

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jätelakia ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia jätteen ammattimaisen kuljetus- tai välitystoiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin. Velvollisuus hakea hyväksymistä jätehuoltorekisteriin kohdistettaisiin myös ulkomaalaisiin jätteen kuljettajiin ja välittäjiin, joiden toiminta ulottuu Suomeen. Kotimaisten jätteen kuljettajien hyväksymisen edellytykseksi ehdotetaan yhteisön liikennelupaa. Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueelle sijoittautuneet jätteen kuljettajat, jotka on rekisteröity sijoittautumismaansa vastaavaan jätehuoltorekisteriin, hyväksyttäisiin vastavuoroisuuden perusteella. Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneelta jätteen kuljettajalla edellytettäisiin kansainvälistä International Transport Forumin kuljetuslupaa tai Suomen ja toisen valtion kahdenväliseen sopimukseen perustuvaa kuljetuslupaa. Toiminnanharjoittajan, jonka toiminta ei edellytä yhteisön liikennelupaa tai joka on sijoittautunut Euroopan talousalueen ulkopuolelle, olisi oltava luotettava. Kotimaisten toiminnanharjoittajien luotettavuus arvioidaisiin Harmaan talouden selvitysyksikön laatimien velvoitteidenhoitoselvitysten perusteella. Ehdotettujen muutosten tavoitteena olisi varmistaa mahdollisimman yhdenmukainen vaatimustaso eri toimijoilta.

Esityksessä ehdotetaan perustettavaksi kaksi uutta julkista tietopalvelua. Jätehuoltorekisteriä koskevassa tietopalvelussa julkaistaisiin jätteen kuljettajat ja välittäjät, joilla on oikeus harjoittaa ammattimaista jätteen kuljettamista tai välittämistä Suomessa. Myös tuottajarekisterin tiedoista perustettaisiin tietopalvelu, josta voisi tarkistaa tuottajarekisteriin merkityt tuottajat ja tuottajayhteisöt sekä niiden jäsenet. Tietopalveluilla parannettaisiin tiedonsaantia jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä jätteen kuljettajista ja välittäjistä, tuottajavastuun hoitamisesta sekä vähennettäisiin tuottajavastuun osalta vapaamatkustamista. Ehdotuksessa perustettaisiin uusi rekisteri jätteiden siirtoasiakirjoista. Rekisteri täydentäisi EU:n jätedirektiivin ja POP-asetuksen vaatimusta vaarallisen jätteen ja POP-jätteen jäljitettävyydestä ja valvonnasta.

Esityksellä toteutetaan pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman strategiseen kokonaisuuteen ”Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi” sisältyviä kirjauksia, joilla vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Muutokset liittyvät ympäristöministeriössä meneillään olevaan jäte- ja tuotetietojärjestelmän kehittämiseen.

Esitys liittyy vuoden 2022 toiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki jätelain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2022 kuitenkin siten, että jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset ja laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta tulisivat voimaan 1.1.2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
3 Tavoitteet	15
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	15
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	15
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	17
4.2.1 Yritysvaikutukset	17
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	18
4.2.3 Ympäristövaikutukset	20
4.2.4 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin	21
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	21
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	21
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	25
6 Lausuntopalaute.....	27
7 Säännöskohtaiset perustelut	28
7.1 Laki jätelain muuttamisesta.....	28
7.2 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä.....	45
8 Lakia alemman asteinen sääntely	45
9 Voimaantulo	46
10 Toimeenpano ja seuranta	46
11 Suhde muihin esityksiin.....	46
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	46
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	46
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	48
LAKIEHDOTUKSET	55
1. Laki jätelain muuttamisesta.....	55
2. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	63
LIITTEET	64
RINNAKKAISTEKSTIT	64
1. Laki jätelain muuttamisesta.....	64
2. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	79

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Esityksessä ehdotetaan muutoksia jätelain (646/2011) rekistereitä koskevaan sääntelyyn ja jätteen ammattimaisen kuljettamisen ja välittämisen hyväksymisedellytyksiin. Valmistelun taustalla on hallituksen esitys jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 40/2021 vp) sekä jätedirektiivin muutos. Eduskunta hyväksyi 23.6.2021 hallituksen esitykseen sisältyvän lain jätelain muuttamisesta (714/2021, jäljempänä *jätelain muutos*). Esityksellä pantiin täytäntöön EU:ssa hyväksytyt uudet jätealan säädökset. Hallituksen esitystä valmisteltiin 13.2.2019 asetetussa työryhmässä, joka tarkasteli direktiivimuutoksista johtuvien muutostarpeiden lisäksi jätteiden kuljettajien ja välittäjien hyväksymistä jätehuoltorekisteriin koskevia menettelyjä. Työryhmä luovutti mietintönsä ympäristöministeriölle 16.9.2019.¹

Kesällä 2021 hyväksytty jätelain muuttamista koskeva lakiluonnos oli lausunnolla keväällä 2020. Lausuntopyyntö ja siitä annetut lausunnot ovat saatavilla Lausuntopalvelu.fi-verkkopalvelusta.² Jätehuoltorekisteriä koskevista säännöksistä saatiin runsaasti lausuntopalautetta ja kyseessä olevien säännösten valmistelu päätettiin aikataulusyistä siirtää myöhemmäksi. Lakiluonnoksessa ehdotettiin uutta sääntelyä myös jätehuoltorekisteriä koskevasta tietopalvelusta ja uudesta siirtoasiakirjojen tietoja sisältävästä rekisteristä. Lausuntopalautteessa ehdotettiin, että tuottajarekisteristä perustettaisiin vastaavanlainen tietopalvelu kuin jätehuoltorekisteristä ehdotettiin säädettäväksi. Tässä hallituksen esityksessä on tarkoitus toteuttaa mainitut rekistereitä koskevat muutokset.

Muutostarpeet liittyvät kansallisiin jätelainsäädännön kehittämistarpeisiin, minkä lisäksi siirtoasiakirjarekisterillä täydennettäisiin EU:n jätēsäädösten täytäntöönpanoa. Taustalla on lisäksi ympäristövaliokunnan kirjaus jätelain muuttamisesta annetussa mietinnössä (YmVM 3/2021 vp). Valiokunta totesi mietinnössään ympäristöministeriössä käynnissä olevan jäte- ja tuotetietojärjestelmiä koskevan hankkeen, johon liittyen jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä ehdotetaan kiristettäväksi ja kiinnitti huomiota siihen, että rekisteröitävien kuljetusyritysten tulisi olla nuhteettomia ja luotettavia.

Lakiesityksen taustalla on mainittu jäte- ja tuotetietojärjestelmää koskeva hanke, jossa kehitetään nykyisiä jäte- ja tuotetiedon keräämiseen käytettäviä valtakunnallisia tietojärjestelmiä ja perustetaan uusia järjestelmäosia. Muutoksilla parannetaan ajantasaisen jätetiedon saatavuutta, jätevirtojen jäljitettävyyttä ja valvontaa. Jäte- ja tuotetietojärjestelmästä saatavien tietojen avulla voidaan edistää kiertotaloutta ja kehittää jätehuoltoa. Ehdotetuilla muutoksilla toteutettaisiin Sanna Marinin hallitusohjelmaa, jossa yhtenä kiertotaloutta ja jätteiden kierrätystä koskevana kirjauksena on tarvittavien resurssien varaaminen seuranta- ja mittausjärjestelmien kehittämiseen.

Esityksen taustalla on myös Euroopan parlamentin ja neuvoston 30.6.2018 antama direktiivi (EU) 2018/851 jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta. Direktiivi edellyttää jä-

¹ Tietoa työryhmän mietinnöstä sekä hallituksen esityksen 40/2021 valmisteluvaiheista, tehdyistä taustaselvityksistä ja vaikutusarvioista on saatavilla valtioneuvoston hankeikkunasta <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> hankenumera YM003:00/2019 sekä ympäristöministeriön verkkosivulta <https://www.ym.fi/jatesaadospaketti>.

² hankenumero VN/538/2019 <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=9db14571-b2ec-4a6f-a530-1c7bc49397eb>

senmaita perustamaan rekistereitä vaarallisen jätteen seurannan ja jäljitettävyyden parantamiseksi. Jätedirektiivin 35 artiklan mukaan vaarallisen jätteen käsittelijän, kerääjän, kuljettajan, kauppiaan ja välittäjän sekä vaarallisen jätteen tuottajan on raportoitava sähköisen järjestelmän kautta viranomaiselle vuosittain tuottamistaan, käsittelemistään, kuljettamistaan, keräämistään tai välittämistään vaarallisista jätteistä. Vaarallisista jätteistä ja tarpeen mukaan muista jätteistä on pidettävä jäsenvaltion maantieteellisen alueen kattavaa sähköistä rekisteriä tai yhteen sovitettuja rekistereitä. Myös Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleenlaadittu asetus (EU) 2019/1021 pysyvistä orgaanisista yhdisteistä (jäljempänä *POP-asetus*) edellyttää, että jätedirektiivin vaatimuksia vaarallisen jätteen jäljitettävyydestä ja valvonnasta sovelletaan myös pysyviä orgaanisia yhdisteitä sisältäviin jätteisiin (jäljempänä *POP-jätteet*). Niistä on siten toimitettava vastaavat tiedot jäsenvaltion sähköiseen rekisteriin kuin vaarallisista jätteistä.

Lausuntokierroksella ehdotetut keskeiset muutostarpeet

Jätehuoltorekisteri ja sitä koskeva tietopalvelu

Jätehuoltorekisteriä koskevat muutosehdotukset olivat lausunnolla keväällä 2020 osana EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa. Muutokset saivat laajaa kannatusta, mutta ehdotusta rekisteritehtävän keskittämiseksi yhdelle ELY-keskukselle vastustettiin joidenkin viranomaisten lausunnoissa. Osa ELY-keskuksista arvioi tehtävän keskittämisen heikentävän jätteen kuljettajien ja välittäjien toiminnan valvonnan tehokkuutta ja johtavan epäselvään toimivallan jakoon valtakunnallista tehtävää hoitavan ja muiden ELY-keskusten välillä. ELY-keskukset tukivat kuitenkin laajasti, että muualle kuin Suomeen sijoittautuneiden kuljettajien ja välittäjien jätehuoltorekisteriin hyväksyminen osoitettaisiin yhdelle ELY-keskukselle.

Lausunnoissa ehdotettiin muutoksia myös jätteen kuljettamista ja välittämistä harjoittavien toiminnanharjoittajien taustojen tarkistuksiin. Harmaan talouden selvitysyksikkö ehdotti, että taustojen tarkistaminen laajennettaisiin harkinnanvaraisesti koskemaan myös hakijan vastuuhenkilöitä ja merkittäviä omistajia sekä näiden muuta yritystoimintaa. Oikeusministeriö ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnittivät huomiota siihen, että ehdotuksesta ei käynyt ilmi, mihin edellytys toiminnanharjoittajien rikostaustan tarkastamisesta perustuu. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota jätelain rekisterien rekisterinpitäjää koskevaan sääntelyyn ja edellytti siihen tarkistuksia. Se katsoi myös, että henkilötietojen käsittelyä koskevien ehdotusten suhdetta yleiseen tietosuojasetukseen ja perustuslakivaliokunnan uusimpaan lausuntokäytäntöön tulisi tarkentaa osiossa, jossa käsitellään ehdotuksen suhdetta perustuslakiin.

Myös ulkomaisten jätteen kuljettajien kuljetuslupiin ehdotettiin muutoksia. Liikenne- ja viestintäministeriö ja liikenne- ja viestintävirasto ehdottivat, että Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneiden kuljettajien osalta hyväksyttäisiin myös Suomen ja toisen valtion kahdenväliseen sopimukseen perustuvat kuljetusluvut.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että ehdotettaviin uusiin hyväksymisedellytyksiin ei oltu kytketty riittävää sääntelyä sen varmistamiseksi, että rekisteriviranomainen saisi toiselta viranomaiselta tiedot edellytysten olemassaolon arvioimiseksi. ELY-keskusten tiedonsaantioikeuksiin on tältä osin ehdotettu muutoksia.

Jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä tai merkityistä jätteen kuljettajista ja välittäjistä perustettavan tietopalvelun hakuperusteita on lisäksi täsmennetty siten, että palvelussa voisi tehdä hakuja jätteen numerotunnuksella ja y-tunnuksella.

Osiassa 5 käsitellään tarkemmin jatkovalmistelussa pohdinnassa olleita vaihtoehtoja tehtävän keskittämisen, taustojen tarkistamisen ja ulkomaisten kuljettajien kuljetuslupien osalta.

Tuottajarekisteriä koskeva tietopalvelu

Tuottajavastuun piiriin kuuluvat toimijat ehdottivat vastaavaa tuottajavastuurekisteriin hyväksytyistä toimijoista vastaavaa tietopalvelua kuin jätehuoltorekisterin tiedoista on ehdotettu. Palvelusta olisi yhdellä haulla nähtävissä kaikki alat, joiden osalta tietty toimija on rekisteröitynyt tuottajaksi. Jätelakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 142 b §, joka edellyttäisi tuottajarekisteriä koskevan, kaikille avoimen tietopalvelun perustamista.

Siirtoasiakirjarekisteri

Velvollisuutta laatia siirtoasiakirja sähköisesti on käsitelty hallituksen esityksessä 40/2021 vp.

Saostus- ja umpisäiliölietteiden osalta toivottiin mahdollisuutta hyödyntää siirtoasiakirjarekisteriä myös kunnan jätehuoltoviranomaisen jätteen kuljetuksen seurantatehtävässä erityisesti silloin, kun kunnan vastuulla olevan saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämänä kuljetuksena. Kunnan jätehuoltoviranomaiselle ehdotetaan lisättäväksi oikeus saada tietoja siirtoasiakirjat sisältävästä rekisteristä.

2 Nykytila ja sen arviointi

Jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksyminen jätehuoltorekisteriin

Jätelain mukaan toiminnanharjoittajan, joka harjoittaa jätteen ammattimaista kuljettamista tai toimii jätteen välittäjänä, on haettava toiminnalle hyväksyntää. Hyväksyntää haetaan siltä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (jäljempänä *ELY-keskus*), jonka alueella toimintaa pääasiassa harjoitetaan. ELY-keskus hyväksyy toiminnanharjoittajan jätehuoltorekisteriin, jos hyväksymisen edellytykset täyttyvät. Velvollisuus rekisteröidä jätteen kuljettajat perustuu jätedirektiivin 26 artiklaan ja velvollisuus koskee kuljettajien lisäksi myös toimimista jätteen välittäjänä. Jätteen kuljettajalla tarkoitetaan jätelain 6 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaan sitä, joka vastaa jätteen kuljetuksesta. Lainkohtaa koskevien perustelujen (HE 199/2010 vp) mukaan kuljettajana pidetään kuljetusyritystä, ei sen yksittäistä kuljetustyötä tekevää työntekijää. EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön (C-270/03, C-311/99) mukaan jätedirektiivin rekisteröintivelvollisuus koskee paitsi toimijoita, jotka kuljettajan ammatissa kuljettavat muiden tuottamia jätteitä myös laitoksia ja yrityksiä, jotka kuljettajan ammattia harjoittamatta kuitenkin liiketoiminnassaan kuljettavat jätteitä tavanomaisesti tai säännöllisesti riippumatta siitä, ovatko jätteet muiden tai niiden itsensä tuottamia. Jos jätettä kuljetetaan toisen lukuun, jätelain 30 §:n mukainen vastuu jätehuollon järjestämisestä ei siirry kuljettajalle.

Jätteen välittäjällä tarkoitetaan jätelain 6 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan sellaisia toimijoita, jotka ammattimaisesti ostavat tai myyvät jätettä taikka välittävät jätettä tai jätehuollon palveluita muiden lukuun. Perustelujen mukaan jätteen välittäjän käsitteeseen on yhdistetty jätedirektiivin 3 artiklan 7 ja 8 kohdissa tarkoitettujen jätteen kauppiaan ja välittäjän käsitteet. Jätelain mukainen jätteen välittäjä voi siten olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka toimii toimeksiantajana jätteen ostossa ja myynnissä tai joka järjestää jätteen hyödyntämisen tai loppukäsittelyn toisen puolesta. Jätteen välittäjiä ovat esimerkiksi sellaiset toiminnanharjoittajat, jotka ottavat jätettä vastaan jätteen tuottajilta, toimittavat sen asianmukaiseen loppukäsittelyyn ja laskuttavat jätteen tuottajaa koko palvelusta. Jätteen välittäjän alihankkijoina voi olla jätteenkuljettajia, jotka kuljettavat jätettä jätteen välittäjän lukuun ja joita ei ole pidettävä jätteen välittäjinä.

Jätelain 94 §:ssä säädetään hakemuksen tekemisestä jätehuoltorekisteriin. Hakemuksessa on oltava sen käsittelyä varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta, toiminnasta ja toiminta-alueesta sekä selvitys toiminnanharjoittajan ammattitaidosta. Tarkempia vaatimuksia ammattitaidon sisällöstä ei ole annettu, ja käytännössä toiminnanharjoittajan ammattitaito voidaan osoittaa vapaamuotoisella selvityksellä. Yleensä selvitykset koskevat tietoja liikennöinti- ja jätehuoltoalan koulutuksen tai kurssien suorittamisesta tai työssä hankitusta ammattitaidosta.

Jätelain 95 §:ssä säädetään jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksistä. Toiminta hyväksytään jätehuoltorekisteriin, jos toimintaa harjoitetaan jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti ja ammattitaitoisesti, toimintaa harjoitetaan aiheuttamatta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, toiminnassa käytettävä laitteisto ja kalusto on teknisesti asianmukaista ja hakija asettaa ELY-keskuksen eduksi riittävän vakuuden kuljetettavan tai välitettävän jätteen asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi. Viranomaisella voi päättää olla vaatimatta vakuutta, jos se katsoo vakuuden asettamisen olevan toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen tarpeetonta. Vakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Jätehuoltorekisteriin hyväksyttynä on noin 3000 toiminnanharjoittajaa.

Jätelain 124 §:n nojalla toimivaltaisen valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava mm. sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa harjoitetaan jätteen ammattimaisesta kuljetuksesta tai toimitaan jätteen välittäjänä. ELY-keskuksen on laadittava jätteen ammattimaisen kuljettamisen ja jätteen välittämisen valvontaa varten suunnitelma. Suunnitelman tulee perustua arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista ja se voidaan yleensä yhdistää tarkoituksenmukaisella tavalla ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n 4 momentissa tarkoitettuun valvontaohjelmaan.

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevan hakemuksen käsittelystä peritään suoritemaksu valtiolle. Maksu peritään myös erikseen pyydetystä otteesta (ote on maksuton päätöksen tai sen tarkistuksen yhteydessä annettuna). Myös valvontatoimista peritään maksu. Maksuista säädetään tällä hetkellä valtioneuvoston asetuksella 1272/2020, joka on voimassa vuoden 2021.

Vakuuden vaatiminen jätteen kuljettajilta ja välittäjiltä

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä koskevan jätelain 95 §:n 1 momentin 4 kohdan mukainen pääsääntöinen vakuuden asettamista koskeva vaatimus on aiheuttanut tulkintaongelmia. Vakuuksia ei ole useinkaan vaadittu, koska vakuudella katettavan tapahtuman tunnistaminen ja vakuuden suuruuden määrittäminen on osoittautunut vaikeaksi. Jätehuoltorekisteriin hyväksyttynä olevista toiminnanharjoittajista noin 200:lta on vaadittu vakuutta. Vaadittujen vakuuksien suuruudet ovat vaihdelleet muutamasta tuhannesta eurosta noin 15 000 euroon. Tulkintaongelmien johdosta olisi harkittava, voisiko vakuutta koskevaa sääntelyä korvata muulla kevyemmällä menettelyllä.

Ulkomaisten jätteen kuljettajien merkitseminen jätehuoltorekisteriin

Voimassa olevassa jätelaissa ei säädetä toiseen Euroopan unionin (EU) jäsenmaahan tai Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvaan tai ETA-alueen ulkopuolelle sijoittautuneen jätteen kuljettajan tai välittäjän hyväksymisestä jätehuoltorekisteriin. Jotta kuljetus- tai välitystoiminta voitaisiin hyväksyä jätehuoltorekisteriin, toiminnanharjoittajalla tulisi jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012, jäljempänä *jäteasetus*) mukaan olla Y-tunnus tai toiminta tulisi

olla merkitty kaupparekisteriin. Säädösten sanamuodon mukaisen tulkinnan mukaan jätehuoltorekisteriin ei ole katsottu voitavan hyväksyä ulkomaista jätteen kuljettajaa tai välittäjää, jolla ei ole toimipaikkaa Suomessa.

Suomessa on kuitenkin vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen nojalla tunnustettu toiseen EU- tai ETA-maahan sijoittautuneet jätteen kuljettajat, jotka on merkitty kyseisen maan vastaavaan rekisteriin eikä tällaisen toimijan ole tarvinnut erikseen hakeutua jätehuoltorekisteriin. Suomen ulkopuolelle sijoittautuneita jätteen kuljettajia on kuitenkin myös hyväksytty jätehuoltorekisteriin. Ulkomaisia kuljetusyrityksiä on merkitty jätehuoltorekisteriin suomalaisen yrityksen (esimerkiksi huolintaliikkeen) alihankkijana, jos Suomeen sijoittautunut yritys on hakemuksessaan esittänyt alihankkijakseen EU-/ETA-maiden ulkopuolisen tai EU/ETA-maihin sijoittautuneen jätteenkuljetusyrityksen, ja samalla ottanut niiden puolesta vastuulleen jätelain 95 §:n mukaiset jätteen kuljettajaa koskevat velvollisuudet. Soveltamiskäytännössä on kuitenkin ollut vaihtelua ja hyväksymisen edellytyksistä on ollut epätietoisuutta. Tästä syystä on tullut tarve tarkastella jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä ulkomaisten jätteen kuljettajien ja välittäjien osalta. Käytännössä tulkintaa koskevat kysymykset ovat kohdistuneet jätteen kuljettajien hyväksymiseen jätteen kansainvälisten siirtojen yhteydessä.

Elokuussa 2021 jätehuoltorekisteriin on merkitty 274 ulkomaalaista jätteen kuljettajaa. Suurin osa näistä on merkitty suomalaisten yritysten alihankkijoiksi. EU- tai ETA-maista rekisteriin on merkitty latvialaisia toiminnanharjoittajia 61, virolaisia 55, puolalaisia 30, liettualaisia 3, ruotsalaisia 2, saksalaisia 2 ja tanskalaisia 2. ETA-alueen ulkopuolisista maista rekisteriin on merkitty venäläisiä jätteen kuljettajia 116, valkovenäläisiä 1 ja iso-britannialaisia 1.

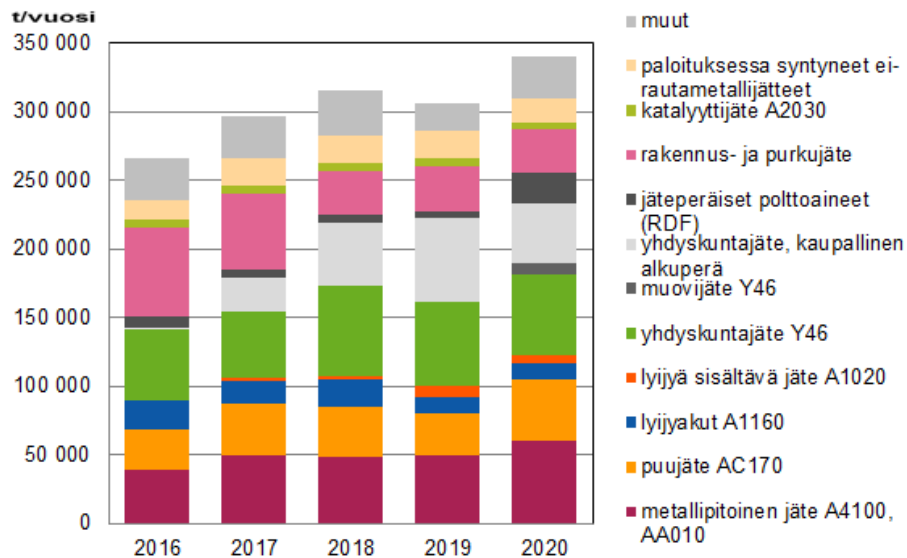
Jos muutkin kuin Suomeen sijoittautuneet jätteen kuljettajat ja välittäjät velvoitettaisiin hakeutumaan jätehuoltorekisteriin, olisi samalla tarkasteltava voimassa olevan lain mukaista menettelyä ja rekisteriin hyväksymisen edellytyksiä. Ympäristöministeriö teki keväällä 2019 ELY-keskusten jätehuoltorekisterin ylläpitäjille epävirallisen kyselyn, jolla kartoitettiin asiaa käytännössä hoitavien viranomaisten näkemyksiä voimassa olevan jätehuoltorekisteröintiä koskevien säännösten toimivuutta ja mahdollisia muutostarpeita. Myös jättesäädöspaketin täytäntöönpanoa käsitellyt työryhmä esitti muutoksia jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiin, jotta menettelyä saataisiin kevennettyä lähemmäs muiden EU-maiden vaatimuksia. Työryhmä esitti, että ulkomaalaisten jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymisen edellytyksiä selvennettäisiin ja tehtäviä keskitettäisiin yhteen ELY-keskukseen. Hyväksymisen edellytykseksi ehdotettiin, että kuljettajilta olisi yhteisölaainsäädännön edellyttämä liikennelupa tai CEMT-lupa, jos kyse on EU:n ja ETA:n ulkopuolisista ns. kolmansista maista kotoisin oleva jätteen kuljettaja. EU- ja ETA-alueen kuljettajien osalta ehdotettiin vastavuoroista tunnustamista.

Jätteen vienti ja tuonti

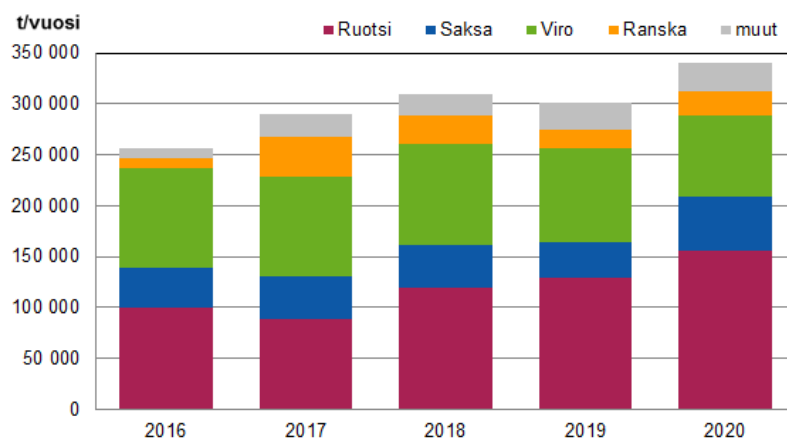
Kansainvälisestä jätteen siirroista säädetään jätteiden siirrosta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1013/2006 (jäljempänä *jätteesiirtoasetus*). Jätteesiirtoasetuksen mukaisilla jättesiirtoluvilla jättesiirtoja tapahtuu eniten EU-/ETA-maiden välillä. Jättesiirtoluvalla siirrettävät jätteet ovat kuitenkin vain pieni osa kaikista jättesiirroista, koska ns. vihreiden jätteiden siirtoihin ei vaadita lupaa eli sellaisten jätteiden, joiden siirroista hyödynnettäviksi ei todennäköisesti aiheudu riskiä ympäristölle. Vuonna 2020 Suomesta vietiin ulkomaille noin 340 000 tonnia jätteesiirtoasetuksen mukaisella jätteesiirtoluvalla valvottavaa jätettä. Vientimäärä oli melkein 40 000 tonnia suurempi kuin vuonna 2019, johtuen pääosin vaarallisen jätteen

viennin kasvusta.³ Vuonna 2020 jätettä vietiin jätesiirotuluvalla 16 maahan. Näitä maita ovat Saksa, Ruotsi, Viro, Ranska, Norja, Liettua, Belgia, Latvia, Tanska, Hollanti, Puola, Itävalta, Italia sekä ETA-alueen ulkopuolisista maista Iso-Britannia, Israel ja Yhdysvallat.

Taulukko 1. Jätesiirotuluvan alaisen jätteen vientimäärät jätelajeittain:

Taulukko 2. Jätesiirotuluvan alaisen jätteen vientimäärät maittain:

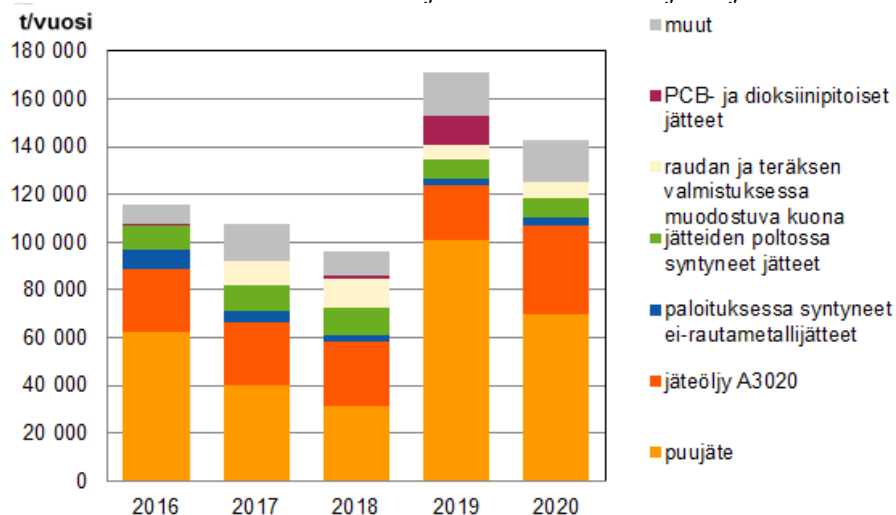

Jätteen tuontimäärä oli vuonna 2020 noin 143 000 tonnia, mikä oli n. 30 000 tonnia pienempi kuin vuonna 2019. Myös jätettä tuotiin jätesiirotuluvalla vuonna 2020 16 maasta, joita ovat

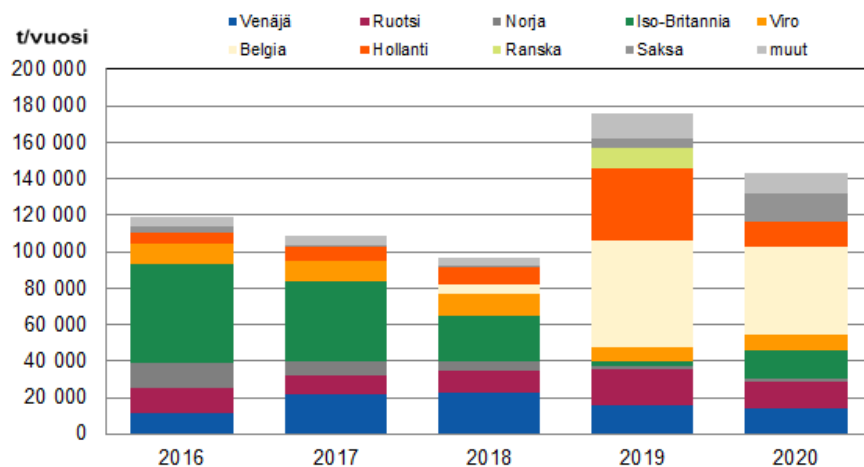
³ Jätesiirotuluvan alaisista jätteen siirroista on saatavissa tietoa sivustolla: https://www.ymparisto.fi/fi-fi/kartat_ja_tilastot/jatetilastot/Jatteen_vienti_ja_tuontimaarat

Ruotsi, Norja, Viro, Itävalta, Saksa, Hollanti, Belgia, Latvia, Liettua, Tanska ja Irlanti sekä ETA-alueen ulkopuolisista maista Iso-Britannia, Israel, Venäjä, Malesia ja Australia.

Taulukko 3. Jätesiirotoluvan alaisen jätteen tuontimäärät jätelajeittain:

Taulukko 4. Jätesiirotoluvan alaisen jätteen tuontimäärät maittain:

Tavarankuljetusta koskevat liikenneluvat

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisestä riippumatta jätteen ammattimaista kuljetusta harjoittavalla on oltava asianmukaiset tavarankuljetukseen tarvittavat luvat ja toiminnassa on noudatettava tavarankuljetukselle asetettuja yleisiä velvollisuuksia. Toiminnan liikennelupavelvollisuutta ei arvioida jätelainsäädännön, vaan liikennelupaa koskevan lainsäädännön perusteella. Jätehuoltorekisteriin hyväksyntää koskevassa päätösharkinnassa ei vastaavasti myöskään arvioida toiminnan liikennelupavelvollisuutta. Toiminnanharjoittaja vastaa siitä, että kaikki lainsäädä-

dännön edellyttämät luvat ja rekisteröinnit on hoidettu. Suomessa harjoitettavaa tavaraliikennettä sääntelevät EU:n liikenteenharjoittaja-asetus ja tavaraliikenneasetus sekä liikenteen palveluista annettu laki (320/2017, jäljempänä *liikennepalvelulaki*).

Liikennepalvelulain II osan 2 luvussa säädetään toiminnasta, joka edellyttää liikennelupaa ja luvan myöntämisen edellytyksistä. Kyseisen luvun 3 §:n mukaan henkilöiden tai tavaroiden kuljettamiseen tiellä tulonhankkimistarkoituksessa korvausta vastaan tarvitaan lupa. Tavaraliikennelupa tarvitaan ammattimaiseen tavarankuljettamiseen tiellä ajoneuvolla tai ajoneuvoyhdistelmällä, jonka suurin sallittu kokonaismassa ylittää säädetyn tonnirajan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi jätteitä kuljettavista toiminnanharjoittajista suurin osa on tavaraliikenneluvan piirissä, mutta jätteitä kuljetetaan jossain määrin myös kalustolla, joka ei edellytä tavaraliikennelupaa. Liikennepalvelulaissa säädetään erikseen siitä, milloin lupaa ei tarvita. Ilman tavaraliikennelupaa saa esimerkiksi Suomen sisäisissä kuljetuksissa kuljettaa tavaraa traktorilla, jonka suurin sallittu nopeus on enintään 60 kilometriä tunnissa. Lisäksi ilman liikennelupaa sallittavasta kaupallisesta tavaraliikenteestä tiellä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (274/2018) on luvanvaraisuudesta vapautettu muu sellainen Suomen sisäinen tavarankuljetus, jolla on kuljetusmarkkinoihin vain vähäinen vaikutus kuljetettavien tavaroiden luonteen tai lyhyen kuljetusmatkan vuoksi.

Liikennepalvelulaissa säädetty liikenneluvan myöntämisen edellytykset perustuvat maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä ja neuvoston direktiivin 96/26/EY kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1071/2009 (jäljempänä *EU:n liikenteenharjoittaja-asetus*). Asetusta on muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2020/1055 asetusten (EY) N:o 1071/2009, (EY) N:o 1072/2009 ja (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta niiden mukauttamiseksi maantieliikenteen alan kehitykseen. Asetuksen 2 artiklassa säädetään maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamista koskevista vaatimuksista, jotka koskevat mm. toimipaikkaa, hyvää mainetta, asianmukaista vakavaraisuutta ja ammatillista pätevyyttä.

Liikenneluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään liikennepalvelulain 5 §:ssä. Edellytyksenä on muun muassa, että hakijalla ei ole veroihin tai lakisäätöihin vakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien velvollisuuksien laiminlyöntejä eikä vähäistä suurempaa ulosottovelkaa, eikä hakijaa, toimitusjohtajaa tai vastuunalaista yhtiömiestä ole määrätty liiketoimintakieltoon. Yritysten luotettavuus arvioidaan Harmaan talouden selvitysyksikön tekemien velvoitteidenhoitoselvitysten perusteella. Suomessa kuljetusluvut myöntää Liikenne- ja viestintävirasto, joka tekee myös luotettavuusarviointit ja valvoo säännösten noudattamista säännöllisesti. Sen lisäksi, että yritysten mahdolliset maksujen laiminlyönnit tarkistetaan, liikenneluvan myöntäminen edellyttää myös, että hakijaa ei ole tuomittu tiettyihin rikoksiin kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana. Tarkistettaviin rikkomuksiin sisältyy liikennepalvelulain 8 ja 9 §:n mukaan myös ympäristönsuojelua koskevat rikkomukset. Oikeushenkilöiden osalta hyvän maineen vaatimus koskee myös yrityksen toimitusjohtajaa ja vastuunalaisten yhtiömiestä.

Tavaraliikenneluvan myöntämisen edellytyksenä on myös vakavaraisuuden osoittaminen suhteessa harjoitettuun toimintaan. Vakavaraisuuden osoittamiseksi yrityksen on pystyttävä keskeytykseltä vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan vuotuisen tilikauden aikana. Tätä varten yrityksen on osoitettava, että sillä on kunakin vuonna käytössään omaa pääomaa ja vararahastoja yhteensä vähintään 9 000 euron arvosta ensimmäistä moottoriajoneuvoa kohti, vähintään 5 000 euron arvosta kunkin sen lisäksi käytetyn moottoriajoneuvon osalta ja vähintään 900 euron arvosta kunkin moottoriajoneuvon osalta, jonka sallittu kokonaismassa on yli 2,5 tonnia mutta enintään 3,5 tonnia. Vuoden 2020 liikenteenharjoittaja-asetuksen muutoksessa liikenneluvan myöntämisen edellytyksiin lisättiin säännös siitä, että jäsenvaltiot voivat vaatia, että yrityksellä,

liikenteestä vastaavalla henkilöllä tai muulla jäsenvaltioiden päättämällä tavalla mahdollisesti asiaankuuluvaksi katsomalla henkilöllä ei ole jäljellä olevia muita kuin henkilökohtaisia velkoja julkisoikeudellisille yhteisöille eikä tämä ole konkurssissa tai maksukyvyttömyys- tai purkamismenettelyssä. Kansallisesti näitä on jo edellytetty osana ennen uutta EU-sääntelyä ja Suomessa sääntely on ollut EU-sääntelyä tiukempaa. Liikennepalvelulakiin ollaan vuoden 2021 aikana valmistelemassa muutoksia EU-asetuksesta johtuen.⁴

Ammattimaista tavaraliikenteen harjoittamista koskevien säännösten mukaan tavaraliikenteen harjoittaja voi kuljettaa tavaroita valtiosta toiseen (EU- ja ETA-alueen ulkopuolelle ja ulkopuolelta) erityisten tieliikenteen kuljetuslupien mukaisesti. Tarvittavista kuljetusluvista säädetään liikennepalvelulain 3 luvussa. Sääntelyn taustalla on maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1072/2009 (jäljempänä *tavaraliikenneasetus*), jota on myös muutettu asetuksella (EU) 2020/1055. Tavaraliikenneasetuksen mukaisella yhteisöluvalla voi suorittaa kuljetuksia EU- ja ETA-alueella (ja Sveitsi) kabotaasisäännöksiä noudattaen. Tavaraliikenneasetuksen mukaan yrityksellä tulee olla yhteisön liikennelupa, jos se harjoittaa kansainvälistä liikennettä. Liikennelupaa ei kuitenkaan tarvita esimerkiksi vahingoittuneiden tai rikkoutuneiden ajoneuvojen kuljetukseen, tavarankuljetukseen moottoriajoneuvolla, jonka kokonaismassa on enintään 3,5 tonnia tai jos kuljetettavat tavarat kuuluvat yritykselle tai yritys on myynyt, ostanut, antanut tai ottanut vuokralle, valmistanut, louhinut tai erottanut, jalostanut tai korjannut tavarat, tavaroita kuljetetaan yrityksen sisällä, ja kuljetus on ainoastaan toissijainen yrityksen kokonaistoimintaan nähden.

Kansainväliseen tieliikenteeseen myönnettäviä lupia ovat kahden valtion väliseen sopimukseen perustuva kuljetuslupa ja kansainvälisen International Transport Forumin (ITF) myöntämä CEMT-lupa (CEMT = Conférence Européenne des Ministres des Transports/Euroopan liikenneministerikonferenssin sopimuksen mukainen lupa). CEMT-jäsenvaltioihin kuuluu OECD-maiden lisäksi myös monia Itä- ja Kaakkois-Euroopan valtioita, mukaan lukien Venäjä ja Valko-Venäjä.⁵ CEMT-lupa hyväksytään kuljetuslupana kahdenkeskiseen ja kolmannen maan liikenteeseen kaikissa CEMT-jäsenvaltioissa. CEMT-luvan myöntämisen edellytyksistä säädetään ITF:n hyväksymässä peruskirjassa⁶. Edellytyksenä on muun muassa, että kuljetusyritys on hyvämaineinen, vakavarainen, ammattitaitoinen ja että se on sijoittautunut johonkin ITF:n jäsenvaltioon. CEMT-luvan käsittelyn yhteydessä varmistetaan myös kaluston asianmukaisuus. Lupa on yritysکوhtainen ja sitä voi käyttää eri ajoneuvoille, mutta lupa ei saa olla samanaikaisesti käytössä eri ajoneuvoissa. Lupa on oltava mukana ajossa.

CEMT-luvan myöntää paikallinen toimivaltainen viranomaisena. Suomessa Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) myöntää luvat suomalaisille kuljetusyrityksille, jotka tekevät kuljetuksia ETA-alueen ulkopuolelle. Venäläisille yrityksille CEMT-luvan myöntää venäläinen paikallisviranomaisena. CEMT-lupa oikeuttaa yhtiön harjoittamaan maantiekuljetuksia toisessa maassa korkeintaan kolmen kuorimatun matkan ajan, jonka jälkeen ajoneuvon on palattava takaisin rekisteröintivaltioon. CEMT-lupia myönnetään vuosittain tietyn lupakiintiön verran. Jos vuoden

⁴ Hankkeen tiedot saatavilla hankeikkunassa (<https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>) numerolla LVM062:00/2020.

⁵ Tiedot ITF:n jäsenvaltioista saatavilla osoitteessa <https://www.itf-oecd.org/member-countries>.

⁶ ITF(2015)3/FINAL, saatavissa osoitteessa https://www.itf-oecd.org/sites/default/files/docs/itf201503fe_1.pdf.

lupakiintiö on täynnä, kuljetusyritys voi vuoden aikana vaihtaa lupaa ja tehdä kuljetuksia kahdenvälisellä kuljetusluvalla. Yhdellä kuljetusyrietyksellä voi olla myös useampi kuorma-auto ja eri kuorma-autoilla eri lupa tavarankuljetuksiin.

Kahdenvälisellä kuljetusluvalla tarkoitetaan lupaa, joka perustuu valtion toisen valtion kanssa tekemään kahdenväliseen sopimukseen kansainvälisestä maantieliikenteestä. Suomi on tehnyt kansainvälistä tieliikennettä koskevan sopimuksen muun muassa Venäjän kanssa (sopimus Suomen Tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä kansainvälisestä tieliikenteestä, SopS 55/2001). Sopimuksen mukaan jokaiseen tavarankuljetukseen vaaditaan erillinen lupa, joka oikeuttaa yhteen edestakaiseen matkaan, ellei luvassa toisin sanota. Sopimuspuolten asianomaiset viranomaiset toimittavat toisilleen kunakin vuonna keskenään sopimansa määrän lupalomakkeita tavarankuljetuksia varten. Kahdenvälinen lupa ja kolmannen maan lupa eivät oikeuta harjoittamaan maan sisäistä liikennettä.

Ammattimaiselta tavaraliikenteen kuorma-auton kuljettajalta edellytetään lisäksi ammattipätevyyttä (liikennepalvelulain 27 §). Vaarallisia aineita kuljettaessa (vapaarajan ylittävät määrät) kuljettajalla tulee olla myös ADR-ajolupa (VNA vaarallisten aineiden kuljettajien ajoluvasta 401/2011). Ajolupa on voimassa sekä kotimaisissa että kansainvälisissä kuljetuksissa (ADR-sopimusvaltiot).

Jätteen siirtoa koskevat asiakirjat

Jätelain 121 §:n mukaan jätteen haltijan on ennen jätteen siirron aloitusta laadittava siirtoasiakirja vaarallisesta jätteestä, POP-jätteestä, saostus- ja umpisäiliölietteestä, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä, pilaantuneesta maa-aineksesta ja muusta rakennus- ja purkujätteestä kuin pilaantumattomasta maa-aineksesta, joka siirretään ja luovutetaan 29 §:ssä tarkoitettulle vastaanottajalle. Siirtoasiakirjassa on oltava valvonnan ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot jätteen lajista, laadusta, määrästä, alkuperästä, toimituspaikasta ja -päivämäärästä, käsittelytavasta toimituspaikassa sekä kuljettajasta. Siirtoasiakirjavelvoite koskee Suomessa tapahtuvia jätteen siirtoja. Jätteen kansainvälisiin jätteen siirtoihin sovelletaan jätteesiirtoasetusta. 1.1.2022 voimaan tulevan 121 a §:n mukaan siirtoasiakirja on laadittava sähköisenä ja siitä poiketen siirtoasiakirja voidaan laatia paperisena asiakirjana, jos sähköisen asiakirjan laatimiselle ei ole edellytyksiä. Siirtoasiakirjoja on jo aiemmin voinut laatia sähköisenä ja karkea arvio on, että jo merkittävässä osassa kuljetuksia käytetään sähköisiä siirtoasiakirjoja. Sähköisiä siirtoasiakirjoja tarjoavia palveluja on käytössä useita.

Viranomaisilla on 122 §:n mukaan oikeus saada pyynnöstä siirtoasiakirjoja koskevat tiedot toiminnan valvontaa varten. Siirtoasiakirjoja pyydetään nähtäväksi satunnaisesti kuljetusten tai laitosten valvonnan yhteydessä, mutta tietoja ei tallenneta säännönmukaisesti viranomaisten tietojärjestelmiin. Ympäristölupavelvollisten toimijoiden on toimitettava jätteitä koskevat tiedot ympäristöluvassa annettujen seuranta- ja tarkkailumääräysten edellyttämällä tavalla valvontaviranomaiselle niiden tallentamiseksi ympäristönsuojelulain 222 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, mutta kyseiset tiedot eivät ole siirtoasiakirjakohtaisia vaan vuosittaisia koosteita.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan tietoja vaarallisesta ja POP-jätteestä raportoivat viranomaisille ympäristöluvanvaraiset toimijat. Tietoja on toimitettava viranomaiselle lisäksi pyydettyäessä. Nykyiset velvollisuudet eivät kaikilta osin täysin vastaa jätedirektiivin 17 ja 35 artiklan eivätkä POP-asetuksen 7 artiklan vaatimuksia eivätkä käytössä olevat tietojärjestelmät mahdollista kaikkien näissä säädöksissä edellytettyjen vaarallisia jätteitä ja POP-jätteitä koskevien tietojen tallentamista. Vaarallisia ja POP-jätteitä voitaisiin seurata paremmin perustamalla re-

kisteri näitä koskeville tiedoille ja käyttämällä hyödyksi sähköisiä siirtoasiakirjoja rekisteritietojen keräämisessä. Myös muista siirtoasiakirjavelvoitteen piiriin kuuluvista jätteistä on nykyisin puutteelliset tiedot EU-raportointia ja kansallista seurantaa ja valvontaa varten.

Tuottajarekisteri ja tuottajavastuun hoitamista koskevat tiedot

Jätelain 142 §:n mukaisesti Pirkanmaan ELY-keskus ylläpitää tuottajarekisteriä, jossa on tiedot 101 §:ssä säädettyistä hakemuksista ja niistä tehdyistä päätöksistä sekä 105 §:ssä säädettyistä ilmoituksista. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskuksen pitää julkisesti tietoverkossa saatavilla olevaa ajantasaista luetteloa tuottajarekisteriin hyväksytyistä tuottajista ja tuottajayhteisöistä. Luetteloon merkitään tuottajan tai tuottajayhteisön nimi ja y-tunnus sekä tuotteet, joita tuottajan tai tuottajayhteisön vastuu koskee.

Tuottajan, tuottajayhteisön tai juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän 101 §:n mukaiset hakemukset tuottajarekisteriin hyväksymisestä tehdään sähköisen tai paperisen lomakkeen avulla. Tuottajarekisteriin tehtävät 105 §:n mukaiset ilmoitukset ovat tuottajarekisteriin hyväksytyyn tuottajayhteisön tai juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän ilmoituksia tuottajista tai jäsenistä, joiden tämän lain mukaisista velvollisuuksista tuottajayhteisö tai palautusjärjestelmän ylläpitäjä huolehtii. Jos tiedot muuttuvat, on myös tästä tehtävä ilmoitus rekisteriin. Tällä hetkellä tietoja ilmoitetaan vapaamuotoisesti esimerkiksi excelin tai sähköpostin avulla. Pirkanmaan ELY-keskus tallentaa ja päivittää hakemuksia ja ilmoituksia koskevat tiedot asianhallintajärjestelmäänsä. Tuottajarekisteriä kehitetään niin, että hakemukset ja jäsentietoja koskevat ilmoitukset sekä näiden tietojen päivittäminen tapahtuisi jatkossa sähköisesti asiointipalvelun kautta ja niin, että Pirkanmaan ELY-keskus pystyisi hallinnoimaan tietoja rekisterissä.

Jätelain 63 §:n 2 momentin mukaisesti tuottajayhteisön on lisäksi ylläpidettävä julkisesti tietoverkossa saatavilla olevaa, ajantasaista luetteloa omistajistaan sekä tuottajista, jotka ovat siirtäneet sille tuottajavastuunsa. Luetteloon on merkittävä jäsenen nimi ja yritys- ja yhteisötunnus sekä tiedot jäsenen markkinoille saattamista tuotteista. Lisäksi tuottajayhteisön tulee julkaista tiedot liittymis- ja vuosimaksuista sekä kierrätysmaksuista kappale- tai tonniperusteisesti.

Nykytilanteessa tiedot tuottajavastuuta hoitavista tuottajista, tuottajayhteisöistä ja juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjistä ovat hajallaan ja vaikeasti löydettävissä tietoverkossa. Tuottajarekisterin kehittämisen myötä kyseiset rekisteriin merkityt tiedot olisi mahdollista julkaista helppokäyttöisen ja keskitetyn tietopalvelun avulla. Tietopalveluun tiedot päivittyisivät sähköisesti suoraan rekisteristä eikä erillisiä pdf-tyyppisiä listoja tarvitsisi julkaista ja ylläpitää manuaalisesti tietoverkossa.

Muut rekistereitä ja tiedonsaantioikeuksia koskevat muutostarpeet

Jätelakiin sisältyy henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä. Jätelain 142 §:ssä säädetään jätehuollon rekistereistä ja tuottajarekisteristä. Jätehuollon rekistereihin kuuluvat Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskeva rekisteri ja ELY-keskuksen ylläpitämä jätehuoltorekisteri. Jätehuoltorekisteri sisältää myös jätelain 100 §:n mukaisten jätteen ammattimaista keräystä koskevien ilmoitusten tiedot, joiden viemisestä rekisteriin huolehtii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Käytännössä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset ovat pyytäneet ELY-keskusta viemään tiedot jätehuoltorekisteriin. Jätelain 142 § sisältää myös Pirkanmaan ELY-keskuksen ylläpitämän tuottajarekisterin. Koska 142 §:ssä säädetty rekisterit muodostavat osan ympäristönsuojelulain 222 §:n mukaista ympäristönsuojelun tietojärjestelmää, rekisterien ylläpitäjät ovat ympäristönsuojelulain 222 §:n nojalla ylläpitämiensä rekisterien osalta rekisterinpitäjiä.

Jätelain 142 §:n mukaisten rekistereiden lisäksi henkilötietoja sisältäviä tietojärjestelmiä koskevia säännöksiä sisältyy jätelain 143 §, 143 a § ja 143 b §:ään. Jätelain 143 § sisältää sääntelyä jätteiden kuljetuksia koskevasta rekisteristä. Rekisteriä pitää kunnan jätehuoltoviranomainen. Jätelain muutoksessa kunnan jätehuoltoviranomaisen velvollisuudeksi tuli pitää rekisteriä myös kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta biojätteen käsittelystä. 143 §:ssä säädetään myös rekisteriin tallennettavien tietojen säilytysajoista ja tietojen luovuttamisesta. Kunnan jätehuoltoviranomaisen jätteen kuljetuksesta ja biojätteen käsittelystä rekisteriin merkitsemät henkilötiedot säilytetään viisi vuotta rekisteriin merkitsemisen jälkeen.

Jätelain 143 a §:ssä säädetään jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta ja 143 b §:ssä tietoaalustalle tallennettuja tietoja koskevasta tiedonsaantioikeudesta. Jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustaa käytetään kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun edellytyksenä olevan muun palvelutarjonnan puutteen toteamiseen, palvelua koskevien tietojen hallintaan ja käsittelyyn sekä palvelun seurantaan ja valvontaan. Tietoaalustaa voidaan käyttää myös muuhun jätteiden ja sivuvirtojen vaihdantaan. Tietoaalustaa ylläpitää Motiva Oy, joka toimii myös yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisena rekisterinpitäjänä. Ympäristöministeriö osallistuu tietoaalustan sisällölliseen ja toiminnalliseen kehittämiseen yhteistyössä Motiva Oy:n kanssa.

Edellä mainittujen rekisterien lisäksi ELY-keskuksissa on ollut vuodesta 2012 lähtien käytössä asianhallintajärjestelmä USPA. Järjestelmän kehittämisestä ja teknisestä ylläpidosta vastaa ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus KEHA. USPAAan tallennetaan tietoja viranomaisissa vireille tulleista asioista ja niistä tehdyistä ratkaisuksista tai muista toimenpiteistä. Lisäksi asianhallintajärjestelmää käytetään muun muassa asiakirjojen välittämiseen, arkistointiin ja raportointiin.

Euroopan parlamentti ja neuvosto on antanut asetuksen luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (EU) 2016/679 (jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus*). Asetusta on sovellettu 25.5.2018 lähtien. Yleistä tietosuoja-asetusta täydentää yleislakina tietosuojalaki (1050/2018). Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaihteluvelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Tietojen antamisesta teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*).

Jätelain 142 §:n sääntely ei kaikilta osin vastaa yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimuksia ja uusia perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä henkilötietojen suojasta. Jätelaista tulisi käydä selkeämmin ilmi, kuka on rekisterien rekisterinpitäjä, mihin rekisterien tietoja käytetään, mitä henkilötietoja rekistereihin saa tallentaa ja kenelle tietoja saa luovuttaa.

Myös 143 §:n sisältämiä tiedonsaantioikeuksia olisi tarpeen tarkastella. Jätteen kuljetuksia ja biojätteen käsittelyä koskevasta rekisteristä tietojen luovuttaminen on rajattu koskemaan jätehuollon seurantaan ja raportointia. Jätelain muutoksessa muutettiin kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämistä koskevaa sääntelyä siten, että kaksoisjärjestelmän sijaan kunta järjestäisi pääsääntöisesti vastuulleen kuuluvan jätteen kiinteistöittäisen kuljetuksen tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Kunta voi kuitenkin siirtää jätehuollon kunnan omistamalle yhtiölle. Jotta kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämisen muuttumisen myötä aloitettava kunnan järjestämä jätteenkuljetus voitaisiin järjestää sujuvasti, olisi tarpeen laajentaa tiedonsaantioikeuksia jätteen kuljetuksia koskevasta rekisteristä. Käytännössä on ilmennyt joitakin tilanteita, joissa

kunnan jätehuoltoviranomainen ei ole luovuttanut tarvittavia kuljetusrekisterin tietoja kunnalliselle jätelaitokselle.

Jätelain muutoksessa muutettiin asumisessa syntyvän pakkausjätteen erilliskeräystä ja kuljetusta koskevaa sääntelyä ja otettiin käyttöön ns. yhteistoimintamalli. Pakkausten tuottajayhteisö ja kunnat sopivat erilliskeräyksen järjestämisestä ja korvauksista, jotka tuottajayhteisö maksaisi kunnille näiden järjestämisestä erilliskeräyksestä ja kuljetuksesta. Pakkausten tuottajat vastaavat niistä kustannuksista, jotka syntyvät kuntien erilliskerätessä pakkauksia sellaisilta kiinteistöiltä, jotka kuuluvat erilliskeräysvelvoitteen piiriin jäteasetuksen mukaan. Jätelain 49 a §:n mukaan kuntien ja tuottajien on sovittava kiinteistökohtaisesta keräyksestä valtakunnallisella sopimuksella. Jos sopimukseen ei päästä, pakkausjätteen kiinteistökohtaisesta erilliskeräyksestä sopiminen siirtyy tuottajayhteisöjen ilmoituksen perusteella ympäristöministeriön johtamaan sovitteluun. Jos sovittelu ei johda valtakunnalliseen sopimukseen kuuden kuukauden kuluessa, sovittelu päättyy ja pakkausten tuottajien on kolmen vuoden kuluttua sovittelun päättymisestä järjestettävä kiinteistökohtainen pakkausjätteen erilliskeräys 49 c §:n mukaisesti. Jotta pakkausten tuottajayhteisö voisi järjestää pakkausten erilliskeräyksen, se tarvitsisi kunnalta tiedot kiinteistöiltä, joilta pakkausjätteitä on noudettu. Tämä edellyttää niin ikään jätteenkuljetusrekisteriä koskevien tiedonsaantioikeuksien laajentamista.

3 Tavoitteet

Jätehuoltorekisteriä koskevien muutosehdotusten tavoitteena on selkeyttää ulkomaisten toiminnanharjoittajien toimintaedellytyksiä Suomessa ja tehostaa niitä koskevaa valvontaa. Tavoitteena on myös keventää rekisteriin hakemisesta johtuvaa sääntelytaakkaa, mutta toisaalta pyritään parantamaan valvontaa ja varmistamaan toiminnanharjoittajille tasapuoliset kilpailun edellytykset sekä torjumaan harmaata taloutta.

Jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevien tietopalvelujen tavoitteena on parantaa julkista tiedonsaantia jätealan rekistereihin merkityistä toiminnanharjoittajista ja samalla vähentää tuottajavastuuseen liittyvää vapaamatkustusta.

Siirtoasiakirjarekisterin ja sitä koskevan sääntelyntavoitteena on täydentää EU:n jätedirektiivin täytäntöönpanoa ja parantaa siirtoasiakirjavelvoitteen piiriin kuuluvien jätteiden (mm. vaaralliset jätteet ja POP-jätteet) kuljetusten valvontaa ja seurantaa sekä tietopohjaa kyseisistä jätteistä.

Lisäksi esityksen tavoitteena on tehdä yleisestä tietosuojasetuksesta ja henkilötietojen suojaamista koskevan kansallisen lainsäädännön ja uusimman tulkintakäytännön muutoksista johtuvat täydennykset. Samalla pyritään selkeyttämään rekisterinpitäjien vastuita ja parantamaan luonnollisten henkilöiden tietosuojaa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Jätehuoltorekisteriä koskevat ehdotukset

Jätehuoltorekisteriin hyväksyntää koskevia säännöksiä tarkistettaisiin siten, että myös toiseen Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvaan valtioon tai ETA-alueen ulkopuolelle ns. kolmannen valtioon sijoittautuneen jätteen kuljettajan, jonka toiminta ulottuu Suomen alueelle, olisi lähtökohtaisesti haettava hyväksyntää tai merkintää jätehuoltorekisteriin. Säännösten tarkistaminen olisi tarpeellista muiden kuin Suomeen sijoittautuneiden jätteen kuljettajien jätehuolto-

rekisteriin hyväksymisen edellytysten täsmentämiseksi. Säännöksiä sovellettaisiin eräin poikkeuksin myös jätteen ammattimaiseen välitystoimintaan. Toiseen EU- tai ETA-valtioon sijoitautunut jätteen kuljettaja, joka on merkitty kotipaikkansa vastaavaan rekisteriin, voitaisiin merkitä jätehuoltorekisteriin vastavuoroisen tunnustamisen perusteella. Vastavuoroinen tunnustaminen ei kuitenkaan koskisi jätteen välittäjiä.

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksenä olleesta vakuuden asettamisesta luovuttaisiin ja sen sijaan säädettäisiin eräistä lakisääteisten velvoitteiden hoitoon liittyvistä toimista, joilla varmistettaisiin hakijan luotettavuus osana päätösharkintaa. Jätealan tasapuolisen kilpailun sekä harmaan talouden torjunnan kannalta on tärkeää, että alalla toimivat yritykset hoitavat sekä velvoitteensa kuluttajia ja muita toimijoita kohtaan, että lakisääteiset velvoitteensa. Viranomaisen tarkistaisi viranomaisrekistereistä, ettei jätehuoltorekisteriin hakevalla jätteen kuljettajalla ole merkittäviä lakisääteisiin maksuihin liittyviä laiminlyöntejä, ulosottovelkaa eikä se ole konkurssissa. Jätteen kuljettajilla, joilla on yhteisön liikennelupa, velvoitteidenhoitoa ei olisi kuitenkaan tarpeen arvioida, koska näille tehdään vastaavat selvitykset osana liikenneluvan myöntämistä ja velvoitteidenhoitoa seurataan säännöllisesti.

Tietyt jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevat tehtävät ehdotetaan keskitettäväksi Kaakkois-Suomen ELY-keskukseen. Kaakkois-Suomen ELY-keskus vastaisi ulkomaisten jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymisestä ja merkitsemisestä jätehuoltorekisteriin sekä jätehuoltorekisterin teknisestä ylläpidosta ja kehittämisestä.

Vaikka jätteen kuljettajia ja välittäjiä koskeva jätehuoltorekisteri perustuu jätedirektiivissä säädettyyn yleiseen rekisteröintivelvoitteeseen, ehdotetut muutokset johtuvat käytännössä havaituista kansallisen lainsäädännön kehittämistarpeista. Direktiivi jättää rekisteröintivelvoitteen täytäntöön panemiseksi tarpeellisten toimien toteutuksen käytännössä kokonaan jäsenvaltioiden kansalliseen harkintaan, minkä seurauksena vaatimukset vaihtelevat merkittävästi jäsenvaltioiden välillä.

Jätehuoltorekisterin tiedoista perustettaisiin julkinen tietopalvelu. Tietopalvelu julkaistaisiin yleisessä tietoverkossa ja se olisi kaikkien sitä tarvitsevien hyödynnettävissä. Tietopalvelusta voisi tarkistaa, onko tietyllä jätteen kuljettajalla tai välittäjällä oikeus harjoittaa ammattimaista jätteen kuljettamista tai välittämistä Suomessa ja mitä jätteitä hyväksyntä koskee. Tietopalvelua voisi käyttää myös hakupalveluna sopivan jätteen kuljettajan tai välittäjän hakemiseen. Tietopalvelusta voisi hakea rekisteriin merkittyä toiminnanharjoittajaa, joka kuljettaa tai välittää tiettyjä jätelajeja tietyllä alueella.

Siirtoasiakirjan tietojen toimittamista koskevat ehdotukset

Jätedirektiivin ja POP-asetuksen mukaisten vaatimusten vaarallista jätettä ja POP-jätettä koskevasta sähköisestä raportoinnista täytäntöönpanoa täydennettäisiin edellyttämällä mainittujen jätteiden kuljetuksissa siirtoasiakirjan tietojen toimittamista vuoden 2022 syyskuun alusta lähtien jätelaissa säädettävään rekisteriin. Rekisteri parantaisi jätteiden seurantaa, valvontaa ja jäljitettävyyttä syntypaikalta lopulliseen käsittelypaikkaan.

Tuottajarekisteriä koskevat ehdotukset

Tuottajarekisteristä ehdotettaisiin otettavan käyttöön uusi tietopalvelu, josta olisi mahdollista saada tietoja tuottajarekisteriin hyväksytyistä tuottajista, tuottajayhteisöistä, valtuutetuista edustajista ja tuottajayhteisöjen jäsenistä sekä tiedot tuottajavastuun hoitamisesta. Tietopalvelu jul-

kaistaisiin yleisessä tietoverkossa ja se olisi kaikkien sitä tarvitsevien hyödynnettävissä. Tietopalvelulla korvattaisiin Pirkanmaan ELY-keskuksen velvoite pitää yllä julkisesti saatavilla olevaa ajantasaista luetteloja tuottajarekisteriin hyväksytyistä tuottajista ja tuottajayhteisöistä.

Muuta rekisterisääntelyä ja tiedonsaantioikeuksia koskevat ehdotukset

Jätelain rekisterisääntelyä täydennettäisiin vastaamaan nykyisiä henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia. Jätehuollon rekistereitä ja tuottajarekisteriä koskeviin säännöksiin ehdotetaan rekisterinpitäjää ja rekisterien käyttötarkoituksia koskevia lisäyksiä, minkä lisäksi tiedonsaantioikeuksia päivitetäisiin. Myös kunnan jätehuoltoviranomaisen ylläpitämään jätteiden kuljetuksia ja biojätteen käsittelyä koskevaan rekisteriin ehdotetaan tiedonsaantioikeuksia kunnallisille jäteyhtiöille, jolle kunta on siirtänyt jätehuoltotehtäviä. Tiedonsaantioikeus helpottaisi jätteiden erilliskeräyksen järjestämistä. Pakkausten tuottajayhteisölle ehdotetaan tiedonsaantioikeutta kuljetusrekisterin tietoihin niistä kiinteistöistä, joilta noudetaan pakkausjätteitä. Tiedonsaantioikeuksilla varauduttaisiin tilanteeseen, että pakkausjätteiden erilliskeräys siirtyisi kunnan vastuulta pakkausten tuottajayhteisölle, jos kunta ja tuottajayhteisö eivät pääse jätelain 49 a §:ssä tarkoitettuun sopimukseen.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Yritysvaikutukset

Jätteen kuljetusta ja välittämistä harjoittavat yritykset

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytysten muuttuessa rekisteriin jo merkittyjen jätteen kuljettajien ja välittäjien tulisi hakea uutta hyväksyntää, jos yritys aikoo jatkaa jätteen kuljetusta tai välittämistoimintaa. Hyväksynnän hakemisesta aiheutuisi yrityksille jonkin verran hallinnollista työtä ja kustannuksia. Hakemuksen tekemiselle ehdotetaan kahden vuoden siirtymäaikaa. Jätehuoltorekisteriotteet tarkistetaan nykyisin kolmen vuoden välein. Pitkä siirtymäaika mahdollistaa sen, että yritykset voivat otteen tarkistamisen sijaan hakea uutta hyväksyntää seuraavan tarkistamisajankohdan yhteydessä. Uudesta hyväksymispäätöksestä peritään suurempi maksu kuin otteen tarkistamisesta. Päätöstä koskeva suoritemaksu on 590 euroa, kun otteen tarkistamista koskeva maksu on 55 euroa. Vakuusvaatimuksen poistaminen jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksistä sen sijaan vapauttaisi toiminnanharjoittajien vakuuksiin varatut varat muuhun käyttöön. Jätehuoltorekisteriin on merkitty noin 3000 jätteen kuljettamista tai välittämistä harjoittavaa yritystä, joista vakuuksia on vaadittu arviolta noin 200 yritykseltä. Vakuuksien suuruudet ovat vaihdelleet muutamasta tuhannesta eurosta noin 15 000 euroon. Tätä huomattavasti suurempia vakuuksia on voitu vaatia valtakunnallisilta toimijoilta.

Myös ulkomaisten jätteen kuljettajien, jotka on merkitty jätehuoltorekisteriin suomalaisten yritysten alihankkijoiksi tai hyväksyty muulla tavalla, tulisi tehdä hakemus toiminnan hyväksymiseksi viimeistään vuoden kuluttua säännösten voimaantulosta Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle. Jätehuoltorekisteriin on merkitty noin 270 ulkomaalaista jätteen kuljettajaa. Näille toiminnanharjoittajalle aiheutuisi vastaavaa työtä hakemuksen tekemisestä ja kustannuksia hakemuksesta annetusta päätöksestä kuin kotimaisille toiminnanharjoittajille. ETA-alueen ulkopuolisten jätteen kuljettajien ja EU- ja ETA-alueen jätteen välttäjien tulisi lisäksi hankkia sijoittautumismaastaan luotettavuutta osoittava todistus ja toimittaa se viranomaiselle hakemuksen yhteydessä.

EU- ja ETA-alueen kuljettajien osalta menettely olisi kevyempi. He voivat hakea vastavuoroisuuteen perustuvaa merkintää jätehuoltorekisteriin toimittamalla ELY-keskukselle todistuksen kotimaansa vastaavaan rekisteriin tehdystä merkinnästä. Jätehuoltorekisteriin tehdystä merkinnästä perittäisiin maksu. Koska vastavuoroinen tunnustaminen olisi uusi menettely, maksun määrää ei ole vielä määritetty. Velvollisuus hakea merkintää jätehuoltorekisteriin koskisi 100 EU- ja ETA-alueen maiden jätteen kuljettajaa, jotka vuonna 2021 ovat merkittynä jätehuoltorekisteriin, jos näiden toimintaa jatkuu Suomessa. On kuitenkin huomattava, että EU- ja ETA-maiden kuljettajilla ei ole aiemmin ollut velvollisuutta hakea jätehuoltorekisteriin Suomessa ja onkin mahdollista, että EU- ja ETA-alueen maista tulee myös uutta merkintää koskevia hakemuksia sellaisilta kuljettajilta, joiden toiminta jo nykyisellään ulottuu Suomen alueelle.

Siirtoasiakirjojen toimittaminen rekisteriin

Siirtoasiakirjatietojen toimittamisesta viranomaisen sähköiseen järjestelmään aiheutuisi velvoitteen piiriin kuuluvien jätteiden (vaaralliset jätteet, POP-jätteet, saostus- ja umpisäiliölietteet, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteet, pilaantuneet maa-ainekset, rakennus- ja purkujätteet) kuljetuksiin osallistuville toiminnanharjoittajille jonkin verran hallinnollista työtä. Jätelain muutoksessa jätteen kuljetuksiin osallistuvat velvoitetaan ottamaan käyttöön sähköiset siirtoasiakirjat vuoden 2022 alusta lähtien.

Yrityksille, joilla on jo oma sähköinen siirtoasiakirjajärjestelmä, sekä kaupallisten siirtoasiakirjajärjestelmien toimittajille aiheutuisi kertaluontoinen kulu rajapinnan toteuttamisesta, jolla siirtoasiakirjatiedot voidaan siirtää viranomaisten rekisteriin. Kertaluontoisen kulun määrää on vaikea arvioida ja se voi vaihdella muutamasta tuhannesta eurosta muutamaa kymmentä tuhatta riippuen käytössä olevasta järjestelmästä.

Mikäli käytössä on ollut paperinen siirtoasiakirja, jätteen haltija tai kuljettaja olisi velvollinen tuomaan tiedot jokaisesta siirrosta rekisteriin asiointikäyttöliittymän kautta. Tästä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa voisi ehkäistä ottamalla käyttöön sähköisen siirtoasiakirjan, josta tiedot toimitettaisiin rajapinnan kautta. Asiointikäyttöliittymän suunnittelua on tehty käyttäjälähtöisesti ja se pyritään toteuttamaan mahdollisimman helppokäyttöiseksi tietoturvallisten ratkaisujen puitteissa.

Tietopalveluiden käyttöönotto

Tietopalveluiden käyttöönotosta ei aiheudu yrityksille hallinnollista taakkaa, sillä tietopalveluiden tiedot haetaan viranomaisten rekistereistä. Yritykset voivat kuitenkin hyödyntää tietopalveluja varmistaakseen, että tekevät yhteistyötä sellaisten toimijoiden kanssa, jotka huolehtivat asianmukaisesti eräistä jätelain mukaisista velvoitteista. Yritykset voivat esimerkiksi hankkiessaan jätehuoltopalvelua tarkistaa, onko jätteen kuljettaja merkitty jätehuoltorekisteriin tai tuotteita hankkiessaan tarkistaa, onko tuotteen tuottaja hyväksytty tuottajarekisteriin tai liittynyt tuottajayhteisöön.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset

Ulkomaisten jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksyminen jätehuoltorekisteriin ja jätehuoltorekisterin teknisen ylläpidon hallinnointi ja kehittäminen keskitettäisiin yhdelle toimivaltaiselle ELY-keskukselle, joka olisi Kaakkois-Suomen ELY-keskus. Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle osoitettaisiin myös tehtävä koordinoida ja edistää ELY-keskusten yhteisiä käytäntöjä jäte-

huoltorekisteriin hyväksymisessä ja valvonnassa, mikä sujuvoittaisi kotimaisten jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymismenettelyä. Jätehuoltorekisteriin hakemiseen velvollisten toiminnanharjoittajien määrän arvioidaan jonkin verran lisääntyvän, kun ulkomaistenkin toiminnanharjoittajien olisi haettava hyväksyntää. Tämä lisäisi Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen työmäärää. Tehtävien keskittämällä voitaisiin kuitenkin varmistaa riittävä osaaminen ja asiantuntemus. Tämä koskisi erityisesti ulkomaisten kuljettajien hyväksymistä koskevia tehtäviä, jotka vaativat erityisosaamista, kuten riittävää kielitaitoa ulkomaisten toimijoiden kanssa asioimiseksi. Uusista tehtävistä arvioidaan aiheutuvan Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle kolmen henkilötyövuoden lisäresurssitarpeen ensimmäisen kahden vuoden aikana muutosten voimaantulosta ja tämän jälkeen kahden henkilötyövuoden lisäresurssitarpeen vuosittain. Toisaalta tehtävien keskittäminen vapauttaisi muissa ELY-keskuksissa jossain määrin henkilöresursseja, kun ulkomaisia kuljettajia ei enää merkittäisi suomalaisten kuljetusyritysten alihankkijoiksi. Myös jätteen kuljettajista ja välittäjistä perustettavan julkisen tietopalvelun arvioidaan vähentävän tietopyyntöjen käsittelyyn ELY-keskuksissa käytettävää työmäärää. Vapautuvilla resursseilla voitaisiin vahvistaa jätelain mukaista valvontaa.

Vaikka osa jätehuoltorekisteriä koskevista tehtävistä keskitettäisiin, kaikki ELY-keskukset vastaisivat kotimaisten kuljettajien ja välittäjien hyväksymisestä ja näiden valvonnasta nykyiseen tapaan. Vakuusvaatimuksen poistaminen keventäisi hieman viranomaistyötä kaikissa ELY-keskuksissa. Toisaalta vakuusvaatimuksen tilalle tuleva jätteen välittäjien ja sellaisten jätteen kuljettajien, joilla ei ole liikennelupaa, luotettavuuden arvioiminen vaatii jonkin verran lisätyötä. ELY-keskuksilta saadun arvion mukaan noin 10-20 prosentilla jätehuoltorekisteriin merkityistä kuljettajista ja välittäjistä ei ole liikennelupaa. Määrällisesti tämä tarkoittaa noin 300-600 toiminnanharjoittajaa, joiden luotettavuus tulee arvioitavaksi näiden hakemusten käsittelyn yhteydessä. Luotettavuuskriteerien täyttyminen tarkistettaisiin Harmaan talouden selvitysyksikön laatimista veloitteidenhoitoselvityksistä. Hakemuksia käsittelevien henkilöiden olisi opetettava tekemään arvioita toiminnanharjoittajien luotettavuudesta veloitteidenhoitoselvitysten perusteella. Lisäksi ELY-keskusten tulisi tarkistaa toiminnanharjoittajien liikennelupien voimassaolon Liikenne- ja viestintävirastolta tai sen ylläpitämästä rekisteristä, mutta sen ei arvioida lisäävän ELY-keskusten työmäärää nykyisestä.

Veloitteidenhoitoselvitysten laatiminen lisäisi vähäisessä määrin Harmaan talouden selvitysyksikön tehtäviä. Tehtävät on kuitenkin mahdollista hoitaa nykyisillä resursseilla.

Hakemuksen sisältövaatimusten muutokset ja Suomen ulkopuolelle sijoittautuneiden toimijoiden hyväksyminen ja merkitseminen edellyttävät jätehuoltorekisterin ja sähköisen hakemuksen kehittämistä. Kehittämistyö on käynnissä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksessa osana ympäristöministeriön jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hanketta³. Kehittämistyöstä aiheutuu kustannuksia ympäristöministeriölle noin 150 000 euroa ja summa rahoitetaan jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hankkeelle osoitetusta määrärahasta.

Siirtoasiakirjat sisältävä rekisteri

Sähköinen siirtoasiakirjan tietojen rekisteri antaisi kuntien ja valtion valvontaviranomaisille ja kunnan jätehuoltoviranomaiselle nykyistä merkittävästi paremmat mahdollisuudet jätevirtojen seurantaan ja valvontaan. Se myös parantaisi jätetietojen saatavuutta ympäristölupavollisuuden ulkopuolella olevien toimijoiden jätteistä, joista on nykyisin tietopuutteita. Siirtoasiakirjatietoja voitaisiin hyödyntää myös esimerkiksi jätedirektiivin mukaisessa rakennus- ja purkujätteitä koskevassa tiedonkeruussa ja raportoinnissa komissiolle.

Siirtoasiakirjojen tietojen tallentamiseen tarvittavasta rekisteristä aiheutuisi perustamis- ja ylläpitotehtäviä ja -kustannuksia Suomen ympäristökeskukselle ja ympäristöministeriölle. Rekisterin kehittämistyö on käynnissä Suomen ympäristökeskuksessa osana ympäristöministeriön jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hanketta³. Rekisterin perustamiskustannus on noin 300 000 euroa. Rekisterin käyttöönoton jälkeen rekisterinpito ja muu ylläpito toisi Suomen ympäristökeskukselle uusia tehtäviä liittyen mm. rekisterin tekniseen ylläpitoon, käytön seurantaan, kehittämistarpeiden tunnistamiseen, kehittämiseen, käyttäjien neuvontaan, viestintään ja tietopyyntöihin vastaamiseen. Rekisterinpidosta ja muusta ylläpidosta on arvioitu aiheutuvan noin 70 000 euron kustannukset vuosittain. Sekä kehittämis- että ylläpitotyöhön on osoitettu ympäristöministeriön määrärahoja.

Tietopalvelut

Uusista tietopalveluista olisi hyötyä monelle viranomaiselle. Kun tietoa jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä toimijoista ja tuottajarekisteriin merkityistä tuottajista olisi saatavilla tietopalveluista ilman että tietoja tarvitsee erikseen pyytää viranomaiselta, rekisterinpitäjänä toimivilla viranomaisilla vapautuisi resursseja tietopyyntöjen käsittelystä. Viranomaiset voivat hyödyntää tietopalveluja jätelain mukaisissa seuranta- ja valvontatehtävissä esimerkiksi tarkistaakseen, onko jätteen kuljettaja merkitty jätehuoltorekisteriin tai tuotteen tuottaja hyväksytty tuottajarekisteriin tai liittynyt tuottajayhteisöön. Tietopalvelujen toteutuksesta ja ylläpidosta aiheutuu työtä ja kustannuksia [x] viranomaiselle ja ympäristöministeriölle. ELY-keskusten tulee lisäksi huolehtia, että jätehuoltorekisterin ja tuottajarekisterin tiedot ovat ajantasaiset. Tietopalvelut kehitetään ympäristöministeriön jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hankkeessa. Tietopalvelujen perustamiskustannuksiksi arvioidaan noin 100 000 euroa ja ylläpitokustannuksiksi 10 000 euroa vuodessa. Sekä kehittämis- että ylläpitotyöhön on osoitettu ympäristöministeriön määrärahoja.

Muu rekisterien ylläpito

Suomen ympäristökeskukselle tulisi uusia tehtäviä liittyen siirtoasiakirjojen tiedoista perustettavan rekisterin tekniseen ylläpitoon, käytön seurantaan, kehittämistarpeiden tunnistamiseen, kehittämiseen, käyttäjien neuvontaan, viestintään ja tietopyyntöihin vastaamiseen.

Kunnan jätehuoltoviranomaiselle aiheutuisi jonkin verran työtä jätteen kuljetuksia ja biojätteen käsittelyä koskevan rekisterin tietosisältöjen luovuttamisesta kunnan jätehuoltoyhtiöille.

Kunnan jätehuoltoviranomaiset hyötyisivät uudesta siirtoasiakirjojen tiedot sisältävästä rekisteristä, josta nämä saisivat tiedot saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetuksista. Kunnan jätehuoltoviranomaiset eivät ole aina saaneet ilman erillistä pyyntöä tarvittavia tietoja jätteen kuljettajilta lietteiden kuljetuksista ja uusi rekisteri helpottaisi siten kunnan jätehuoltoviranomaisten tiedonsaantitarpeita.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei olisi välittömiä ympäristövaikutuksia. Esityksessä tavoiteltu jätteen kuljetusten valvonnan tehostuminen voisi kuitenkin välillisesti vaikuttaa siihen, että epäasianmukainen jätteen käsittely ja siitä seuraavat terveys- ja ympäristöriskit vähenevät.

Jätteen kuljettajien ja välittäjien palveluja tarvitsevat voivat tarkistaa tietopalvelusta, onko toimija hyväksytty jätehuoltorekisteriin ja valita sellaisen toimijan, joka on rekisterissä. Tällöin jätteen kuljetus- ja välitystoimintaan käytetään vain sellaisia toimijoita, jotka täyttävät jätelaissa säädetyt edellytykset. Jätehuoltorekisteriin merkittyjen toimijoiden osalta on arvioitu, että ne

toimivat lain mukaisesti, jolloin kuljetuksiin ei liity riskejä epäasiallisesta jätteen jättämisestä esimerkiksi luontoon.

Siirtoasiakirjatietojen kerääminen perustettavaan rekisteriin auttaa tehostamaan siirtoasiakirjavelvoitteen piiriin kuuluvien jätteiden, kuten vaarallisten jätteiden, kuljetusten valvontaa ja varmistamaan, että jätteet toimitetaan asianmukaisiin käsittelypaikkoihin. Ympäristöön hallitsemattomasti joutuessaan vaarallinen jäte voi aiheuttaa erityistä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

4.2.4 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Jätteen kuljettajia ja välittäjiä koskevia jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä muutettaisiin. Esityksellä voidaan tunnistaa olevan elinkeinovapauteen ja yhdenvertaisuuteen kohdistuvia vaikutuksia. Tämä koskisi erityisesti ulkomaalaisia jätteen kuljettajia, joiden osalta oikeustila on ollut tulkinnanvarainen. Ehdotus parantaisi ulkomaisten jätteen kuljettajien edellytyksiä hakea toiminnan hyväksymistä jätehuoltorekisteriin, kun hyväksyminen ei olisi enää riippuvainen siitä, ottaako suomalainen yritys kuljettajan alihankkijakseen.

Uutena hakemuksen hyväksymisen edellytyksenä olisi muun muassa hakijan luotettavuuden selvittäminen, jos hakijalla ei ole yhteisön liikennelupaa. Ehdotettu vaatimus rajoittaisi elinkeinon harjoittamista, mutta sen tavoitteena on osaltaan turvata jätteen kuljettajien ja välittäjien yhdenvertainen kohtelu ja varmistaa, ettei toiminnanharjoittaja saa kilpailuetua laiminlyömällä lakisääteisten maksujen hoitamisesta.

Jätehuoltorekisterin tietopalvelu parantaisi kansalaisten tiedonsaantia jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä ja merkityistä jätteen kuljettajista ja välittäjistä sekä niiden toiminnasta. Esitys lisäisi myös kansalaisten mahdollisuuksia saada tietoa tuottajavastuujärjestelmien toiminnasta ja tuottajavastuiden hoitaneista tuottajista.

Jätehuollon rekisterisääntelyyn liittyvien vastuiden selkeyttämisellä voidaan katsoa olevan positiivinen vaikutus toiminnanharjoittajien oikeuksien toteutumiseen. Esityksellä vahvistetaan rekisterinpitäjien roolia ja täsmennetään, mitä sellaisia tietoja jätealan rekisteriin saa tallentaa, jotka voivat sisältää henkilötietoja. Tämä voi osaltaan auttaa toiminnanharjoittajia hahmottamaan, keneltä he voivat vaatia lainmukaisten oikeuksiensa toteuttamista.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä ja tehtävän keskittämistä koskevat vaihtoehdot

Toiminnanharjoittajien taustojen tarkistamisen vaihtoehdot

Jatkovalmistelussa arvioitavana oli jätelain muutosesityksestä saadun lausuntopalautteen johdosta, miten laajasti jätteen kuljettamista ja välittämistä harjoittavien yritysten taustat tulisi tarkistaa. Vaihtoehtoina oli, että arvioidaan toiminnanharjoittajien luotettavuus (eli lakisääteisten maksujen kuten verojen maksuhäiriöt, ulosottovelat jne.) ja tarkistetaan myös rikostaustat. Harmaan talouden selvitysyksikkö ehdotti lausunnossaan myös yritysten vastuuhenkilöiden luotettavuuden arviointia ja harkinnanvaraisesti myös vastuuhenkilöiden muun yritystoiminnan selvittämistä.

Jatkovalmistelussa pohdittiin, voitaisiinko jätehuoltorekisteriin hyväksyttävien jätteen kuljettajien osalta hyödyntää näille liikenneluvan myöntämisen yhteydessä tehtyjä taustan tarkistuksia, koska pääosalla jätteen kuljettajista on yhteisön liikennelupa. Liikenneluvan myöntämisen edellytyksiä on selostettu tarkemmin Nykytila-osion kohdassa ”Tavarankuljetusta koskevat liikenneluvat”. Liikennelupa on voimassa kymmenen vuotta ja luvan myöntämisen edellytyksiä valvotaan jatkuvasti ja luotettavuusarviointeja tehdään yrityksille jopa vuosittain. Liikenneluvan myöntämisen yhteydessä luotettavuusarviointia ei kuitenkaan tehdä yrityksen vastuuhenkilöille eikä vastuuhenkilöiden muuta yritystoimintaa selvitetä eikä arvioida. Sen sijaan hyvän maineen selvittäminen eli onko toiminnanharjoittaja syyllistynyt tiettyihin rikkomuksiin tai rikoksiin, on liikenneluvan myöntämisen yhteydessä ulotettu koskemaan myös yrityksen toimitusjohtajaa ja vastuunalaista yhtiömiestä.

Jatkovalmistelussa päädyttiin siihen, että kuljetusyrityksille tehtävä luotettavuuden arviointi säännöllisine tarkastuksineen ja hyvämaineisuuden arviointi olisivat riittäviä. ELY-keskus kuitenkin tarkistaisi liikenneluvan voimassaolon jätteen kuljettajan hakiessa jätehuoltorekisteriin ja tämän jälkeen kolmen vuoden välein jätehuoltorekisterin otteen tarkistamisen yhteydessä. Valmistelussa ei nähty perusteita sille, että kuljetusyritysten taustat tulisi arvioida liikennepalvelulaissa edellytettyä laajemmin, jotta yritys, jolle on jo myönnetty lupa kuljettaa tavaraa, saisi kuljettaa myös jätteitä. Se, ettei tällaisten kuljetusyritysten luotettavuutta arvioitaisi uudelleen eri viranomaisessa, säästäisi viranomaisten resursseja, ja varmistaisi myös toiminnanharjoittajille tasapuoliset edellytykset kuljetustoiminnalle. Harmaan talouden selvitysyksikön ehdottamia laajennuksia ei tästä syystä voitu toteuttaa.

Kaikkien jätteen kuljettajien ja jätteen välittäjien toiminta ei kuitenkaan edellytä liikennelupaa. Tällaisia toimijoita on arviolta noin 10-20 prosenttia jätehuoltorekisteriin hakevista toimijoista. Jätteen välitystoiminta ei edellytä liikennelupaa, jos toimintaan ei liity ammattimaista kuljettamista. Liikennelupaa ei edellytetä myöskään toiminnanharjoittajilta, jotka keräävät traktorilla esimerkiksi sakokaivolietettä tai kuljettavat omaan toimintaan liittyviä jätteitä, ei myöskään metalli- ja autoromujen kuljettajilta, eikä toimijoilta, joiden toiminta on pääosin jotain muuta kuin kuljetustyötä (esimerkiksi rakennus- ja purkutyötä tai viemärien puhdistustyötä). Toiminnanharjoittajien tasapuolisen kohtelun vuoksi valmistelussa katsottiin perustelluksi, että näiden luotettavuus arvioitaisiin Harmaan talouden selvitysyksiköltä saatavien velvoitteidenhoitoselvitysten avulla. Sen sijaan rikostaustan tarkistamista näiltä toimijoilta ei pidetty perusteltuna, koska kyse on useimpien osalta pienimuotoisesta toiminnasta tai siitä, että jätteen kuljettaminen on vain osa yrityksen toimintaa.

Keväällä 2020 lausunnolla olleessa ehdotuksessa jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykseksi ehdotettiin, ettei toiminnanharjoittajaa ole tuomittu ympäristörikoksesta. Suomessa annetaan vuosittain noin 150 tuomiota rikoslain mukaisista ympäristörikoksista.⁷ Ympäristörikollisuuteen liittyy Suomessa yleisesti alhainen kiinnijäämisriski. Ympäristön turmelemisesta tuomitaan yleisesti päiväsakkoja ja vain harvoin vankeutta. Ehdoton vankeusrangaistus on Suomessa vuoden 1995 rikoslain ympäristörikoksia koskevan muutoksen jälkeen tuomittu vain niin sanotussa Lokapojat-tapauksessa. Keski-Euroopassa rajat ylittävä jätteiden kuljetus ja dumpaus ovat kuitenkin vakavaa ja osittain järjestäytyneen rikollisuuden harjoittamaa toimintaa. Jäterikollisuudella tavoitellaan suurta taloudellista hyötyä. Myös Suomessa jäterikollisuus ja jätteiden hävittämiseen liittyvä rikollinen toiminta on tunnistettu uhkakuvaksi. Suomen ympäristökeskuksen tekemän riskiarvion mukaan tiettyihin jätteisiin, kuten lyijyakkuromun, sähkö-

⁷ Ympäristörikoskatsaus 2020. Suomen kansallinen ympäristörikosseurantatyöryhmä 1.7.2020. Saata-villa osoitteessa <https://poliisi.fi/documents/25235045/28576016/Ymparistorikoskatsaus-2020.pdf>.

ja elektroniikkalaiteromun, romuautojen ja niiden varaosien sekä rakennus- ja purkujätteen siirtoihin voi liittyä riskejä lainsäädännön vastaisesta toiminnasta. Jätteen kansainvälisissä siirroissa ongelmat liittyvät muun muassa siihen, että asiakirjoja väärennetään, asiakirjat puuttuvat kokonaan eikä siirroista aina ilmoiteta viranomaisille.⁸ Rikostaustan tarkistaminen voisi olla ongelmallinen vaatimus myös siitä syystä, että ulkomaisilta toiminnanharjoittajilta rikostietoja voi olla vaikea saada. Valmistelussa arvioitiin, että myös muilla keinoilla kuin rikostaustan tarkistamisella voitaisiin puuttua mahdolliseen lainvastaiseen toimintaan ja rikostaustan tarkistamisesta luovuttiin. Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykseksi ehdotetaan, ettei toiminnanharjoittaja ole osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta jätelain säännöksistä. Hyväksynnän voisi myös peruuttaa ilman, että olisi osoitettava, että toiminnasta aiheutuu merkittävää vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Lakiesitys parantaa myös muulla tavoin jätteiden kuljetusten ja jätesierrojen valvontaa, kun käyttöön otetaan siirtoasiakirjoista ylläpidettävä rekisteri, josta viranomaiset saavat tiedot toimialueellaan tehdyistä tiettyjen jätteiden siirroista. Tähän asti siirtoasiakirjat on pitänyt pyytää toiminnanharjoittajalta erikseen. Myös jätehuoltorekisteriä koskeva tietopalvelu tarjoaa uusia keinoja valvontaan, kun kuka tahansa voi varmistaa, onko toiminnanharjoittaja hyväksytty rekisteriin ja mitä jätteitä hyväksyntä koskee.

Lakiesitys mahdollistaisi myös ulkomaisten jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymisen. EU-valtioon tai ETA-alueelle sijoittautuneilta jätteen kuljettajilta taustojen tarkistamista ei pidetä tarpeellisena, koska jos toinen EU-/ETA-valtio on hyväksynyt jätteenkuljetusyrityksen rekisteriin, yrityksen voitaisiin lähtökohtaisesti katsoa toimivan jätedirektiivin edellyttämällä tavalla. ETA-alueen ulkopuolisten jätteen kuljettajien tulisi kuitenkin osoittaa luotettavuutensa. Vaikka ITF:n myöntämän CEMT-luvan saamisen edellytyksenä on hyvämaineisuus ja vakavaraisuus, sama kuljetusyritys voi toisinaan tehdä kuljetuksia Suomeen myös kahdenvälisen kuljetuslupan perusteella. Kahdenväliseen sopimukseen perustuvien lupien myöntämisedellytyksistä ei ole saatavissa kattavia tietoja, koska hyväksyntä perustuu vastavuoroisuuteen. Luotettavuuden osoittamisella varmistetaan, että yritys huolehtii lakisääteisistä velvoitteistaan eikä taloudellisista syistä vaarantaisi terveyttä ja ympäristöä.

ETA-alueen ulkopuolisten kuljettajien kuljetusluvut

ETA-alueen ulkopuolisten kuljettajien osalta jatkovalmistelussa oli pohdinnassa, millä edellytyksillä voitaisiin hyväksyä kuljetusluvaksi Suomen ja toisen valtion kahdenväliseen sopimukseen perustuva kuljetuslupa. Toisin kuin CEMT-lupa, joka myönnetään vuodeksi kerrallaan, kahdenvälinen kuljetuslupa myönnetään kerrallaan vain yhdelle tavarakuljetukselle. Kuljetusyrityksellä ei näin ollen välttämättä ole voimassa olevaa lupaa sen hakiessa hyväksyntää jätehuoltorekisteriin. CEMT-lupia ja kahdenvälisiä kuljetuslupia myönnetään tietty kiintiö vuosittain. Sama kuljetusyritys voi siten tehdä kuljetuksia Suomeen eri aikoina eri luvalla. Jos esimerkiksi tietyn vuoden CEMT-lupakiintiö on täyttynyt, kuljetusyritys voi hakea kahdenvälistä kuljetuslupaa. Tästä syystä voisi olla ongelmallista rajoittaa jätehuoltorekisteriin hyväksyminen vain CEMT-lupaan.

CEMT-luvan myöntämisen edellytyksistä on voimassa kansainväliset säännöt, joita kaikkien ITF:n jäsenvaltioiden tulee noudattaa. Edellytyksenä on mm. hyvämaineisuus ja vakavaraisuus, minkä lisäksi vaatimuksia on myös ammattitaidolle ja kuljetuskalustolle. Kahdenvälisissä sopimuksissa sen sijaan edellytetään, että kuljetuksiin tarvitaan pääsääntöisesti toisen valtion antama lupa, jonka ajoneuvon rekisteröintivaltion viranomainen jakaa oman maansa kuljetusyrityksille. Lupia vaihdetaan sama määrä kumpaankin valtioon. Kahdenväliset sopimukset ovat

⁸ Keskusrikospoliisin, Suomen ympäristökeskuksen ja Tullin ajankohtaiskatsaus 5/2021: Laittomien kansainvälisten jätesierrojen määrä kasvanut viime vuosina.

pääosiltaan saman sisältöisiä koko Euroopassa. Luvat myönnetään vastavuoroisuusperiaatteella eli molempien valtioiden kuljetusyrityksille varataan yhtä monta saman sisältöistä lupaa. Jatkovalmistelussa todettiin, että voisi olla oikeudellisesti ongelmallista olla hyväksymättä kahdenvälistä kuljetuslupaa jätteen kuljetuksiin, koska sopimuksen perusteella annettu kuljetuslupa koskee tavaran kuljetusta, ja tavaran kuljetuksen voi katsoa kattavan myös jätteen kuljettamisen. Lisäksi jos hyväksyminen jätehuoltorekisteriin rajattaisiin vain CEMT-lupaan, ei ITF:n ulkopuoliseen valtioon sijoittautunutta kuljetusyritystä voitaisi hyväksyä lainkaan jätehuoltorekisteriin. Edellä mainituista syistä johtuen jatkovalmistelussa päädyttiin siihen, että hyväksytään myös kahdenvälinen kuljetuslupa ja hyväksymisestä koskevassa päätöksessä voitaisiin edellyttää, että kuljetuslupa on voimassa kuljetusyrityksen tullessa Suomeen. ETA-alueen ulkopuolisilta kuljetusyrityksiltä edellytettäisiin kuitenkin myös luotettavuuden osoittamista perustuen jätedirektiivin vaatimukseen, että jätehuollon tulee tapahtua aiheuttamatta vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

Tehtävän keskittäminen yhdelle ELY-keskukselle

Jätehuoltorekisteriä koskevaa sääntelyä pohdittiin EU:n jätėsäädöspaketin täytäntöönpanoa valmistelleessa työryhmässä. Työryhmä esitti harkittavaksi jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevien tehtävien – tai ainakin muiden kuin Suomeen sijoittautuneita toiminnanharjoittajia koskevien jätehuoltorekisteritehtävien – keskittämistä yhteen ELY-keskukseen. Asiaa oli selvitetty myös keväällä 2019 kaikille ELY-keskuksille tehdyssä kyselyssä, jossa kartoitettiin ELY-keskusten jätehuoltorekisterin hyväksymismenettelyjä koskevia kehittämistarpeita. Kyselyssä tiedusteltiin muun muassa, onko nykyinen toiminnanharjoittajien hyväksymismenettely toimiva, tulisiko ulkomaalaiset jätteen kuljettajat merkitä rekisteriin ja millaisella menettelyllä sekä sitä, tulisiko ulkomaalaisten rekisteröinnit keskittää yhdelle ELY-keskukselle. Jatkovalmistelussa oli esillä kolme eri vaihtoehtoa keskittämisen laajuuden osalta. Vaihtoehtoina oli: 1) kotimaisten ja ulkomaisten toiminnanharjoittajien hyväksymisen ja valvonnan keskittäminen yhteen ELY-keskukseen, 2) kotimaisten ja ulkomaisten toiminnanharjoittajien hyväksymisen keskittäminen yhteen ELY-keskukseen säilyttäen valvonta alueellisella tasolla ja 3) vain ulkomaisten toiminnanharjoittajien hyväksymisen keskittäminen yhteen ELY-keskukseen. Asiasta käytiin keskustelua ELY-keskusten kanssa ja niiden pohjalta päätettiin ehdottaa, että vain ulkomaisten toiminnanharjoittajien hyväksyminen keskitetään. Tätä puolsi se, että ulkomaisten hakijoiden hakemuksia tulee määrällisesti vähemmän verrattuna kotimaisiin hakijoihin eikä olisi resurssitehokasta, että kaikissa ELY-keskuksissa hoidettaisiin ulkomaalaisten toiminnanharjoittajien hyväksymisiä. Laajemmasta keskittämisestä olisi voinut ollut olla hyötyä soveltamiskäytäntöjen yhtenäistämisen kannalta, mutta keskittämisestä voisi seurata, että ELY-keskuksissa ei olisi enää nykyisenkaltaista tietämystä niiden alueella toimivista jätteen kuljettajista ja välittäjistä, jos hakemukset käsiteltäisiin yhdessä ELY-keskuksessa, ja valvonta voisi viedä tästä syystä enemmän resursseja. Rekisteröinti- ja valvontakäytäntöjen yhtenäistämiseksi jatkovalmisteluissa kuitenkin sovittiin, että ELY-keskuksella, joka hoitaisi ulkomaisten toiminnanharjoittajien merkitsemisen rekisteriin, olisi koordinoiva rooli yhtenäisten soveltamiskäytäntöjen edistämiseksi. Tälle ELY-keskukselle keskitettäisiin myös rekisterin ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviä tehtäviä.

Siirtoasiakirjan tietojen rekisteri

Siirtoasiakirjat sisältävän rekisterin osalta jatkovalmistelussa pohdittiin rekisterinpitovastuun jakamista usealle viranomaiselle. Rekisterin tietoja käytettäisiin jätetietojen seurantaan ja raportointiin, jätteiden kuljetusten valvontaan sekä luvanvaraisten toiminnanharjoittajien toiminnan valvontaan. Jätetietojen seurannasta ja raportoinnista vastaa Suomen ympäristökeskus ja valvontaa hoitavat ELY-keskukset ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset. Kunnan jätehuolto-

viranomaiset puolestaan valvovat lietteiden kuljetuksia, jos kiinteistöittäinen kuljetus järjestetään kunnassa siten, että kiinteistön haltija sopii kuljetuksesta. Rekisterin tiedot jätteiden siirroista ovat osin julkisia tietoja. Rekisteri saattaa kuitenkin sisältää tietoja, jotka katsotaan liikesalaisuuksiksi tai joihin kytkeytyy julkisuuslain 24 §:n mukainen vahinkoedellytyslauseke, jolloin tietojen salassapito edellyttää tapauskohtaista tulkintaa. Rekisteri sisältää myös henkilötietoja. Eri viranomaisilla on tarve käsitellä rekisterin tietoja siltä osin kuin se on välttämätöntä viranomaistehtävien hoitamiseksi. Yhteisrekisterinpitäjyys ei kuitenkaan tarkoita oikeutta saada pääsyä kaikkiin rekisterin salassa pidettäviin tietoihin. Rekisterinpidon osalta pohdittiin, voisiko tiedon luovuttamista koskevaa vastuuta jakaa useammalle viranomaiselle, koska paikallisilla viranomaisilla voi olla hyvät edellytykset arvioida jätteiden siirtoihin liittyvän tiedon julkisuutta alueellaan toimivien toiminnanharjoittajien osalta. Tiedon luovuttamista koskevan vastuutahon määrittäminen osoittautui kuitenkin haastavaksi, koska jätteen siirto voi tapahtua usean kunnan ja myös usean ELY-keskuksen alueella. Sääntelyn monimutkaisuuden välttämiseksi jatkovalmistelussa päädyttiin siihen, että rekisterillä olisi vain yksi rekisterinpitäjä ja muiden viranomaisten tiedonsaanti varmistettaisiin tiedonsaantioikeuksien avulla. Näin voitaisiin myös paremmin taata se, että siirtoasiakirjojen julkisuuteen sovellettava käytäntö olisi yhtenäinen.

Siirtoasiakirjan tietojen rekisterin ratkaisua selvitettiin osana ympäristöministeriön jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hankkeen esiselitysvaihetta. Yhtenä toteutusvaihtoehtona tarkasteltiin sitä, että tietoja toimitettaisiin rekisteriin reaaliajassa heti kun tiedot syntyvät siirtoasiakirjoihin. Kyseisessä mallissa siirtoasiakirjan tiedot toimitettaisiin rekisteriin ensimmäisen kerran ennen jätteen siirron alkamista ja mahdollisesti toisen kerran siirron päättyessä, kun jäte vastaanotetaan ja punnitaan käsittelylaitoksessa. Näin tiedot päivittyisivät rekisteriin kuljetuksen eri vaiheissa. Ratkaisu mahdollistaisi reaaliaikaisen jätteen kuljetusten valvonnan ja mahdollisesti etävalvonnan. Tiedot olisivat viranomaisten käytettävissä rekisteristä myös esimerkiksi kuljetuksen aikana tapahtuvassa onnettomuustilanteessa. Reaaliaikaisen rekisterin ylläpito olisi kuitenkin vaatinut huomattavasti enemmän ylläpitoresursseja, sillä rekisterin käyttövarmuus olisi pitänyt taata myös virka-ajan ulkopuolella. Lisäksi vaatimus tietojen toimittamisesta välittömästi siirron päättymisen jälkeen mahdollistaa tietojen siirron esimerkiksi kerran päivässä siirtoasiakirjajärjestelmistä, mitä monet sähköisten siirtoasiakirjojen palveluntarjoajat toivoivat.

Rekisteriratkaisuun liittyen pohdittiin myös yksilöivän tunnuksen käyttöönottoa siirtoasiakirjojen linkittämiseksi. Linkittäminen mahdollistaisi yksittäisen jäte-erän seuraamisen ja jäljittäminen syntypaikalta lopulliseen käsittelyyn. Yksilöivä tunnus olisi haettu rekisteristä ennen siirron alkamista ja merkitty siirtoasiakirjaan. Käytännössä jäte-erän seuraaminen olisi kuitenkin haastavaa, sillä jäte voi kulkea esimerkiksi siirtokuormausasemien ja esikäsittelylaitosten kautta varsinaiseen käsittelyyn ja sekoittua samalla muista lähteistä olevien jätteiden kanssa.

Lisäksi selvitettiin mahdollisuutta kerätä siirtoasiakirjat kokonaisuudessaan rekisteriin. Tämä olisi vaatinut, että olisi säädetty standardimuotoisesta siirtoasiakirjasta, jolloin kaikki siirtoasiakirjat olisivat muodoltaan ja sisällöltään samanlaisia ja toimitettavissa rakenteellisessa muodossa rekisteriin. Standardoinnista luovuttiin, jotta siirtoasiakirjat olisi jatkossakin mahdollista tehdä esimerkiksi osana muita kuljetusasiakirjoja ja mahdollistaa vapaaehtoiset sisällölliset lisätiedot. Myös vahvistustiedon, kuten allekirjoitusten, kerääminen olisi ollut teknisesti haastavaa.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Jätehuoltorekisteriä koskevat käytännöt muissa EU-maissa

Jätteen kuljettajia ja välittäjiä koskevat rekisteröintimenettelyt vaihtelevat eri EU-maissa. EUsäädöksissä ei säädetä ulkomaisia kuljettajia koskevista menettelyistä. Jätedirektiivin 26 artikla

sisältää vaatimuksen, että jätteen kuljettajista ja jätteen välittäjistä pidetään rekisteriä. Useissa jäsenvaltioissa hyväksytään myös toisessa jäsenvaltiossa tehty rekisteröinti vastavuoroisen tunnustamisen perusteella kuten Suomessa, mutta jotkin jäsenvaltiot edellyttävät myös erillistä rekisteröintiä niiden kansalliseen rekisteriin. Suomessa voimassa olevaa jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevaa menettelyä voidaan pitää yhtenä tiukimmista vaatimuksista. Seuraavassa selostetaan Alankomaiden, Latvian, Ruotsin ja Saksan hyväksymismenettelyitä.

Alankomaat

Alankomaissa jätteen kerääjät, kuljettajat, kauppiat ja välittäjät rekisteröidään ns. VIHB-luetteloon (list of collectors, transporters, dealers and brokers of waste). Myös ulkomaalaisten yritysten on rekisteröidyttävä. Hyväksynnän edellytyksenä on todistus hyvästä maineesta ja ammatillisesta pätevyydestä. Alankomaiden maanteiden tavaraliikenteestä annetun lain (the Dutch Road Haulage Act) mukaan luvan saaneet kuljetusyrietykset hyväksytään luetteloon automaattisesti. Toiseen EU-jäsenvaltioon tai Euroopan talousalueen valtioon sijoittautuneiden jätteiden kuljetusyrietysten katsotaan täyttävän kriteerit, jos niillä on EU:n tavaraliikenneasetuksen mukainen yhteisön liikennelupa. Hakemuksessa tulee esittää kopio yhteisön liikenneluvasta ja ote rekisteröitymisestä kauppakamariin. Muussa tapauksessa hakemukseen tulee liittää ote kauppakamarin rekisteröitymisestä ja todistus hyvästä maineesta, jonka yrityksen kotimaan viranomaisen on myöntänyt. Mikäli kyseessä on jätteen välittäjä tai kauppias, vaaditaan lisäksi yrityksen kotimaan myöntämä todistus jätealan ammatillisesta pätevyydestä. Ulkomaisella jätteenkuljettajalla ei tarvitse olla toimipistettä tai yhteys henkilöä Alankomaissa. VIHB-listalle rekisteröidytään viideksi vuodeksi kerrallaan. Jollei listausta uusita, se mitätöityy. Rekisteröityminen mitätöityy myös, jos yritys pyytää mitätöintiä, se on ilmoittanut virheellisiä tietoja tai se ei enää täytä rekisteröitymisen edellytyksiä.

Latvia

Latviassa jätteen kuljetukseen voi saada luvan vain Latviaan rekisteröity yritys ja ainoastaan Latvian alueella tapahtuviin jätteen kuljetuksiin. Rekisteröintiin vaaditaan toimipiste Latviassa. Jos kuljetusyritys osallistuu ainoastaan jätteen kansainvälisiin siirtoihin, joissa Latvia on lähtö, läpikulku- tai määränpääamaana, erillistä lupaa ei tarvita. Latvian viranomaisen ei käsittele tai ota huomioon muissa maissa myönnettyjä lupia, vaan siirroissa tulee noudattaa EU:n jätteen-siirtoasetusta. Lupahakemuksessa tulee antaa yksityiskohtaiset tiedot yrityksestä, se toiminnasta ja kuljetetusta jätteestä Latvian lainsäädännön mukaisesti.

Ruotsi

Ruotsissa toimivilla jätehuoltoyrityksillä tulee olla Ruotsin alueellisen viranomaisen myöntämä lupa. Myös ulkomaiset yritykset voivat saada luvan. Läpikulukuljetuksille lupaa ei tarvita. EU-jäsenvaltioista ja kolmansista maista tuleville yrityksille luvan saamisen edellytykset ovat muilta osin samat kuin kotimaisille yrityksille, mutta EU:n alueen yrityksiltä edellytetään yhteisön liikennelupaa ja EU:n ulkopuolisilta yrityksiltä CEMT-lupaa. Hyväksymisen hake-miseksi yrityksen tulee toimittaa todistus yrityksen taloudellisesta tilasta sekä tiedot siitä, mistä paikoista ja miltä yrityksiltä jätettä kerätään ja minne jäte kuljetaan. Yrityksen on annettava myös tiedot jätteen laadusta, eli onko jäte vaarallista vai ei, sekä tiedot hakijan ja hakijan henkilö-osaamisesta ja kokemuksesta jätealalla. Myös lupa jätteen kuljetukseen jossain toisessa valtiossa vaaditaan sekä todistukset ajoneuvojen vakuutuksista. Jos kyse on vaarallisen jätteen kuljetuksista, kuljettajalta vaaditaan todistus ADR-luvasta.

Saksa

Jätteiden kuljetuksista säädetään Saksan jätteen käsittelyä koskevassa laissa (Waste Management Act). Jätteiden kuljetuksia koskeva sääntely vaihtelee sen mukaan, mitä jätteitä kuljetetaan. Jos toiminta koskee vaaratonta jätettä, riittää, että siitä tehdään ilmoitus. Jos kyseessä on vaarallisen jätteen jätehuolto, toimintaan haetaan lupa. Myös ulkomaalainen yritys voi tehdä ilmoituksen tai hakea lupaa. Ilmoitusmenettelyssä tulee todistaa, että toimintaa harjoittava yritys/toiminnasta vastaava ja yrityksen työntekijät ovat luotettavia. Vaarallisen jätteen lupahakemuksessa tulee todistaa, ettei ole mitään seikkoja, jotka antaisivat syytä epäillä jätehuoltoyrityksen tai yrityksen toiminnasta vastaavien henkilöiden luotettavuutta. Sekä ilmoitusmenettelyssä että lupahakemuksessa tulee todistaa, että toiminnasta vastaavilla henkilöillä ja muulla henkilöstöllä on tarvittavat tiedot ja ammattitaito toiminnan harjoittamiseen. Todistukset luotettavuudesta ja ammattitaidosta katsotaan saksalaisia todistuksia vastaaviksi, jos yrityksen antamista asiakirjoista käy ilmi, että yritys täyttää vaatimukset, tai jos asiakirjoista käy ilmi, että yrityksen kotimaan vaatimukset vastaavat käytännössä Saksan vaatimuksia. Jos yrityksellä on jo toisen EU:n jäsenvaltion tai ETA-valtion myöntämä lupa vaarallisen jätteen käsittelyyn, sitä pidetään saksalaista lupaa vastaavana, jos lupien myöntämisen edellytykset ovat vastaavat. Viranomaisilla on oikeus vaatia lisätietoja, jotka ulkomaalaisten yritysten kohdalla tarkoittavat usein vaatimusta kansainvälisestä liikenneluvasta.

Rekisteri siirtoasiakirjoista

Siirtoasiakirjan tietojen rekisterin ratkaisua selvitetessä hankittiin tietoja vastaavantyyppisistä ratkaisuista eräistä muista EU-maista. Ruotsissa uudet kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteet vaarallisen jätteen tuottajalle, kuljettajalle, kerääjälle, välittäjälle ja käsittelijälle tulivat voimaan 1.8.2020 alkaen. Kirjanpitoon tulee toimijasta riippuen sisällyttää tietoja jätteestä, sen määrästä, alkuperästä, kuljetuksesta, käsittelystä, käsittelyssä syntyvistä materiaaleista ja eri osapuolista. Kirjanpitotiedon syntymisen ajankohdasta on säädetty. Lisäksi Ruotsissa otettiin käyttöön uusi seurantajärjestelmä (Avfallsregister), johon jokaisen edellä mainitun toimijan on tullut toimittaa kirjanpitotiedot 1.11.2020 lähtien kahden päivän sisällä kirjanpitotiedon syntymisestä. Kirjanpitotietoja linkitetään toisiinsa rekisteristä saatavan koodin avulla. Rekisteriä ylläpitää Naturvårdsverket ja tietojen tuonti tapahtuu rajapinnan tai asiointikäyttöliittymän avulla. Ruotsissa on lisäksi käytössä siirtoasiakirjat vaarallisen jätteen kuljetuksissa ja sähköisiä siirtoasiakirjoja mahdollisesti hyödynnetään kirjanpitotietojen toimittamisessa rekisteriin.

Virossa vaarallista jätettä koskevien tietojen keräämisessä hyödynnetään sähköistä siirtoasiakirjaa, joka tehdään suoraan kansallisessa järjestelmässä ennen siirron alkamista ja johon kuljettaja ja vastaanottaja täydentävät omat tietonsa ja allekirjoituksensa.

6 Lausuntopalaute

[täydennetään lausuntokierroksen jälkeen]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki jätelain muuttamisesta

22 §. Valtion viranomaiset. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle keskitettävistä jätehuoltorekisteriä koskevista tehtävistä. Kaakkois-Suomen ELY-keskus vastaisi Suomen ulkopuolelle sijoittautuneiden jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymisestä ja merkitsemisestä jätehuoltorekisteriin. Ulkomaisten toimijoiden hyväksyminen ja merkitseminen rekisteriin olisi tehokkaimmin toimeenpantavissa valtakunnallisesti keskitettynä tehtävänä.

Ehdotetusta uudesta 5 momentista johtuen voimassa oleva 5 momentti siirtyisi 6 momentiksi.

11 luku. Jätehuolto- ja tuottajarekisteriin hyväksyminen ja merkitseminen.

Tämän luvun 94–99 §:ssä ehdotetaan muutoksia menettelyihin, joita noudatettaisiin jätteen ammattimaisen kuljetus- tai välitystoiminnan hyväksymisessä jätehuoltorekisteriin. Velvollisuus hakea hyväksymistä jätehuoltorekisteriin kohdistettaisiin nykyistä tarkemmin kaikkiin toiminnanharjoittajiin sijoittautumisvaltiosta riippumatta, jos toimintaan sisältyisi Suomen alueelle ulottuvaa ammattimaista jätteen kuljetus- tai välitystoimintaa. Sääntelyn täsmentäminen olisi tarpeellista lain tulkinnassa ilmenneiden epäselvyyksien ja tästä johtuvan epäyhtenäisen soveltamiskäytännön vuoksi sekä toiminnanharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi.

Jätedirektiivin 26 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltainen viranomainen pitää rekisteriä tietyistä toimijoista, jos luvanvaraisuus ei koske niitä. Tällaisia toimijoita ovat laitokset ja yritykset, jotka keräävät tai kuljettavat jätettä ammattimaisesti, sekä kauppiat ja välittäjät. Tästä johtuen ehdotetaan säädettäväksi hakemusmenettelylle vaihtoehtoisesta vastavuoroista tunnustamista koskevasta menettelystä, jolla toisessa ETA-valtiossa jätedirektiivin mukaisesti rekisteröitynyt jätteen kuljettaja voisi osoittaa rekisteröitymisen toimivaltaisen viranomaisen antamalla todistuksella. Jätteen välittäjän taikka sellaisen kuljettajan, jonka kotipaikka olisi Euroopan talousalueen ulkopuolella, ns. kolmannessa valtiossa, tulisi puolestaan hakea hyväksyntää jätehuoltorekisteriin pääsäännön mukaisesti.

Lisäksi tietyt jätehuoltorekisteriin hyväksyntää koskevat viranomaistehtävät ehdotetaan keskitettäväksi Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle ja tehtävän keskittämisestä johtuvat tekniset muutokset tehtäisiin tämän luvun asianomaisiin pykäliin.

94 §. Hakemus toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi ehdotetusta 22 §:n 5 momentista johtuen siten, että Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon ja sen ulkopuolelle sijoittautuneen toiminnanharjoittajan, joka aikoo harjoittaa ammattimaista jätteen kuljettamista tai välittämistä Suomessa, tulisi toimittaa hakemus Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin myös vaatimus siitä, että hakemus tulisi toimittaa lähtökohdaisesti viranomaisen sähköisen asiointipalvelun kautta. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena olisi parantaa hallinnon asiakkaille tarjottujen palvelujen laatua, käytettävyyttä ja saatavuutta. Tavoitteena olisi myös mahdollistaa jätehuoltorekisteriin hyväksyntää koskeva asian sähköinen käsittely aina vireillepanovaiheesta päätöksentekovaiheeseen asti. Sähköinen asiointi viranomaisen kanssa ympäristöasioissa on nykyään mahdollista varsin laajasti hakijan tai asianosaisen myötävaikutuksella. Lakia sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) sovelletaan muun muassa hallintoasian sähköiseen vireillepanoon, käsittelyyn ja päätöksen tiedoksi-

antoon, jollei muualla laissa toisin säädetä. Hakemuksen voisi kuitenkin toimittaa myös sähköpostitse tai paperisena, jos hakemuksen laatimiselle viranomaisen sähköisessä asiointipalvelussa ei olisi edellytyksiä. Esimerkiksi kaikilla Suomen ulkopuolelle sijoittautuneilla toiminnanharjoittajilla ei tällä hetkellä ole mahdollisuutta tunnustautua suomalaisissa julkisen sektorin sähköisissä asiointipalveluissa, minkä vuoksi hakemuksen tekeminen sitä kautta ei olisi mahdollista. Edellytykset sähköisessä asiointipalvelussa asiointille voisivat puuttua myös esimerkiksi teknisen vian vuoksi tai jos toiminnanharjoittajalla ei olisi tarvittavia tietoteknisiä välineitä käytettävissään.

95 §. Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Voimassa olevan pykälän 1 ja 3 kohdan vaatimukset ammattitaidosta ja käytettävistä laitteistosta ja kalustosta yhdistettäisiin ja ne muodostaisivat uuden 1 kohdan.

Voimassa olevan säännöksen 1 kohdan vaatimus siitä, että toimintaa harjoitetaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti siirrettäisiin muutettuna 2 kohtaan. Jätelain noudattamista koskeva vaatimus muutettaisiin siten, että edellytettäisiin, että toiminnanharjoittaja ei olisi kuluvana vuoden tai sitä edeltävien kolmen vuoden aikana elinkeinotoiminnassaan osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta jätelain säännöksistä. Vaatimus olisi nykyistä säännöstä täsmällisempi ja sillä varmistettaisiin, että toiminnanharjoittajien osalta otettaisiin huomioon aiempi säännösten vastainen toiminta. Tällainen tilanne voisi tulla kyseeseen esimerkiksi, jos toiminnanharjoittaja on aiemmin lopettanut kuljetustoiminnan, mutta hakee hyväksyntää myöhemmin uudelleen. Ilmeistä piittaamattomuutta osoittaisi esimerkiksi se, että toiminnanharjoittajalle olisi määrätty useampia laiminlyöntimaksuja tai että toiminnanharjoittaja ei olisi korjannut toiminnassa ilmenneitä puutteita valvontaviranomaisen antamista huomautuksista ja varoituksista huolimatta. Säännös olisi tarpeen erityisesti jälkiarvioinnin vuoksi, ja vastaava vaatimus sisällytettäisiin hyväksynnän peruuttamista koskevaan 99 §:ään. Kohdassa säilytettäisiin myös nykyinen vaatimus, että toimintaa tulisi harjoittaa aiheuttamatta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Kyseinen vaatimus perustuu jätedirektiivin 13 artiklaan, jonka mukaan jätehuollon on tapahduttava siten, ettei terveyttä tai ympäristöä vaaranneta. Myös jätelain 13 §:n 2 momentti edellyttää, ettei jätehuollosta aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Ehdotetun 1 momentin uuden 3 kohdan mukaan jätteen välittäjällä tulisi olla kotipaikka Suomessa tai toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Vaatimuksella pyritäisiin osaltaan varmistamaan EU:n sisämarkkinoihin perustuva palveluiden ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden toteutuminen. Jätteen kansainvälisiin siirtoihin sovelletaan kuitenkin EU:n jätteesiirtoasetusta, joka edellyttää, että jätesiirotoimituksen tekijä ja ns. vihreissä siirroissa jätesiiiron järjestäjä on lähtömaan ja jätteen vastaanottaja on vastaanottomaan lainkäyttövallan alainen. Jätteesiirtoasetuksen vaatimuksia sovelletaan Suomessa siten, että vain Suomeen sijoittautuneen toiminnanharjoittajan, joka harjoittaa Suomessa sijaitsevasta toimipaikasta käsin jatkuvaa liike- tai ammattitoimintaa, on katsottu kuuluvan jätteesiirtoasetuksen edellyttämällä tavalla jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, joka voi toimia esimerkiksi asetuksessa tarkoitettuna ilmoituksen tekijänä tai ns. vihreän jätesiiiron järjestäjänä. Jätteesiirtoasetuksen vaatimuksesta johtuen toiseen Euroopan talousalueen valtioon sijoittautunut jätteen välittäjä, joka hyväksyy jättehuoltorekisteriin, voisi siten toimia jätteen välittäjänä vain Suomen sisäisissä jätteen siirroissa.

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä kevennettäisiin poistamalla voimassa olevan pykälän 1 momentin 4 kohdan mukainen vaatimus vakuuden asettamisesta kuljetettavan tai välitettävän jätteen asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi. Vastaavasti vakuuslajia koskeva 2 momentti kumottaisiin tarpeettomana. Jätelain soveltamiskäytännön perusteella vakuudelle ei näyttäisi olevan tarvetta. Monissa tapauksissa viranomaisen on hyväksymispäätöksessään jättänyt vaatimatta vakuuden asettamista, koska on arvioinut sen olevan toiminnan laajuus ja

luonne huomioon ottaen tarpeetonta. Asetettuja vakuuksia ei myöskään ole jouduttu käytännössä realisoimaan. Voimassa olevan lain kaltaista vakuusvaatimusta ei tiettävästi ole käytössä muissa EU:n jäsenvaltioissa.

Vakuusvaatimus ehdotetaan korvattavaksi 1 momentin 4 ja 5 kohtien uusilla edellytyksillä. Momentin 4 kohdan mukaan jätteen kuljettajalla tulisi olla yhteisöläinsäädännön edellyttämä liikennelupa, jos toiminta edellyttää liikennelupaa. Liikennelupaa koskevien tietojen antamisvelvollisuus sisältyy nykyisin jäteasetuksen 27 §:ään. Liikennelupa ei kuitenkaan ole aiemmin ollut edellytys toiminnan hyväksymiselle jätehuoltorekisteriin. Liikenneluvan myöntämisen ehtona on, että hakija on vakavarainen ja hyvämaineinen, minkä lisäksi hakijoiden taloudellinen luotettavuus tarkistetaan viranomaisrekistereistä. Liikennelupaa koskevilla vaatimuksilla pyrittäisiin osaltaan varmistamaan, että kuljetustoimintaa harjoitetaan ammattitaitoisesti ja kuljetuksessa käytettävä kalusto on asianmukaista. Lisäksi voimassa oleva liikennelupa osoittaisi toiminnanharjoittajan olevan luotettava, sillä yhteisön liikennelupaa myönnettäessä tarkistetaan kuljetusyrityksen velvoitteidenhoito vastaavasti kuin ehdotetussa 95 §:n 2 momentissa.

Ehdotetussa 122 §:ssä säädettäisiin ELY-keskuksen oikeudesta saada Liikenne- ja viestintävirastolta tiedot yhteisön liikenneluvasta, jotta se voisi tarkistaa, että kotimaisella toimijalla on voimassa oleva liikennelupa.

Euroopan talousalueen ulkopuolelle ns. kolmansiin maihin sijoittautuneilta jätteen kuljettajilta edellytettäisiin joko International Transport Forumin (ITF) kuljetuslupaa eli ns. CEMT-lupaa, joka hyväksytään kuljetuslupana kahdenkeskiseen ja kolmannen maan liikenteeseen kaikissa CEMT-jäsenvaltioissa tai Suomen ja toisen valtion kahdenväliseen sopimukseen perustuva kuljetuslupaa. CEMT-lupa on voimassa kalenterivuoden kerrallaan ja se oikeuttaa harjoittamaan kuljetuksia korkeintaan kolmen kuormatun matkan ajan. Kahdenvälinen kuljetuslupa sen sijaan myönnetään yhdelle tavarakuljetukselle. Molempia kuljetuslupia myönnetään vain tietty määrä vuosittain. Toiminnanharjoittajan, jolla on CEMT-lupa tai kahdenvälinen kuljetuslupa, ei kuitenkaan tarvitsisi hakea jätehuoltorekisteriin hyväksymistä vuosittain uudelleen tai jokaista matkaa varten erikseen. Jätelain 96 §:n mukaisesti jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskeva päätös annetaan määräajaksi tai toistaiseksi ja päätöksessä voidaan antaa määräyksiä 95 §:ssä säädettyjen hyväksymisen edellytysten täyttämiseksi. ETA-alueen ulkopuolelle sijoittautunutta toiminnanharjoittajaa koskevassa päätöksessä voitaisiin määrätä, että toiminnanharjoittajalla on oltava voimassa oleva lupa sen tullessa Suomeen. CEMT-luvan voimassaolo on myös tarkistettavissa ITF:n verkkopalvelusta, joka on saatavilla osoitteessa <https://countrylicences.itf-oe.cd.org/edi/report-license>.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan toiminnanharjoittajan, jonka toiminta ei edellytä yhteisön liikennelupaa tai joka on sijoittautunut ETA-alueen ulkopuolelle, olisi lisäksi oltava luotettava.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin luotettavuuden arvioinnista. Säännös kohdistuisi jätteen välittäjiin ja sellaisiin kuljetustoimintaa harjoittaviin toimijoihin, joita liikennelupavaatimus ei koske, sekä ETA-alueen ulkopuolisiin jätteen kuljettajiin. Liikennelupavaatimus ei koske esimerkiksi saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljettamista traktorilla, omaan lukuun tapahtuvaa jätteiden kuljetustyötä (yritys on esimerkiksi ostanut jätteen ennen kuljetusta) tai jos toiminta on pääosin muuta kuin kuljetustyötä (esimerkiksi rakennus- ja purkutyö). Myös eräillä kuljetusyrityksillä voi olla yhteisön liikenneluvan sijaan kotimaan tavaraliikennelupa liikennepalvelulain 271 §:n 2 momentin siirtymäsäännöksen nojalla. Siirtymäsäännös sallii tavarankuljetuksen kotimaan liikenneluvalla 1.7.2028 asti. Myös tällaisten toiminnanharjoittajien luotettavuus arvioidaisiin. Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan, että hakija pystyy vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan, eikä aiheuta taloudellisten vaikeuksien vuoksi haittaa myöskään ympäristölle.

tai terveydelle. Lisäksi tarkoituksena olisi varmistaa jätteen kuljettajien ja välittäjien yhdenvertainen kohtelu ja estämään osaltaan harmaata taloutta. Kun hakijan luotettavuus arvioitaisiin, ei velvoitteita laiminlyövä saisi perusteetonta etua välttämällä lakisääteisten maksujen laiminlyöntiä eikä pystyisi tästä syystä tarjoamaan palveluitaan muita halvemmalla.

Säännöksen mukaan hakijaa ei pidettäisi luotettavana, jos hakija on kuluvan vuoden tai sitä edeltäneen kolmen vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt lakisääteisiä maksuja tai hakijalla on hänen maksukykyynsä nähden vähäistä suurempia velkoja perittävänä ulosotossa, tai velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuusestetodistuksin. Veroihin, sosiaalivakuutusmaksuihin sekä Tullin perimiin maksuihin liittyvät laissa säädetyt velvollisuudet ovat erilaisia rekisteröintiä, ilmoittamista sekä suoritteiden maksamista koskevia velvoitteita. Näiden hoitamattomuus voi kuvastaa toimijan taloudellista epäluotettavuutta. Hakijan luotettavuutta arvioitaessa huomiota tulisi kiinnittää laiminlyönnin toistuvuuteen ja euromääräiseen suuruuteen. Esimerkiksi yksittäiset, onohdukseen tai huolimattomuuteen rinnastuvat ilmoituksen laiminlyönnit tai rahamäärältään pienet maksujen laiminlyönnit eivät yleensä johtaisi rekisteröinnin hylkäämiseen. Toiminnanharjoittajaa ei tulisi pitää epäluotettavana myöskään, jos esimerkiksi verovelasta on tehty maksusuunnitelma ja sen ehtoja noudatetaan. Laiminlyöntien lisäksi edellytyksenä olisi, ettei hakijaa ole asetettu konkurssiin. Viranomaisen tarkistaisi hakijan luotettavuuden viranomaisrekistereistä saatavien tietojen avulla. Ehdotuksen 122 §:ään sisältyvän tiedonsaantioikeuden nojalla viranomaisella olisi oikeus saada luotettavuuden arvioimiseksi välttämättömät tiedot muiden viranomaisten rekistereistä. Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö tekee muiden viranomaisten rekisteritiedoista velvoitteidenhoitoselvityksiä. Tarkoituksena olisi, että ELY-keskus arvioisi jätehuoltorekisteriin hakevan toiminnanharjoittajan luotettavuuden Harmaan talouden selvitysyksikön laatiman velvoitteidenhoitoselvityksen perusteella. Velvoitteidenhoito tarkistettaisiin säännöksen mukaan kuluvalta vuodelta ja sitä edeltävältä kolmelta vuodelta.

Harmaan talouden selvitysyksikkö laatii velvoitteidenhoitoselvityksiä toiminnanharjoittajista, joilla on y-tunnus. Ulkomaalaisten yritysten luotettavuuden varmistamiseksi, pykälän 4 momentissa asetettaisiin näille velvollisuus toimittaa vastaavat luotettavuuden arvioimiseksi tarvittavat tiedot hakijan sijoittautumismaan lainsäädännön mukaisella rekisteriotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla. Velvollisuus koskisi jätteen välittäjää, jonka kotipaikka on Suomen ulkopuolella, sekä jätteen kuljettajaa, joka on sijoittautunut ETA-alueen ulkopuolelle. Ulkomaisen toiminnanharjoittajan tulisi voida todistaa, ettei se ole laiminlyönyt veroja tai muita lakisääteisiä maksuja tai Tullin perimiä maksuja tai ilmoittautumisvelvollisuuksia. Rekisteriotteesta tai todistuksesta tulisi ilmetä myös mahdolliset ulosotossa olevat velat sekä tieto siitä, ettei yritys ole konkurssissa. Rekisteriote tai todistus tulisi ensisijaisesti olla sijoittautumisvaltion viranomaisen myöntämä. Jos toiminnanharjoittajan sijoittautumismaassa ei ole saatavissa tietoja rekisteriotteella tai todistuksella, tiedot voisi toimittaa myös muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla. Yleisesti hyväksytty tapa voisi olla muun yleisesti luotettavana pidetyn arvioijan tai muun tietojen ylläpitäjän antama selvitys.

Viranomaisen voisi hyödyntää luotettavuuden tarkistamiseksi käytettävissä olevia rekistereitä. Esimerkiksi eurooppalaisista maista yritysten tietoja on saatavilla European Business Registerin sivuston kautta (<https://ebra.be/worldwide-registers/>). Myös EU:n ulkopuolisissa maissa on virallisia järjestelmiä, joihin yritysten on rekisteröidyttävä toimiessaan laillisesti. Myös Venäjän veroviranomainen ylläpitää rekisteriä Venäjällä toimivista yrityksistä (<https://pb.nalog.ru/>). Ulkomaisia yrityksiä koskevien todistusten tai selvitysten sisältöä harkittaessa voitaisiin käyttää apuna myös asianomaisella alalla toimivien asiantuntemusta.

Jos ulkomaisen toiminnanharjoittajan sijaintivaltiossa ei olisi saatavissa kaikkia 95 §:n 2 momentissa vaadittuja tietoja tai jos toiminnanharjoittajalla ei esimerkiksi ole velvollisuutta ottaa

säännöksessä tarkoitettuja vakuutuksia, sen olisi annettava viranomaiselle luotettava selvitys tietojen tarpeettomuudesta tai mahdottomuudesta saada niitä.

95 a §. Vastavuoroinen tunnustaminen. Ehdotettu pykälä olisi uusi ja sisältäisi säännökset, joita sovellettaisiin Suomessa ammattimaista jätteen kuljettamista harjoittavaan toiminnanharjoittajaan, jolla ei ole toimipaikkaa Suomessa ja joka on rekisteröity jätedirektiivin 26 artiklan mukaisesti toiminnanharjoittajan kotipaikkana olevassa toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Ehdotuksen mukaan tällainen toiminnanharjoittaja voisi hakea 94 §:ssä tarkoitettun hyväksynnän sijaan merkintää jätehuoltorekisteriin sen perusteella, että toiminnanharjoittaja on rekisteröity toisessa Euroopan unionin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa ja rekisteröinti on todennettavissa. Toisessa EU- tai ETA-valtiossa rekisteröity jätteen kuljettaja hyväksyttäisiin vastavuoroisen tunnustamisen perusteella. Hakijan tulisi toimittaa toisessa ETA-valtiossa saatu todistus rekisteröinnistä Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle. Halutessaan kuljettaja voisi kuitenkin myös hakea 94 §:n mukaista toiminnan hyväksymistä jätehuoltorekisteriin. Mahdollisuus vastavuoroiseen tunnustamiseen ei koskisi toimimista jätteen välittäjänä, vaan tämän olisi haettava hyväksyntää jätehuoltorekisteriin 94 §:n pääsäännön mukaisesti. Jätelain mukainen hyväksyntä tai merkintä jätehuoltorekisteriin koskisi vain Suomen alueella harjoitettavaa jätteen kuljetusta.

Vastavuoroisessa tunnustamisessa toimivaltainen ELY-keskus merkitsisi toiseen ETA-valtioon sijoittautuneen jätteen kuljettajan toiminnan jätehuoltorekisteriin. Merkintä ei olisi hallintopäätös eikä siihen liittyisi sisällöllistä harkintaa. Rekisteriin merkitsemistä varten kuljettajan tulisi toimittaa ELY-keskukselle kotipaikkansa toimivaltaisen viranomaisen antama todistus voimassa olevasta rekisteröinnistä. Todistuksen tulisi sisältää olennaiset tiedot toiminnan rekisteröinnistä. Todistuksen lisäksi olisi toimitettava muut jätehuoltorekisteriin merkitsemiseen tarvittavat tiedot toiminnanharjoittajasta, Suomessa harjoitettavasta toiminnasta sekä toiminta-alueesta Suomessa. Kuljettajan olisi vastaavasti ilmoitettava myös toiminnan rekisteröintiä koskevista muutoksista 97 §:n mukaisesti. Jätteen kuljettamista koskisi myös kansainvälistä maanteiden tavaraliikennettä koskevat velvollisuudet ja rajoitukset, kuten esimerkiksi kabotaasisäännökset. Jätehuoltorekisteriin tehtävä merkintä ei siten sellaisenaan mahdollistaisi Suomen sisällä tapahtuvaa pysyväisluonteista jätteenkuljetustoimintaa.

EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen 3 artiklan mukaan kansainväliseen kuljetukseen tarvitaan pääsäännön mukaan yhteisön liikennelupa. ETA-alueen kuljettajia koskisivat näin ollen vastavat hyvämaineisuus-, vakavaraisuus- ja ammattitaitovaatimukset kuin Suomeen sijoittautuneita kuljettajia, joilla on yhteisön liikennelupa.

Pykälän 2 momentin valtuussäännöksen nojalla voitaisiin säätää tarkemmin toimitettavien tietojen sisällöstä ja tietojen esittämisen käytännöistä, kuten muoto- tai kielivaatimuksista, sekä tietojen käsittelystä viranomaisessa.

96 §. Päätös jätehuoltorekisteriin hyväksymisestä. Pykälään tehtäisiin uudesta 95 a §:stä johtuvat lisäykset. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, että ELY-keskuksen olisi käsiteltävä myös vastavuoroista tunnustamista koskeva asia ilman aiheutonta viivästystä. Vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvaa toimintaa ei saisi aloittaa ennen kuin merkintä rekisteriin on tehty. Vastavuoroista tunnustamista koskeva merkintä voitaisiin tehdä toistaiseksi tai määräajaksi. Määräaikainen merkintä tulisi kyseeseen esimerkiksi silloin, jos toisessa maassa tehty jätteen kuljettajan rekisteröinti on tehty määräajaksi. Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että jätehuoltorekisteröintiä koskeva päätös tai tieto vastavuoroista tunnustamista koskevasta merkinnästä olisi toimitettava hakijalle.

Pykälän 2 momentti säilyisi nykyisellään. Pykälän 3 momenttiin täydennettäisiin, että vastavuoroista tunnustamista koskevat olennaiset tiedot olisi merkittävä jätehuoltorekisteriin. Hyväksyntä jätehuoltorekisteriin olisi valtakunnallinen, mutta päätöksessä olisi mainittava hakeuksen mukaisesti toiminnan pääsiällinen toiminta-alue tai, jos toimintaa harjoitettaisiin useamman kuin yhden ELY-keskuksen alueella, pääasiälliset toiminta-alueet, sillä tieto toiminta-alueesta olisi tarpeen toiminnan valvonnan järjestämiseksi. Tieto toiminta-alueista julkaistaisiin myös 142 a §:n mukaisessa tietopalvelussa. Päätöksen tehneen ELY-keskuksen olisi annettava päätöksestä tieto niille ELY-keskuksille, joiden alueella toimintaa harjoitetaan. Käytännössä päätöstä ei olisi tarpeen lähettää erikseen tiedoksi muille ELY-keskuksille, vaan päätökset olisivat niiden saatavilla ELY-keskusten asianhallintajärjestelmästä.

97 §. Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen. Pykälään tehtäisiin ehdotetusta 95 a §:stä johtuvat tarpeelliset muutokset. ELY-keskukselle olisi ilmoitettava muutoksista, jos vastavuoroisen tunnustamisen perusteella merkityssä toiminnassa tapahtuu muutoksia tai jos toiminta lopetetaan. Tarvittaessa toiminnanharjoittajan olisi toimitettava ELY-keskukselle uusi todistus ja muut 95 a §:ssä tarkoitetut tiedot. Säännökseen lisättäisiin selkeyden vuoksi, että jos toiminta lopetetaan, toiminnanharjoittajan tiedot olisi poistettava jätehuoltorekisteristä. Säännöksessä ei säädettäisi tietojen säilytysajasta. EU:n yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan henkilötietoja on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. ELY-keskukset toimisivat 142 §:ään ehdotetun 2 momentin mukaan jätehuoltorekisterin yhteisrekisterinpitäjinä ja määrittäisivät keskinäisellä järjestelyllä säilytysajan.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin, että ELY-keskus voisi myös omasta aloitteesta muuttaa jätehuoltorekisteriin vastavuoroisen tunnustamisen perusteella tehtyä merkintää, jos olosuhteet ovat muuttuneet.

98 §. Ote jätehuoltorekisteristä. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin ehdotetusta 95 a §:stä johtuvat tarpeelliset muutokset. Ote olisi 1 momentin mukaisesti annettava myös vastavuoroista tunnustamista koskevasta merkitsemisestä jätehuoltorekisteriin.

Vastaavasti 2 momentin mukaisesti myös vastavuoroista tunnustamista koskeva ote olisi toimitettava tarkistettavaksi, kun kolme vuotta olisi kulunut merkitsemisestä jätehuoltorekisteriin. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi muutetusta 95 §:stä johtuen, että otteen tarkistamisen yhteydessä ELY-keskuksen olisi tarkistettava myös yhteisön liikenneluvan voimassaolo. Jos toiminta ei edellytä liikennelupaa tai jos toiminnanharjoittaja on sijoittautunut ETA-alueen ulkopuolelle, ELY-keskuksen olisi tarkistettava toiminnanharjoittajan luotettavuus 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla tai pyydettyä ulkomaista toiminnanharjoittajaa toimittamaan uudet vastaavat tiedot. Lisäykset olisivat tarpeellisia sen varmistamiseksi, että kaikkien hyväksymisen edellytysten täytyminen tarkistettaisiin jatkossakin kolmen vuoden välein.

99 §. Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen tai merkitsemisen peruuttaminen ja raukeaminen. Pykälään tehtäisiin muutetusta 95 §:stä johtuvat tarpeelliset muutokset. Myös vastavuoroisen hyväksynnän perusteella jätehuoltorekisteriin merkitty toiminta voitaisiin pykälässä säädettyjen edellytysten täytyessä peruuttaa tai määrätä raukeamaan.

Pykälän 1 momentin 1 kohta säilyisi nykyisellään. Momenttiin lisättäisiin uusi 2 kohta, jonka mukaan jätehuoltorekisterin hyväksyminen voitaisiin perua, jos toiminnanharjoittaja ei olisi enää luotettava. Vaatimus koskisi niitä, joille luotettavuusarviointi tehdään 95 §:n 2 momentin mukaisesti eli niitä, joilla ei ole liikennelupaa tai joilla on kahdenväliseen sopimukseen perustuva kuljetuslupa. Hyväksymisen voisi perua tämän kohdan perusteella, jos 95 §:n 2 momentissa

tarkoitettujen ilmoituksia ja maksuja koskevien velvoitteiden laiminlyönnit ovat toiminnan kannalta vakavia tai olennaisia. Toiminnanharjoittajalle tulisi kuitenkin antaa mahdollisuus ensin korjata laiminlyönti. Myös yrityksen konkurssi olisi peruste hyväksymisen peruuttamiseen.

Voimassa olevan pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdat siirtyisivät 3 ja 4 kohdiksi. Momentin 3 kohta säilyisi sisällöltään nykyisellään.

Momentin 4 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi uudesta 95 §:n 1 momentin 2 kohdasta johtuen, että jätehuoltorekisteriin tehty hyväksyntä tai merkintä voitaisiin peruuttaa, jos toiminnanharjoittaja on osoittanut elinkeinotoiminnassaan ilmeistä piittaamattomuutta tämän lain säännöksistä. Peruuttamisen ehtona olisi, että piittaamattomuus olisi toistuvaa ja ilmeistä eikä toiminnanharjoittaja olisi korjannut puutteita valvontaviranomaisen pyynnöistä huolimatta. Voimassa olevan säännöksen mukaan hyväksyntä jätehuoltorekisteriin voidaan peruuttaa vain, jos määräyksen rikkomisesta aiheutuu merkittävää vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Säännöksessä säilytettäisiin edelleen vaaran tai haitan aiheuttaminen ympäristölle tai terveydelle, mutta kynnystä vaaran tai haitan aiheuttamiselle ympäristölle tai terveydelle ehdotetaan madallettavaksi siten, ettei vaaran tai haitan tarvitsisi olla merkittävää. Valvontaviranomaisen on ollut käytännössä vaikea osoittaa, että määräysten noudattamatta jättämisestä aiheutuu merkittävää vaaraa tai haittaa, eikä toistuviin laiminlyönteihin ole voitu puuttua peruuttamalla hyväksyntä. Muutetulla säännöksellä pyritäisiin varmistamaan, että jätelain säännöksiä toistuvasti laiminlyövä toiminnanharjoittajan toimintaan voitaisiin puuttua nykyistä paremmin.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin tarkennuksena vastaavasti kuin 97 §:ään, että toiminnanharjoittajan tiedot olisi poistettava jätehuoltorekisteristä, jos hyväksyntä tai merkitseminen peruutetaan tai se raukeaa.

100 §. Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin. Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin jäteasetuksen 30 §:stä säännös siitä, että ilmoitettujen tietojen muuttumisesta tai toiminnan lopettamisesta olisi viipymättä ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Vastaava tietojen muuttumista koskeva ilmoitusvelvollisuus on lain 96 §:ssä jätteen kuljettamisen ja jätteen välittämisen osalta.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin selkeyden vuoksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle velvollisuus merkitä ilmoituksen olennaiset tiedot jätehuoltorekisteriin. Velvollisuus ei olisi uusi. Keräystoimintaa koskevien tietojen viemisessä jätehuoltorekisteriin on ollut puutteita ja säännöksellä selkeytettäisiin velvollisuutta viedä tiedot jätehuoltorekisteriin.

121 b §. Siirtoasiakirjan tietojen toimittaminen rekisteriin. Lakiin ehdotetaan säännöstä 121 §:ssä tarkoitetun siirtoasiakirjan tietojen toimittamisesta uuteen 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun rekisteriin. Säännöksellä täydennettäisiin jätedirektiivin 35 artiklan 1 kohdan mukaisen velvoitteen täytäntöönpanoa asettaa tietyt vaarallista jätettä koskevat tiedot toimivaltaisen viranomaisen saataville artiklan 4 kohdan mukaisesti perustettavan sähköisen rekisterin välityksellä. Jätedirektiiviin 17 artikla edellyttää lisäksi jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavia toimia vaarallisen jätteen jäljittämiseksi syntypaikalta lopulliseen käsittelypaikkaan. Myös POP-asetuksen 7 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu velvoite POP-jätteiden valvonnan ja jäljitettävyyden varmistamisesta jätedirektiivin 17 artiklan mukaisesti edellyttää vastaavien tietojen toimittamista 35 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuun viranomaisten rekisteriin myös POP-jätteistä. Kansallisen tietopohjan parantamiseksi sekä seurannan ja kuljetusten valvonnan tehostamiseksi siirtoasiakirjan tiedot tulisi toimittaa kaikista 121 §:n mukaisesti tehtävistä siirtoasiakirjoista riippumatta siirretystä jätteestä. Rakennus- ja purkujätettä koskevia tietoja voitaisiin hyödyntää myös jätedirektiivin mukaisessa raportoinnissa EU:n komissiolle.

Siirtoasiakirjan laatinut jätteen haltija tai kotitalouksista jätettä noudettaessa jätteen kuljettaja olisi vastuussa tietojen toimittamisesta. Käytännössä jätteen haltija tai kuljettaja voisi sopia kuljetusyrityksen tai kolmannen osapuolen kanssa tietojen toimittamisesta varsinkin, mikäli käytössä olisi ollut tämän omistama järjestelmä, jossa sähköinen siirtoasiakirja on tehty.

Tiedot tulisi siirtää rekisteriin viivytyksettä. Vaatimus viivytyksettömästä tietojen toimittamisesta perustuisi siihen, että sähköisestä siirtoasiakirjasta tiedot olisivat nopeasti siirrettävissä rekisteriin. Viivytyksettömällä tietojen toimittamisella tarkoitettaisiin muutamaa päivää ja se mahdollistaisi tietojen siirron keskittämisen esimerkiksi yhteen kertaan päivässä. Paperisesta siirtoasiakirjasta tiedot olisi toimitettava rekisteriin kolmen kuukauden kuluessa siirron päättymisestä. Kolmen kuukauden määräaika tietojen toimittamiselle, verrattuna velvollisuuteen toimittaa sähköisen siirtoasiakirjan tiedot tietojärjestelmään viivytyksettä, joustavoittaisi tietojen toimittamista ja vähentäisi tästä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Pykälässä säädettäisiin myös siitä, että jätteen haltija tai kotitaloudesta jätettä noudettaessa jätteen kuljettaja vastaisi antamiensa tietojen oikeellisuudesta. Jos esimerkiksi jätteen haltija tai kuljettaja havaitsee jälkikäteen, että rekisterissä on vääriä tietoja, olisi sen joko oikaistava antamansa tiedot tai pyydyttävä tietojen oikaisua rekisterinpitäjältä.

Siirtoasiakirjan tietojen toimitusvelvollisuutta sovellettaisiin 1.9.2022 alkaen, jolloin laki jätelain muuttamisesta ehdotetaan tulevan voimaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä rekisteriin toimitettavista tiedoista. Tiedoista säädettäisiin jätteasetuksessa.

122 §. Tiedonsaantioikeus. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin ELY-keskusten tiedonsaantioikeudesta muulta viranomaiselta tai muulta julkista tehtävää hoitavalta jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytysten arvioimiseksi. Säännöksen mukaan ELY-keskuksella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta muulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin tai Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta ja taloudesta, jotka ovat välttämättömiä jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksenä olevan luotettavuuden arvioimiseksi. Säännös perustaisi ELY-keskuksille oikeuden saada Harmaan talouden selvitysyksiköltä jätteen kuljettajista ja välittäjistä velvoitteidenhoitoselvityksiä (VHS), mikä sujuvoittaisi jätehuoltorekisteriin hakevien ja hyväksytyjen toiminnanharjoittajien luotettavuuden arviointia. Velvoitteidenhoitoselvityksen tarkoituksena on antaa pääasiassa salassa pidettäviin viranomaistietoihin perustuva kokonaiskuva selvityksen kohteena olevasta organisaatiosta tai organisaatiohenkilöstä ja tukea sitä pyytävän viranomaisen tehtävää helpottamalla ja tehostamalla tehtävään liittyvää tiedonhankintaa ja samalla tukea harmaan talouden torjuntaa. Velvoitteidenhoitoselvitys antaa viranomaiselle kokonaiskuvan siitä, millaista taloudellista toimintaa kohde harjoittaa ja miten se on hoitanut tästä toiminnastaan aiheutuvat lakisääteiset, veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvät rekisteröitymis-, vakuuttamis-, ilmoitus- ja maksuvelvoitteensa.

Säännös sisältäisi myös oikeuden saada tietoja Liikenne- ja viestintävirastolta kuljettajien liikenneluvista. Liikenne- ja viestintäviraston on tarkoitus julkaista myöntämiensä liikennelupien tiedot julkisessa tietopalvelussa (LILJA), mutta palvelu ei ole tällä hetkellä käytössä. Tiedonsaanti Liikenne- ja viestintäviraston myöntämistä liikenneluvista olisi tarkoitus järjestää rajapinnan avulla, mikä mahdollistaisi ELY-keskuksille sujuvan asioinnin.

131 §. Laiminlyöntimaksu. Pykälän 2 momentin 5 kohtaan ehdotetaan, että laiminlyöntimaksu voitaisiin siirtoasiakirjan laatimisvelvollisuuden laiminlyönnin lisäksi määrätä myös sille, joka

laiminlyö ehdotetun uuden velvollisuuden toimittaa sähköisen tai paperisen siirtoasiakirjan tiedot rekisteriin. Jätteen haltijan olisi toimitettava siirtoasiakirjan tiedot rekisteriin 121 b §:ssä säädetyn mukaisesti. Jos valvontaviranomainen havaitsisi, että tietojen toimittaminen on laiminlyöty, tämän olisi ryhdyttävä 133 §:ssä tarkoitettuihin laiminlyöntimaksun määräämistä koskeviin toimiin.

142 §. Jätehuollon rekisterit ja tuottajarekisteri. Pykälä muutettaisiin kokonaisuudessaan ja pykälän otsikkoa päivitettäisiin. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa oleva viittaus ympäristönsuojelulain 27 §:ään päivitettäisiin viittaukseksi voimassa olevan lain 222 §:ään. Koska pykälässä säädettyvät rekisterit sisältävät henkilötietoja, pykälää selkeytettäisiin rekisterinpitäjää, rekisterien käyttötarkoituksia ja henkilötietojen tietosisältöä koskevilla säännöksillä.

Pykälän 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin viittaus 117 c §:ssä tarkoitettuihin kirjanpitolaitteisiin. Jätelain muutoksessa lakiin lisättiin jätettä toiseen maahan siirtävälle velvollisuus toimittaa tiettyjä tietoja jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevaan rekisteriin, jota ylläpitää Suomen ympäristökeskus. Kirjanpitolaitteiden muodostaisivat rekisteristä erillisen osan ja siksi säännökseen muutettaisiin, että rekistereitä olisi useampi.

Momentin 2 ja 3 kohta säilyisivät muuttamattomina. Momentin 4 kohta olisi uusi ja siinä säädetäisiin uudesta rekisteristä, joka sisältäisi tiedot 121 §:ssä tarkoitetuista siirtoasiakirjoista. Jätedirektiivin 35 artiklan 4 kohdassa asetetaan jäsenvaltioille vaatimus perustaa sähköinen rekisteri direktiivin 35 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja vaarallisia jätteitä koskevien jäsenvaltion maantieteellisen alueen kattavien tietojen tallentamiseksi. Jätedirektiivin 35 artiklan 1 kohdassa on asetettu toiminnanharjoittajille velvoite pitää kirjaa vaarallisen jätteen määrästä, laadusta ja alkuperästä sekä tarvittaessa jätteen määränpäästä, keräilytiheydestä, kuljetustavasta ja käsittelymenetelmästä ja toimittaa nämä tiedot viranomaisten perustamaan sähköiseen rekisteriin. Lisäksi jätedirektiivin 17 artikla edellyttää jäsenvaltioita toteuttamaan toimenpiteitä, joilla varmistetaan vaarallisen jätteen jäljitettävyyden jätteen syntypaikalta lopulliseen käsittelypaikkaan ja jätteiden valvonta. POP-asetuksen 7 artikla edellyttää, että jätedirektiivin vaatimuksia jätteiden jäljitettävyydestä ja valvonnasta sovelletaan myös POP-jätteisiin. Siirtoasiakirjan tietojen koaminen valtakunnalliseen rekisteriin tehostaisi siirtoasiakirjavelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden kuljetusten valvontaa ja seurantaa sekä parantaisi näiden jätevirtojen jäljitettävyyttä. Siirtoasiakirjan tiedot veisi rekisteriin uuden 121 b §:n mukaisesti jätteen haltija tai jätteen kuljettaja.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädetäisiin jätehuollon rekisterien ja tuottajarekisterin rekisterinpitäjistä ja näiden vastuista. Momentin mukaan rekisterin ylläpitäjä toimii myös ylläpitämänsä rekisterin rekisterinpitäjänä. Rekisterinpitäjällä tarkoitettaisiin yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua rekisterinpitäjää. Tietosuoja-asetuksen III luvussa säädetään rekisteröidyn oikeuksista. Rekisterinpitäjän tehtävänä on vastata siitä, että rekisteröityjen oikeudet toteutuvat. Näitä oikeuksia ovat muun muassa oikeus saada tietoa henkilötietojen käsittelystä (13-14 artiklat), oikeus saada pääsy tietoihin (15 artikla), oikeus oikaista tietoja (16 artikla) sekä oikeus vaatia itseään koskevien tietojen poistamista (17 artikla). Asetuksen IV luvussa säädetään rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän vastuista. Rekisterinpitäjän on muun muassa toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuoja-asetusta (24 artikla). Rekisterinpitäjän on myös toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, joilla varmistetaan, että vain erityisen tarkoituksen kannalta tarpeellisia henkilötietoja käsitellään (25 artikla). Asetuksen 30 artiklassa säädetään rekisterinpitäjän velvollisuudesta ylläpitää selostetta vastuullaan olevista henkilötietojen käsittelystä. Selosteesta on käytävä ilmi muun muassa käsittelyn tarkoitukset, kuvaus rekisteröityjen ryhmistä, tieto siitä, kenelle henkilötietoja on luovutettu tai luovutetaan ja mahdollisuuksien mukaan tietojen poistamisen suunniteltu aika.

Suomen ympäristökeskus toimisi jätteen siirtoja koskevien rekisterien rekisterinpitäjänä. Pirkanmaan ELY-keskus olisi tuottajarekisterin rekisterinpitäjä. Jätehuoltorekisterin rekisterinpitäjinä toimisivat kaikki ELY-keskukset. Rekisterinpitovastuut säilyisivät pääosin nykyisellään, mutta jätehuoltorekisterin osalta selkeytettäisiin, että rekisteri olisi ELY-keskusten yhteinen ja ELY-keskukset toimisivat tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitettuina yhteisrekisterinpitäjinä. Vaikka ELY-keskukset toimisivat yhteisrekisterinpitäjinä, ne ovat kuitenkin viranomaisten erillisyyperiaatteen mukaisesti toisiinsa nähden itsenäisiä ja kukin rekisterinpitäjä vastaisi rekisteriin viemiensä tietojen osalta tietojen täsmällisyydestä ja tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle asetetuista velvollisuuksista. Yhteisrekisterinpitäjät eivät voisi käsitellä rajoituksetta muiden rekisterinpitäjien keräämiä ja tallentamia tietoja, vaan tietojen käsittely perustuisi kunkin viranomaisen toimivaltaan. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen rooli olisi uusi. Se hallinnoisi jätehuoltorekisterin teknistä ylläpitoa ja vastaisi tietojärjestelmässä tehtävän teknisen ylläpidon ohjaamisesta. Kaakkois-Suomen ELY-keskus vastaisi myös jätehuoltorekisterin sisällöllisestä ja toiminnallisesta kehittämisestä lainsäädännön muutoksista johtuvien ja ELY-keskusten tunnistamien kehittämistarpeiden perusteella. Pirkanmaan ELY-keskus vastaisi tuottajarekisterin ylläpitämisestä vastaavalla tavalla. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus hoitaisi edelleen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun asetuksen (1373/2018) 28 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti ELY-keskusten tietohallinnon ohjaustehtävät, palvelut ja palveluhankinnat. Tuottajarekisterin ja jätehuoltorekisterin sisällöllistä ja toiminnallista kehittämistyötä tehtäisiin yhteistyössä rekisterit omistavan ympäristöministeriön kanssa. Jätteen kansainvälisistä siirroista ylläpidettävät rekisterit omistaa Suomen ympäristökeskus ja se vastaisi nykyiseen tapaan myös rekisterien toiminnallisesta ja sisällöllisestä kehittämisestä.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi uudeksi 3 momentiksi ja sitä täydennettäisiin rekisteriin tallennettavien henkilötietojen osalta. Jätealan rekisterit sisältävät tietoja toiminnanharjoittajista ja ne voivat sisältää henkilötietoja. Henkilötieto on määritelty yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai epäsuorasti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen. Rekistereihin tallennettaisiin toiminnanharjoittajan nimi ja yhteystiedot sekä yritys- ja yhteisötunnus. Suomen ulkopuolelle sijoittautuneiden toiminnanharjoittajien osalta tallennettaisiin yritys- ja yhteisötunnuksen tilalla vastaava tunnus, jonka toiminnanharjoittaja on saanut rekisteröityessään sijoittautumismaassaan. Jos toiminnanharjoittaja on elinkeinotoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö, tätä koskevat tiedot ovat myös henkilötietoja. Rekisteriin tallennettaisiin henkilötietoina henkilön nimi, toimipaikan osoite, puhelinnumero ja sähköpostiosoite. Toimipaikan osoite voi olla samalla henkilön kotiosoite. Myös y-tunnus voi ilmaista elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön, jos y-tunnusta koskeva tieto yhdistetään toisen rekisterin tietoihin. Jos toiminnanharjoittaja on yritys tai muu organisaatio, rekisteriin tallennettaisiin organisaation yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan uusi rekisteri siirtoasiakirjojen tiedoista sisältäisi jätteitä koskevien tietojen lisäksi henkilötietoja jätteen siirtoon osallistuneista tahoista, joita ovat jätteen haltija, kuljettaja ja vastaanottaja. Jos jäte noudetaan kotitaloudesta, jätteen haltijana voisi olla luonnollinen henkilö, josta tallennettaisiin rekisteriin nimi ja yhteystiedot.

Säännöksessä säilytettäisiin nykyinen 2 momentin säännös, jonka mukaan Suomen ympäristökeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen olisi huolehdittava siitä, että rekistereihin merkitään näille rekisteriin hyväksymistä tai merkitsemistä varten ilmoitetut olennaiset tiedot. Säännökseen lisättäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle velvollisuus huolehtia siitä, että sen jätehuoltorekisteriin tallentamat tie-

dot jätteen keräämisestä ovat täsmällisiä. Säännöksellä selkeytettäisiin kunnallisten viranomaisten vastuuta tallentamisestaan tiedoista, koska kunnalliset viranomaiset veisivät ja käyttäisivät rekisterin tietoja olematta rekisterin rekisterinpitäjiä.

Pykälän nykyinen 3 momentti kumottaisiin tarpeettomana. Tuottajarekisteristä julkaistavista tiedoista säädettäisiin uudessa 142 b §:ssä.

Pykälän 4 momentti olisi uusi ja siitä ilmenisi rekisterien käyttötarkoitukset. Säännöksellä täydennettäisiin tietosuoja-asetuksen 5 artiklaa, jonka mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten. Kaikkien pykälässä säädettyjen rekisterien pääasiallinen käyttötarkoitus olisi jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten valvonta, minkä lisäksi tietoja käytettäisiin jätehuollon järjestämiseen, kehittämiseen ja suunnitteluun, jätetietojen seurantaan ja raportointiin sekä tutkimukseen ja tilastointiin. Suomen ympäristökeskus tekee myös tutkimustyötä, joihin jäterekisterien tietoja voidaan tarvita. Rakennusjätteiden siirtoasiakirjojen tietoja käytettäisiin myös komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2019/1004 raportoitavaksi edellytettyjen tietojen keräämiseen syntyvän rakennusjätteen määrästä. Tilastointiin rekisterien tietoja käyttäisivät ainakin Tilastokeskus ja Pirkanmaan ELY-keskus, joka laatii tuottajarekisterin tiedoista vuosittaisia tuottajavastuutilastoja. Jätteen kansainvälisistä siirroista pidettävän rekisterin tietoja käytetään lisäksi ympäristönsuojelulain mukaiseen lupaharkintaan.

Kuntien viranomaiset käyttävät jäterekisterien tietoja jätehuollon järjestämiseen, kehittämiseen ja suunnitteluun. Jätehuollon suunnittelua ja kehittämistä tehdään myös ympäristöministeriössä muun muassa valtakunnallisen jätesuunnitelman laatimisessa.

Tiedonsaantioikeuksista rekistereistä säädettäisiin tarkemmin 143 b §:ssä, jota päivitetäisiin.

142 a §. Jätehuoltorekisteriä koskeva tietopalvelu. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin jätehuoltorekisteriä koskevasta tietopalvelusta. Ylläpidosta vastaisi [selvitettävänä vielä esityksen lähtiessä lausuntokierrokselle. Tarkoituksena on, että jätehuoltorekisteriä koskevan tietopalvelun ylläpidosta vastaisi sama viranomainen kuin 142 b §:ssä tarkoitettusta tuottajarekisteriä koskevasta tietopalvelusta.] Ylläpitäjällä olisi palvelun tekninen ylläpitovastuu. Palvelun tietosisällön rekisterinpitäjänä toimivat ELY-keskukset 142 §:n 1 momentin mukaisesti.

Pykälän 1 momentin mukaan tietopalvelun tarkoituksena olisi välittää tietoja jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä jätteen kuljettajista ja välittäjistä sekä näiden toiminnasta. Jätteen kuljettajia ja välittäjiä koskevien tietojen sekä näiden toimintaan sisältyvien jätetietojen julkaiseminen kaikille avoimessa tietopalvelussa palvelisi yleistä tiedonsaantia jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä ja merkitystä toiminnanharjoittajista. Palvelu mahdollistaisi tiedonsaannin ilman, että sitä tarvitsisi erikseen pyytää jätehuoltorekisteriä ylläpitäviltä viranomaisilta. Palvelun käyttäjäryhmiä voisivat olla erityisesti esimerkiksi muut viranomaiset ja kunnat sekä jätehuoltopalveluja tarvitsevat yritykset ja kansalaiset. Tarve saada tietoa jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä ja merkityistä jätteen kuljettajista tai välittäjistä voi koskea joko yksittäistä toiminnanharjoittajaa tai tietoa tietyllä alueella toimivista toiminnanharjoittajista, jotka kuljettavat tai välittävät tiettyjä jätteitä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tiedoista, jotka tietopalveluun tulisi sisältyä. Tietopalvelusta tulisi saada tiedot toiminnanharjoittajan nimestä, yritys- ja yhteisötunnuksesta tai ulkomaisen toimijan vastaavasta tunnuksesta, harjoitettavasta toiminnasta, kotipaikasta tai jos toiminnanharjoittajan kotipaikka on ulkomailla, tämän sijaintimaasta sekä pääasiallisesta ja muista toiminta-alueista. Harjoitettavalla toiminnalla tarkoitettaisiin sitä, onko kyse jätteen kuljettami-

sesta, välittämisestä vai molemmista. Pääasiallinen toiminta-alue tarkoittaisi sen ELY-keskuk- sen toimialuetta, jolla suurinta osaa toiminnasta harjoitetaan. Pääasiallinen toiminta-alue voisi olla myös koko Suomi. Muut toiminta-alueet tarkoittaisivat niiden ELY-keskusten toimialueita, joilla toimintaa harjoitetaan pääasiallisen toiminta-alueen lisäksi. Kotipaikka olisi yrityksen kaupparekisteriin merkitty kotipaikka. Kotipaikkaa koskeva tieto olisi tarpeellinen hakujen rajaamiseksi, sillä toiminta-alue ei välttämättä rajaa tarpeeksi hakuja. Tietoa kotipaikasta ei julkaistaisi, jos toiminnanharjoittajan yhteystiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 31 kohdan nojalla. Ulkomaisista toiminnanharjoittajista julkaistaisiin kotipaikan sijasta sijaintival- tio. Myös ulkomaalainen toiminnanharjoittaja voi olla luonnollinen henkilö. Eri maissa voi olla lainsäädännöllä rajoitettu luonnollisen henkilön kotipaikkatiedon julkaisemista, eikä tietoa tästä syystä julkaistaisi myöskään Suomessa. Tietopalvelussa julkaistaisiin myös jäteasetuksen liit- teenä olevan jäteluettelon mukaiset jätenimikkeet, joita hyväksyntä tai merkintä koskee, ja jä- tenimikkeen tunnusnumero.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tietopalvelun hakutoiminnosta. Ehdotuksen mukaan tieto- palvelusta olisi voitava hakea tietoja rajattuina hakuina käyttäen hakuperusteina 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. Hakemalla toiminnanharjoittajan nimellä tai y-tunnuksella voisi tarkistaa, onko tietty toiminnanharjoittaja hyväksytty jätehuoltorekisteriin. Tietopalvelusta voisi hakea jätteen kuljettajia ja välittäjiä harjoitettavan toiminnan, yrityksen kotipaikan tai sijaintimaan, toiminta-alueen ja jätenimikkeen tai sen tunnusnumeron perusteella. Käyttämällä hakuehtona yrityksen kotipaikkaa ja jätenimikettä tai sen tunnusnumeroa hakutuloksiin tulisivat yritykset, joiden kotipaikkana on hakuehtoon valittu kunta ja jotka kuljettavat tai välittävät hakuun valitun jätenimikkeen mukaista jätettä. Jätenimikettä koskevalla hakuperusteella olisi mahdollista ha- kea tietoa myös nimikeryhmällä. Harjoitettavaa toimintaa, yrityksen kotipaikkaa, sijaintimaata tai toiminta-aluetta ei kuitenkaan voisi käyttää ainoana hakuehtona, vaan tietopalvelua käyttä- vän olisi valittava samanaikaisesti jätenimike tai sen tunnusnumero, jolle kuljetus- tai välityspalvelua haetaan. Tällä rajoitettaisiin sitä, ettei yksittäisellä hakuehdolla saisi tietopalvelusta haettua suurta määrää jätteen kuljettajia tai välittäjiä, koska tietopalvelu sisältää myös henkilö- tietoja. Tietopalvelussa ei julkaistaisi toiminnanharjoittajien osoitetietoja eikä muitakaan yh- teystietoja. Toiminnanharjoittajan yhteystiedot ovat yleensä helposti saatavissa muualta, kuten esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämästä Virre-onlinepalvelusta, joka sisältää kaupparekisteriin merkityt yritykset, tai toiminnanharjoittajan omilta verkkosivuilta. Ulkomai- sesta toiminnanharjoittajasta tietopalvelussa julkaistaisiin tieto tämän sijaintimaasta, ei kotipai- kasta.

Tietopalveluun sisältyisi vain niitä tietoja, jotka tallennetaan jätelain 142 §:n 1 momentin 2 koh- dassa tarkoitettuun jätehuoltorekisteriin. Järjestelmän ylläpitäminen ja sen tarkoituksen täyttä- minen edellyttävät riittäviä tunnistetietoja toiminnan harjoittajasta ja toiminnasta. Tämän vuoksi pykälän 4 momenttiin sisällytettäisiin henkilötietojen julkaisemista koskevat erityissäännökset suhteessa julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään vi- ranomaisen henkilörekisterin henkilötietoja sisältävän tiedon luovuttamistavasta ja luovuttami- sen edellytyksistä. Säännöksen mukaan tiedon saa luovuttaa, jos luovutuksensaajalla on henki- lötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallentaa ja käyttää sellaisia henkilötie- toja. Kun tieto luovutetaan yleisen tietoverkon kautta, viranomainen ei voi varmistua luovutuk- sensaajan oikeudesta henkilötiedon käyttämiseen, koska tieto on kenen tahansa tietoverkon käyttäjän saatavissa. Jotta tietopalvelu voisi sisältää tietojen saannin kannalta välttämättömät tiedot, on asiasta tarpeen säätää julkisuuslain edellä mainitusta kohdasta poikkeavalla tavalla.

Rekisteriin merkityistä jätteen kuljettajista ja välittäjistä noin 20 prosenttia on toiminimellä toi- mivia yksityisiä elinkeinonharjoittajia. Mikäli toiminnanharjoittaja toimii toiminimellä, toimi- nimi voi olla luonnollisen henkilön nimi ja vastaavasti elinkeinonharjoittajan osoitetieto voi olla

luonnollisen henkilön kotiosoite. Tiedonsaannin kannalta välttämättömänä henkilötietona pidettäisiin toiminnanharjoittajan nimeä, y-tunnusta ja kotipaikkaa, ja nämä tiedot saisi luovuttaa myös luonnollisista henkilöistä. Säännöksessä mainittaisiin y-tunnus, koska luonnollinen henkilö voisi olla tunnistettavissa y-tunnuksen avulla, jos tiedon yhdistäisi toisen rekisterin tietoihin. Tietopalvelussa julkaistaisiin myös tieto harjoitettavasta toiminnasta, toiminta-alueesta ja jätenimikkeistä, mutta näiden tietojen ei voida katsoa olevan henkilötietoja. Tieto toiminta-alueesta ei ilmaise henkilön kotipaikkaa, eikä se näin ollen ole myöskään henkilötieto. Jos toimintaa harjoitetaan koko Suomessa, hakutuloksissa toiminta-alueena näkyisi koko Suomi.

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan tiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Tietopalvelun tarkoituksen toteuttamiseksi toiminnanharjoittajaa koskevat tiedot säilytettäisiin tietopalvelussa ainoastaan sen ajan, minkä toiminnanharjoittaja on hyväksytnä tai rekisteröitynä jätehuoltorekisterissä. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan vaatimusten mukaisesti pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että henkilötiedot olisi poistettava tietopalvelusta viipymättä sen jälkeen, kun jätehuoltorekisteriin hyväksytyt tai merkityt toiminta on päättynyt ja tieto päättymisestä on merkitty jätehuoltorekisteriin taikka hyväksyminen on jätelain 99 §:n nojalla peruutettu tai määrätty raukeamaan lainvoimaisella päätöksellä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että tietopalvelusta voisi luovuttaa tietoja teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla. Tiedonhallintalain nojalla tietoja voi luovuttaa rajapinnan avulla viranomaisille, vaikka rajapinnasta ei säädettäisi erityislaissa. Jätehuoltorekisteriä koskevasta tietopalvelusta olisi kuitenkin tarpeen luovuttaa tietoja myös yksityisille tahoille, minkä vuoksi säännös olisi tarpeellinen. Tiedonluovutus rajapinnan avulla sujuvoittaisi palvelun käyttöä niillä, joilla on usein tarve tarkistaa jätehuoltorekisterin tietoja, kuten esimerkiksi kunnallisilla jätehuoltoyhtiöillä.

142 b §. Tuottajarekisteriä koskeva tietopalvelu. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin tuottajarekisteriä koskevasta tietopalvelusta. Säännöksellä korvattaisiin voimassa olevan 142 §:n 3 momentin säännös, jonka mukaan Pirkanmaan ELY-keskus pitää julkisessa tietoverkossa luettelo tuottajarekisteriin hyväksytyistä tuottajista ja tuottajayhteisöistä. Luettelo sisältää tuottajien nimen, y-tunnuksen sekä tuotteet, joita tuottajan tai tuottajayhteisön vastuu koskee. Tietoverkossa ylläpidettävien luetteloiden sijaan tiedot olisi saatavissa tietopalvelusta. Tietopalvelun tiedot perustuisivat tuottajarekisteriin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tietopalvelun ylläpitovastuusta. Ylläpidosta vastaisi [selvittävänä vielä esityksen lähtiessä lausuntokierrokselle]. Ylläpitäjällä olisi palvelun tekninen ylläpitovastuu. Tietojen rekisterinpitäjänä toimii Pirkanmaan ELY-keskus 142 §:n 1 momentin mukaisesti. Tietopalvelua pidettäisiin tuottajien ja tuottajayhteisöjen lisäksi valtuutetuista edustajista, jonka tuottaja tai tuottajaa vastaava toimija on voinut nimetä lain 66 a §:n nojalla. Tuottajavastuun hoitamisella tarkoitettaisiin sitä, että tuottaja tai tuottajayhteisö on rekisteröity tuottajarekisteriin tai että tuottaja on liittynyt johonkin tuottajayhteisöön. Pykälän 1 momentissa ilmaistaisiin tietopalvelun käyttötarkoitus, joka olisi tietojen välittäminen tuottajarekisteriin merkityistä tuottajista ja tuottajayhteisöistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin tiedoista, jotka tietopalveluun tulisi sisältyä. Tietopalvelun tulisi sisältää tiedot tuottajan, tuottajayhteisön ja valtuutetun edustajan nimestä ja y-tunnuksesta tai sitä vastaavasta tunnuksesta. Vastaavalla tunnuksella tarkoitettaisiin tunnusta, jonka ulkomaiselle yritykselle on annettu sen rekisteröityessä sijoittautumismaansa kaupparekisteriä vastaavaan rekisteriin. Tietopalvelu sisältäisi tiedot myös 66 a §:n mukaisista valtuutetuista edustajista tai tuottajayhteisöstä, jonka toiseen valtioon sijoittautunut tuottajaa vastaava

toimija tai etäkaupalla tuotteita Suomeen myyvä tuottaja on valtuuttanut hoitamaan tuottajavastuuvälvoitteensa Suomessa. Momentin 3 kohdan mukaan tietopalvelu sisältäisi tiedot myös Suomeen sijoittautuneesta etämyyjästä tai tuottajayhteisöstä, jonka verkkokaupan alustan ylläpitäjä on valtuuttanut hoitamaan tuottajavastuuvälvoitteensa Suomessa.

Momentin 4 kohdan mukaan tietopalvelusta olisi saatava tiedot kunkin tuottajan tuottajavastuualasta ja tuottajayhteisöistä, joihin tuottaja on liittynyt. Tuottajayhteisöt jaoteltaisiin 5 kohdan mukaan tuoteryhmittäin. Tuoteryhmiä olisivat lain 48 §:ssä säädetty tuoteryhmät. Pakkausten tuottajayhteisöt jaoteltaisiin mahdollisuuksien mukaan materiaaliryhmittäin. Rekisteri mahdollistaa tällä hetkellä jaottelun metalli-, kuitu- ja muovipakkausten tuottajien osalta. Tuottajayhteisöistä olisi saatavilla tiedot siihen kuuluvista tuottajista.

Tietopalvelussa julkaistavien tietojen tulisi olla ajantasaiset. Tuottajilla on 106 §:ssä säädetty velvollisuus ilmoittaa muuttuneista tiedoista Pirkanmaan ELY-keskukselle. Eri tuottajavastuualoista annetuissa valtioneuvoston asetuksissa (mm. pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen 518/2014 15 §) on tarkennettu ilmoittamisajankohtaa, joka on kulkuauden kuluessa muutoksesta. Pirkanmaan ELY-keskuksen on puolestaan merkittävä muuttuneet tiedot tuottajarekisteriin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tietopalvelun hakuperusteista. Ehdotuksen mukaan tietopalvelusta olisi voitava hakea tietoja tuottajan, tuottajayhteisön tai valtuutetun edustajan nimellä sekä yritys- tai yhteisötunnuksella tai sitä vastaavalla tunnuksella. Nimitiedoilla tarkoitetaan tuottajana toimivan yrityksen nimeä, ei henkilön nimeä. Tuottajarekisteri on yrityskisteri ja se sisältää pääasiassa tietoja oikeushenkilöistä. Toiminnanharjoittajan ollessa yksityinen elinkeinonharjoittaja, sen nimi voi olla myös henkilötieto. Koska elinkeinonharjoittajan nimi saattaa olla samalla henkilötieto, pykälän 3 momenttiin olisi tarpeen sisällyttää vastaava henkilötietojen julkaisemista koskeva erityissäännös suhteessa julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin kuin ehdotettuun 142 a §:ään. Tietopalvelusta ei julkaistaisi lainkaan yhteystietoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 142 a §:n 3 momenttia vastaavasti tietojen poistamisesta tietopalvelusta. Yksittäistä tuottajaa tai valtuutettua edustajaa koskevat tiedot olisi poistettava viipymättä sen jälkeen, kun toiminta on päätynyt tai hyväksyminen on peruutettu tai määrätty raukeamaan ja tieto on merkitty tuottajarekisteriin.

143 §. *Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä.* Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin lakitekninen muutos ja siitä poistettaisiin viittaus EU:n yleisen tietosuojasetukseen. Säännöksessä säädettäisiin edelleen, että kunnan jätehuoltoviranomainen toimii rekisterin rekisterinpitäjänä. Rekisterinpitäjä on määritelty EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa ja sitä sovelletaan sellaisenaan EU:n jäsenvaltioissa. Yleiseen tietosuojasetukseen viittaminen ei ole välttämätöntä kansallisessa laissa. Rekisterinpitäjyyteen liittyvää vastuuta on selostettu yksityiskohtaisemmin 142 §:n perusteluissa.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin uusista tiedonsaantioikeuksista kunnan jätehuoltoviranomainen ylläpitämään jätteen kuljetuksia koskevaan rekisteriin. Kunnan jätehuoltoviranomaisen olisi pyydettäessä annettava jätteen kuljetuksia ja biojätteen käsittelyä koskevasta rekisteristä tietoja kunnan omistamalle yhtiölle, jolle kunta on siirtänyt lain 43 §:n nojalla jätehuollon palvelutehtävän. Kunnallisella jäteyhtiöllä olisi tarve saada 1 momentissa tarkoitettu rekisteristä tietoja, jotka ovat välttämättömiä erilliskerättävien jätteiden kuten bio- ja pakkausjätteen sekä sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistökohtaisen jätteenkuljetuksen järjestämiseksi. Jäteyhtiöt tarvitsisivat tietoja kiinteistöistä, niiden jäteastioista ja tyhjennyksistä sekä tiedot kiinteistöistä, joilla biojäte käsitellään pienimuotoisesti, koska biojätettä ei olisi tarvetta kerätä näiltä kiinteistöiltä. Tiedot olisivat tarpeellisia erityisesti kuljetusjärjestelmämuutosten

yhteydessä tapahtuvan keräyksen ja kuljetuksen sujuvaksi aloittamiseksi. Kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta viranomaiselle ilmoitettavista tiedoista säädetään jäteasetuksen 26 §:ssä. Sen mukaan jätteen kuljettajan on annettava rekisteriin tiedot kiinteistön haltijan nimestä ja yhteystiedoista, kiinteistön osoitteesta, järjestämäänsä kuljetukseen kuuluvien jäteastioiden koosta ja määrästä jätelajeittain sekä jäteastioiden tyhjennyspäivämäärät tai tyhjennyskertojen lukumäärä ja tyhjennysväli jätelajeittain. Kunnan jäteyhtiöiden tiedonsaantitarve koskisi mainittuja tietoja. Biojätteen pienimuotoisesta käsittelystä säädetään vuonna 2021 marraskuussa annettavassa uudessa jäteasetuksessa. Rekisteriin tallennetut kiinteistön haltijan nimi ja yhteystiedot voivat olla luonnollisten henkilöiden henkilötietoja. Useimmiten kiinteistön yhteystietona on kiinteistön isännöitsijänä toimiva isännöintiyhtiö. Kiinteistön haltija voi kuitenkin olla myös luonnollinen henkilö. Henkilön puhelinnumero, kotiosoite tai muu yhteystieto voi olla salainen julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 30 kohdan nojalla. Tiedonsaantioikeus ei koskisi rekisteriin merkittyjä mahdollisia salassa pidettäviä henkilötietoja.

Momentissa säädettäisiin kunnan jätehuoltoviranomaiselle velvollisuus antaa kuljetusrekisterin tietoja myös pakkausten tuottajayhteisölle. Tiedon luovuttamisella varauduttaisiin siihen, että kunta ja tuottajayhteisö eivät pääsisi lain 49 a §:n mukaisesti sopimukseen pakkausjätteiden erilliskeräyksestä ja 49 c §:ssä säädetty sovittelu päättyisi tuloksettomana, jolloin velvollisuus järjestää pakkausten erilliskeräys siirtyisi kunnalta tuottajayhteisölle. Kunnan jätehuoltoviranomaisen olisi annettava jätteen kuljetuksista välttämättömät tiedot, joita pakkausten tuottajayhteisö tarvitsee erilliskeräyksen järjestämiseksi. Välttämättömiä tietoja olisivat jäteasetuksen 26 §:n 1 momentissa luetellut tiedot.

Tiedot olisi luovutettava kaksi kertaa ennen tuottajien vastuulle tulevan erilliskeräyksen aloittamista. Ensimmäisen kerran tietojen luovutus tapahtuisi puolen vuoden kuluttua siitä, kun sovittelu olisi päättynyt tuloksettomana. Ensimmäisen luovutuskerran tarkoituksena olisi, että tuottajayhteisö saisi riittävät tiedot keräyksen piiriin tulevista kiinteistöistä, jotta keräyksen toteuttamiseen liittyvät kilpailutukset ja sopimuskumppaneiden kalustohankinnat voidaan tehdä erilliskeräyksen edellyttämässä laajuudessa. Tiedot tulisi luovuttaa toisen kerran viimeistään kaksi kuukautta ennen erilliskeräyksen aloittamista, jotta tuottajilla olisi ajantasaiset tiedot keräyksen kohteena olevista kiinteistöistä. Tiedot tulisi antaa sähköisesti muokattavassa muodossa. Ehdotetuilla tiedonsaantioikeuksilla helpotettaisiin jätehuollon järjestämistehtävän toteuttamista.

143 a §. *Jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalusta.* Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaava lakitekniinen muutos kuin 143 §:n 1 momenttiin. Rekisterinpitäjyyteen liittyvää vastuuta on selostettu yksityiskohtaisemmin 142 §:n perusteluissa.

143 b §. *Tiedonsaantioikeus jätehuollon rekistereistä, tuottajarekisteristä ja jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta.* Pykälään koottaisiin tietojen luovuttamista koskevat säännökset jätehuollon rekistereistä, tuottajarekisteristä ja jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta ja pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaamaan muutetun pykälän sisältöä. Jätehuollon rekisterit saattavat sisältää liike- tai ammattisalaisuuksia tai muita vastaavia liiketoimintaa koskevia seikkoja taikka henkilötietoja, joiden salassapitoon on julkisuuslain 24 §:ssä tarkoitettu peruste. Julkisuuslain 26 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tieto salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta voidaan antaa, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Pykälä perustaisi tietyille viranomaisille oikeuden saada tietoja jätelain 142 ja 143 a §:ssä säädetyistä rekistereistä salassapitosäännösten estämättä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tiedonsaantioikeuksista kaikkiin 142 §:n mukaisiin rekistereihin. Jätelain yleisinä valvontaviranomaisina toimivilla ELY-keskuksella ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella olisi tiedonsaantioikeus niiden hoitaessa jätelain 24 §:ssä säädettyä

valvontatehtävää, jonka nojalla ne voivat puuttua seurannassa havaittuihin laiminlyönteihin sekä valvoa jätehuollon eri tehtävistä vastuussa olevien toimintaa. Valvovilla viranomaisilla olisi oikeus saada tiedot myös uudesta siirtoasiakirjojen tietoja sisältävästä rekisteristä. ELY-keskus valvoo jätteen kuljetuksia toimialueellaan ja valtion lupaviranomaisen eli aluehallintoviraston ympäristönsuojelulain nojalla myöntämää lupaa edellyttävän jätteen haltijan ja jätteen vastaanottajan toimintaa. Muilta osin valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Valvontaviranomaisilla on jo nykyisin jätelain 122 §:n nojalla oikeus saada pyynnöstä tarpeelliset tiedot jätteen haltijalta tai muulta jätehuollon toimijalta, ja tiedonsaantioikeus kattaa myös siirtoasiakirjan tiedot. Tiedonsaanti rekisteristä helpottaisi valvontaviranomaisen työstä, kun tietoja ei tarvitsisi erikseen pyytää valvonnan kohteelta. Myös Suomen ympäristökeskuksella ja ympäristöministeriöllä olisi oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä rekistereistä tietoja. Suomen ympäristökeskuksen tiedonsaantioikeus perustuisi lain 22 §:ssä säädettyyn toimivaltaan jätteen kansainvälisissä siirroissa, jätelain nojalla säädettyyn jätetietojen seuranta- ja raportointitehtävään. Suomen ympäristökeskuksesta annetussa laissa (1069/2009) säädetään viraston tutkimustehtävistä. Nämä lakisääteliset tehtävät perustaisivat Suomen ympäristökeskukselle tiedonsaantioikeuden jätealan rekistereihin. Ympäristöministeriö vastaa jätelain yleisestä ohjauksesta, seurannasta ja kehittämisestä sekä ympäristönsuojelun tietojärjestelmän sisällöllisestä ja toiminnallisesta kehittämisestä rekisterinpitäjien kanssa ja nämä tehtävät voisivat edellyttää tiedonsaantitarvetta rekistereiden tietosisällöistä. Momentissa ei lueteltaisi tyhjentävästi kaikkia säännöksessä mainittujen viranomaisten tehtäviä, joihin tiedonsaantioikeus voisi perustua ja säännöksessä otettaisiin maininta muista viranomaisten lakisäätelisistä tehtävistä. Niihin voi liittyä tarpeita, jotka edellyttävät tiedonsaantia rekistereihin merkityistä toiminnanharjoittajista, jätteiden siirroista tai tuottajavastuiden hoitamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tiedonsaantioikeuksista jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevan rekisterin tietoihin. Jätteen kansainvälisiä siirtoja valvoo Suomen ympäristökeskuksen lisäksi Tulli, jolle säädettäisiin oikeus saada tietoja rekisteristä. Rekisterin tietoja voitaisiin käyttää 142 §:n 3 momentin mukaan myös ympäristönsuojelulain mukaista lupaharkintaa varten, ja Suomen ympäristökeskus voisi antaa tähän tarkoitukseen aluehallintovirastolle välttämättömiä tietoja rekisteristä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tiedonsaantioikeuksista siirtoasiakirjojen tietoja sisältävästä rekisteristä ja jätehuoltorekisteristä. Kunnan jätehuoltoviranomaisen tiedonsaantioikeus siirtoasiakirjojen tietoja sisältävästä rekisteristä perustuisi jätelain 37 §:ään, jonka mukaan kunta voi järjestää saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetuksen siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa. Näin tehdessään kunnalla on velvollisuus seurata ja valvoa päätösten täytäntöönpanoa ja tätä tehtävää varten se tarvitsisi tietoja rekisteristä. Tiedonsaantioikeuden myötä jätehuoltoviranomaisen ei tarvitsisi erikseen pyytää tietoja lietteen kuljettajilta. Valvoessaan jätelain 37 §:n mukaisia päätöksiä kunnan jätehuoltoviranomaisella voisi olla tarpeen saada tietoja jätehuoltorekisteristä, esimerkiksi jätteen kuljettajalle rekisteriin hyväksymisen yhteydessä annetuista määräyksistä.

Rekistereistä voitaisiin luovuttaa tietoja myös Tilastokeskuksen laatimia tilastoja varten. Viranomaisten velvollisuudesta antaa Tilastokeskukselle välttämättömiä tietoja tietoaaineistoista säädetään tilastolain (280/2004) 14 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan tiedonsaantioikeus siirtoasiakirjat sisältävän rekisterin tietoihin olisi myös 121 §:ssä tarkoitettulla siirtoasiakirjan laatineella, jätteen kuljettajalla ja vastaanottajalla. Näillä olisi oikeus saada rekisteristä tiedot, jotka koskevat jätteen siirtoa, johon kyseinen toiminnanharjoittaja on osallistunut. Vastuu siirtoasiakirjan tietojen viemisestä rekisteriin olisi

tapauksesta riippuen joko jätteen haltijalla tai kuljettajalla. Siirtoon osallistuneiden osapuolten oikeus rekisterin tietoihin mahdollistaisi sen, että kukin toiminnanharjoittaja voisi jälkikäteen tarkistaa, että siirtoasiakirjan tiedot on siirretty rekisteriin ja että tiedot ovat täsmällisiä. Julkisuuslain 12 §:n mukaista oikeus saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta koskee vain luonnollisia henkilöitä, mikä ei olisi riittävä toiminnanharjoittajan kannalta.

Tiedonsaantioikeus eri rekisterien tietoihin määräytyisi tapauskohtaisesti. Esimerkiksi valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus riippuisi siitä, mihin valvonta kohdistuu ja minkä viranomaisen valvontavastuulle jätelain mukainen toiminta kuuluu. Valvonnan kohdistuessa esimerkiksi jätteen haltijaan, kyseistä jätteen haltijaa valvovalla viranomaisella olisi tiedonsaantioikeus jätteen haltijaa koskeviin siirtoasiakirjojen tietoihin. Valvovan viranomaisen määräytymiseen vaikuttaa muun muassa se mukaan, onko toiminta ympäristöluvan alaista, kuka luvan on myöntänyt ja valvoo sen noudattamista sekä siitä, minkä kunnan alueella jätelain mukainen toiminta tapahtuu.

Tietojen luovuttamistapaan sovellettaisiin yleislakina tiedonhallintalakia, jossa on tarkemmat säännökset tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja katseluyhteyden avaamisesta rekisteriin. Rekistereihin sisältyvien tietoihin pääsyä hallinnoidaan käyttöoikeuksilla, joiden antaminen perustuu Suomi.fi-tunnistus- ja -valtuutuspalvelun käyttöön sekä tarvittaessa muihin käyttöoikeuksia rajaaviin tekijöihin, kuten käyttäjäroolien ja maantieteellisten sijaintien määrittelyyn. Käyttäjien on lisäksi hyväksyttävä käyttöehdot ja joissakin tapauksissa esimerkiksi rajapinnan käyttöoikeus edellyttää sopimusta rekisterinpitäjän kanssa.

Pykälän nykyinen säännös siirtyisi pykälän 4 momentiksi. Se säilyisi muutoin nykyisellään, mutta säännökseen lisättäisiin viittaus 143 a §:ään, jossa säädetään jätteiden ja sivuvirtojen tietolustasta.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Laki jätelain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.9.2022. Voimaantuloa ehdotetaan syyskuulle sähköisen siirtoasiakirjojen tietoja sisältävän rekisterin toteuttamiseksi ja tarvittavien rajapintojen rakentamiseksi järjestelmään. 1.9.2022 lähtien jätteen haltijan tai kuljettajan tulisi huolehtia sähköisen tai paperisen siirtoasiakirjan tietojen toimittamisesta rekisteriin. Myös toiminnanharjoittajien voi olla tarpeen päivittää käytössä olevia järjestelmiä tiedonsiirron mahdollistamiseksi ja tähän olisi varattava riittävästi aikaa.

Jätehuoltorekisteriä koskevat säännökset, tuottajarekisteriä koskeva tietopalvelu ja laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta tulisivat kuitenkin voimaan 1.1.2023. Siirtymäsäännös olisi tarpeen riittävän ajan varaamiseksi jätehuoltorekisteriin tehtävien muutosten toteuttamiseksi, ulkomaalaisten toiminnanharjoittajien hakemuksiin varautumiseksi ja tarvittavien ohjeistusten laatimiseksi ja hakemuslomakkeiden muuttamiseksi uusien hyväksymisedellytysten mukaisiksi. Jätehuoltorekisteriin olisi toteuttava rajapinta Liikenne- ja viestintäviraston liikenneasioiden rekisteriin liikennelupien tarkistamiseksi. Vastaavasti Liikenne- ja viestintäviraston järjestelmään olisi tehtävä muutoksia tietojen luovuttamiseksi ELY-keskuksille rajapinnan kautta. ELY-keskusten asianhallintajärjestelmän kautta voidaan nykyisin tilata ja vastaanottaa Harmaan talouden selvitysyksikön velvoitteidenhoitoselvityksiä palkaturva-asioiden käsittelyä varten. Jotta velvoitteidenhoitoselvityksiä voitaisiin hyödyntää asianhallintajärjestelmän kautta myös jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevassa harkinnassa, olisi laadittava yhteistyössä Harmaan talouden selvitysyksikön kanssa tietopalvelukuvaus, jonka hyväksyminen edellyttää tietolupaa kultakin selvitykseen tietoja toimittavalta viranomaiselta. Lisäksi olisi järjestettävä jätehuoltorekisteriasioita käsitteleville ELY-keskusten viranomaisille mahdollisuus tilata velvoitteidenhoitoselvityksiä asianhallintajärjestelmän kautta.

Myös jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevien tietopalvelujen tekniseen toteuttamiseen olisi varattava aikaa.

Säännöksen 2 momentin mukaan toiminnanharjoittajien, joiden toiminta on hyväksyttyinä jätehuoltorekisteriin 1.1.2023, olisi tehtävä uusi hakemus toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin 1 päivänä tammikuuta 2025 mennessä, tai viimeistään silloin, kun 98 §:n mukainen ote on tarkistettava. Siirtymäsäännös mahdollistaisi sen, että toiminnanharjoittajat voisivat keskeytyksettä jatkaa toimintaansa uusien edellytysten voimaantullessa enimmillään kahden vuoden ajan. Toiminnanharjoittajia on rekisterissä noin 3000 ja pitkällä siirtymäsäännöksellä pyrittäisiin siihen, että toiminnanharjoittajat hakisivat uutta hyväksyntää eri aikoina, jolloin ELY-keskus voisi käsitellä hakemukset viivytyksettä ilman että hakemusten käsittely ruuhkautuu. Momentissa säädettäisiin myös siitä, että ELY-keskuksen olisi hakemuksen käsittelyn yhteydessä vapautettava toiminnanharjoittajalta voimassa olevan lain 95 §:n mukaisesti vaadittu vakuus. Jos kuljetusyritykselle on jätehuoltorekisteriin merkittynä ulkomainen alihankkija, merkintä poistettaisiin ja ulkomaisen alihankkijana toimivan toiminnanharjoittajan tulisi itsenäisesti hakea hyväksyntää.

Säännöksen 3 momentissa olisi siirtymäsäännös koskien ulkomaista toiminnanharjoittajaa, joka on joko hyväksytty rekisteriin tai merkitty rekisterissä kotimaisen kuljetusyrityksen alihankkijaksi. Tällaisen ulkomaisen toiminnanharjoittajan olisi haettava hyväksyntää vuoden kuluessa jätehuoltorekisteriä koskevien säännösten voimaantulon jälkeen eli viimeistään 1.1.2024. Ulkomaisia kuljetusyrityksiä koskeva siirtymäsäännös olisi lyhyempi kuin kotimaisten kuljetusyritysten. Siirtymäsäännöksellä pyrittäisiin varmistamaan, että rekisteriin merkityt ulkomaiset kuljetusyritykset hakisivat uutta hyväksyntää ennen kuin se kotimainen kuljetusyritys, jonka alihankkijaksi ulkomainen kuljettaja on merkitty, hakee uutta hyväksyntää. Ellei ulkomainen toiminnanharjoittaja hakisi hyväksyntää ennen kuin merkintä sen toimimisesta kotimaisen kuljetusyrityksen alihankkijana poistettaisiin, ulkomainen toiminnanharjoittaja ei voisi harjoittaa jätteen kuljetustoimintaa Suomessa ennen kuin se olisi hyväksytty tai merkitty jätehuoltorekisteriin uudelleen. Ulkomaisia toiminnanharjoittajia koskeva vuoden siirtymäsäännös varmistaisi riittävän ajan Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle valmistautua ulkomaisten toiminnanharjoittajien hakemusten käsittelyyn.

Uusien jätteen kuljettajien ja välittäjien olisi haettava hyväksyntää jätehuoltorekisteriä koskevien säännösten voimaantullessa 1.1.2023. Velvollisuus koskisi kotimaisia ja ulkomaisia jätteen kuljettajia ja välittäjiä.

7.2 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä

6 §. *Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan laajennettavaksi uudella 30 kohdalla siten, että Harmaan talouden selvitysyksikkö laatisi velvoitteidenhoitoselvityksen tukemaan jätelain 95 §:n 2 momentissa tarkoitettua toiminnanharjoittajan luotettavuuden arviointia.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Jätelakiin ehdotetuista muutoksista johtuen valtioneuvoston asetusta jätteistä tulisi täydentää. Jäteasetuksessa säädetään hakemuksesta toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin, hyväksymisestä tehtävästä päätöksestä ja jätehuoltorekisteriootteeseen merkittävistä tiedoista. Näihin säännöksiin täydennettäisiin tietoja, joita ulkomaalaisten toiminnanharjoittajien tulisi toimittaa hakemuksessaan. Säännöksiin lisättäisiin myös kielivaatimuksia. Asetukseen lisättäisiin myös vastavuoroista tunnustamista koskevan todistuksen sisältövaatimukset.

Siirtoasiakirjaa koskevaan säännökseen lisättäisiin vaatimus toimittaa tietyt asiakirjan tiedot Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään rekisteriin.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen uudesta tehtävästä yhdenmukaistaa jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymis- ja valvontakäytäntöjä ELY-keskusten kesken olisi tarkoitus säätää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1373/2018).

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki jätelain muuttamisesta tulee voimaan 1.9.2022 kuitenkin siten, että jätehuoltorekisteriä koskevat säännökset ja julkiset tietopalvelut tulisivat voimaan 1.1.2023. Ehdotettua lakia täydentävä valtioneuvoston asetus annetaan mahdollisimman pian lain vahvistamisen jälkeen.

10 Toimeenpano ja seuranta

Esitykseen sisältyvien lainsäädäntöehdotusten toimeenpanoa on tarkoitus tehostaa viranomaisille sekä muille sidosryhmille järjestettävällä tiedotuksella ja koulutuksella. ELY-keskuksille on tarkoitus järjestää koulutusta jätehuoltorekisterin hyväksymisedellytyksistä ja Harmaan talouden selvitysyksikön laatimista velvoitteidenhoitoselvityksistä.

Viestintää kohdistetaan etenkin ulkomaalaisille jätteen kuljettajille tiedon lisäämiseksi velvollisuudesta hakea jätehuoltorekisteriin. Viestintää tehdään mahdollisuuksien mukaan kuljetusalan etujärjestöjen kautta. Kaakkois-Suomen ELY-keskus neuvoo ulkomaisia toiminnanharjoittajia hakemusprosessissa.

Velvollisuudesta viedä siirtoasiakirjat rekisteriin viestitään toiminnanharjoittajia. Suomen ympäristökeskus antaa neuvontaa rekisterin käytöstä. Viranomaisten puolelta on tarkoitus tehdä tehostettua valvontaa ja seurantaa sen tarkistamiseksi, että asiakirjoja viedään rekisteriin.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esityksellä ei ole tunnistettu riippuvuuksia muista esityksistä. Jätelakiin valmistellaan samanaikaisesti muutoksia tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904 (ns. kertakäyttömuovidirektiivi) täytäntöön panemiseksi.⁹ Direktiivin täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta muutoksia samoihin jätelain säännöksiin kuin tässä esityksessä.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy vuoden 2022 toiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotus Suomen ulkopuolelle sijoittautuneiden jätteen kuljettajien ja välittäjien jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskeva viranomaistehtävä valtakunnallisena tehtävänä yhden ELY-keskuksen tehtäväksi lisäisi voimavaratarvetta tehtävää hoitavassa ELY-keskuksessa. Valtakunnal-

⁹ Hankkeen tiedot saatavilla sivustossa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella YM039:00/2020.

lisestä tehtävästä vastaisi Kaakkois-Suomen ELY-keskus, jolle keskitettäisiin ulkomaisten kuljettajien ja välittäjien hyväksymisen lisäksi jätehuoltorekisterin tekninen ylläpito ja kehittäminen. Kaakkois-Suomen ELY-keskus myös koordinoisi ja edistäisi ELY-keskusten kesken jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymiseen ja valvontaan liittyviä soveltamiskäytäntöjä käytäntöjen yhtenäistämiseksi.

Tehtävien keskittämisestä aiheutuu pysyviä lisävoimavaratarpeita Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle. Uusia tehtäviä seuraisi ulkomaisten toimijoiden neuvonnasta, ohjeistusten laatimisesta, viestinnästä sekä hakemusten käsittelemisestä ja tietojen tarkistamisesta kolmen vuoden välein. Soveltamiskäytäntöjen yhtenäistämiseksi olisi luotava uusi toimintamalli ja viestittävä ja koulutettava siitä muita ELY-keskuksia. Kustannuksia aiheuttaisi myös rekisterin tekninen ylläpito ja kehittäminen, kehittämistarpeiden tunnistaminen, käyttäjien neuvonta ja viestintä. Voimavaratarve Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle edellä mainittuihin tehtäviin olisi arviolta 1,7 henkilötyövuotta (119 000 euroa) vuosittain. Voimavaratarve olisi lisäksi ensimmäisen kahden vuoden ajan kesäkuusta 2022 lähtien arviolta yksi henkilötyövuosi (140 000 euroa) kerta-luonteisiin tehtäviin, joilla valmistauduttaisiin uusiin tehtäviin. Lisäksi rekisterin pienkehittämisestä aiheutuisi vuosittain toimintamenokustannuksia arviolta 50 000–60 000 euroa. Muissa ELY-keskuksissa voimavaroja vapautuisi tehtävän keskittämisen seurauksena jonkin verran.

Jätehuoltorekisteriä koskevan hakemuksen sisältövaatimusten muutokset ja Suomen ulkopuolelle sijoittautuneiden toimijoiden hyväksyminen ja merkitseminen edellyttävät jätehuoltorekisterin ja sähköisen hakemuksen kehittämistä. Kehittämistyö on käynnissä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksessa osana ympäristöministeriön jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hanketta. Kehittämistyöstä aiheutuu kustannuksia ympäristöministeriölle noin 150 000 euroa ja summa rahoitetaan jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hankkeelle osoitetusta määrärahasta.

Pirkanmaan ELY-keskuksen tuottajarekisterin ylläpitotehtävä ei ole uusi, mutta rekisterin ylläpitoon ei ole tällä hetkellä varattu riittävästi resursseja. Rekisterin pienkehittämiseen tarvitaan jätehuoltorekisteriä vastaava summa, noin 50 000 – 60 000 euroa vuodessa, jotta rekisteri pysyy teknisiltä ominaisuuksiltaan toimivana ja ajantasaisena.

Esitykseen sisältyy uusia tietopalveluja ja muuta jätealan rekistereitä koskevaa sääntelyä, jotka lisäävät viranomaisten työtä. Uusien jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevien tietopalvelujen toteuttamisesta aiheutuu kustannuksia [x viranomaiselle], ELY-keskuksille ja ympäristöministeriölle. Kustannuksia aiheutuisi tietopalveluiden kehittämisestä, käyttöönotosta, käyttäjien neuvonnasta ja palveluiden ylläpidosta. Tietopalvelut kehitetään ympäristöministeriön jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hankkeessa. Tietopalvelujen perustamiskustannuksiksi arvioidaan noin 100 000 euroa ja ylläpitokustannuksiksi 10 000 euroa vuodessa. Sekä kehittämistä ylläpitotyöhön on osoitettu ympäristöministeriön määrärahoja. Tietopalveluiden käyttöönotto asettaa rekisterien tietosisällöille tietojen luotettavuutta ja ajantasaisuutta koskevia vaatimuksia. Pirkanmaan ELY-keskus huolehtisi tuottajarekisterin tietojen ajantasaisuudesta. Kukin ELY-keskus huolehtisi omalta osaltaan siitä, että jätehuoltorekisterin tiedot ovat ajan tasalla.

EU-sääntelyyn perustuvasta uudesta rekisteristä, johon vietäisiin tiedot siirtoasiakirjoista aiheutuisi perustamis- ja ylläpitotehtäviä ja -kustannuksia Suomen ympäristökeskukselle ja ympäristöministeriölle. Rekisterin kehittämistyö on käynnissä Suomen ympäristökeskuksessa osana ympäristöministeriön jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hanketta. Rekisterin perustamiskustannus on noin 300 000 euroa. Rekisterin käyttöönoton jälkeen rekisterinpito ja muu ylläpito toisi Suomen ympäristökeskukselle uusia tehtäviä liittyen mm. rekisterin tekniseen ylläpitoon, käytön seurantaan, kehittämistarpeiden tunnistamiseen, kehittämiseen, käyttäjien neuvontaan, viestin-

tään ja tietopyyntöihin vastaamiseen. Rekisterinpidosta ja muusta ylläpidosta on arvioitu aiheutuvan noin 70 000 euron kustannukset vuosittain. Sekä kehittämis- että ylläpitotyöhön on osoitettu ympäristöministeriön määrärahoja.

Edellä mainituista Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ja Pirkanmaan ELY-keskuksen lisäresurssitarpeista linjataan vuosia 2023–2026 koskevan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä sekä vuoden 2022 lisätalousarviokäsittelyssä.

12 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

Elinkeinovapaus

Esityksessä ehdotetaan muutoksia ammattimaisen jätteen kuljettamisen ja jätteen välittämisen hyväksymisen ja hyväksymisen peruuttamisen edellytyksiin. Jätteen kuljettamista ja jätteen välittämistä koskevan toiminnan hyväksyminen jätehuoltorekisteriin on verrannollinen elinkeinon luvan myöntämiseen tai peruuttamiseen. Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen uutena edellytyksenä olisi 95 §:n mukaan toiminnanharjoittajan luotettavuus, jos toiminnanharjoittajalta ei edellytetä yhteisön liikennelupaa. Toiminnanharjoittaja ei olisi luotettava, jos sillä on veroihin ja lakisääteisiin maksuihin liittyviä laiminlyöntejä tai se ei kykenisi vastaamaan veloistaan. Ehdotus on merkityksellinen perustuslain 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kannalta. Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Ehdotetulla luotettavuusvaatimuksella on tarkoitus turvata jätteen kuljettajien ja välittäjien yhdenvertainen kohtelu ja se, ettei toiminnanharjoittaja saa kilpailuetua laiminlyömällä lakisääteisten maksujen hoitamista. Sääntelyn tarkoituksena on myös varmistaa, ettei toiminnanharjoittaja aiheuta taloudellisten vaikeuksien vuoksi haittaa ympäristölle tai terveydelle eikä vie jätteitä epäasialliseen käsittelyyn tai päästä jätteitä luontoon. Luotettavuusvaatimuksella voitaisiin edistää niin harmaan talouden torjuntaa kuin ympäristöperusoikeudenkin toteutumista. Luotettavuuden selvittäminen voisi kuitenkin rajoittaa oikeutta harjoittaa elinkeinoa, jos toiminnanharjoittajaa ei hyväksyttäisi rekisteriin toistuvien verojen tai muiden maksujen laiminlyöntien vuoksi tai merkittävien ulosottovelkojen vuoksi. Perustuslakivaliokunta on tarkastellut elinkeinonharjoittajalta edellytettyä luotettavuusvaatimusta elinkeinovapauden rajoittamisen kannalta. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että säännöksillä luvan edellytyksistä tulisi antaa riittävä ennustettavuus viranomaistoimista. Tässä suhteessa on merkitystä muun muassa sillä, että toiminnanharjoittajalla on mahdollisuus ennen toiminnan aloittamista selvittää, täytyvätkö luotettavuudelle laissa asetettavat kriteerit. Perustuslakivaliokunta on antanut merkitystä myös sille, että toiminnanharjoittajalla on mahdollisuus saada hakemuksesta valituskelpoinen päätös (PeVL 6/2019 vp). Nämä edellytykset täytyvät lakiehdotuksessa.

Myös jätehuoltorekisteriin hyväksymisen peruuttamisen edellytyksiin ehdotetaan muutoksia 99 §:ssä. Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä pitänyt luvan peruuttamista yksilön oikeusasemaan puuttavana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (ks. esim. PeVL 31/2006 vp, s. 2, PeVL 8/2006 vp, s. 3/II, PeVL 48/2005 vp, s. 2/I). Samat vaatimukset koskevat myös rekisteröinnin peruuttamista.

Jätehuoltorekisteriin tehdyn hyväksymisen peruuttamisen edellytykseksi ehdotetaan säädettäväksi myös luotettavuuden puuttuminen. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että luotettavuuden puuttumisen lisäksi perusteen, jonka takia toiminnanharjoittajaa ei pidetä luotettavana, tulisi olla luonteeltaan olennainen ja vakava ja toiminnanharjoittajalle annettaisiin mahdollisuus korjata laiminlyönnit viranomaisen huomautuksen tai varoituksen perusteella (PeVL 6/2019 vp). Nämä edellytykset on otettu huomioon ehdotetussa sääntelyssä.

Myös hyväksymisen peruuttamista säännösten ja määräysten vastaisen toiminnan vuoksi täsmennettäisiin. Jotta hyväksyminen voitaisiin peruuttaa säännösten tai määräysten vastaisesta toiminnasta, edellytetään nykyisin, että säännösten rikkominen on toistuvaa ja siitä aiheutuu merkittävää haittaa tai vaaraa ympäristölle tai terveydelle. Kynnystä toiminnan aiheuttamasta vaarasta tai haitasta ehdotetaan laskettavan siten, että hyväksyminen voitaisiin peruuttaa ilman, että säännösten vastaisen toiminnan aiheuttama vaara tai haitta ympäristölle tai terveydelle olisi merkittävää. Peruuttamisen edellytyksiin lisättäisiin samalla, että säännösten vastaisen toiminnan tulisi olla sen laatuista, että se osoittaa ilmeistä ja toistuvaa piittaamattomuutta. Säännös sisältäisi edelleen toiminnanharjoittajan mahdollisuuden korjata toimintaansa viranomaisen antamiin huomautuksiin ja varoituksiin perustuen. Toiminnanharjoittajaa myös kuullaan ennen hyväksymisen peruuttamista. Muutoksella vahvistettaisiin oikeutta terveelliseen ympäristöön siten, että lainvastaiseen toimintaan voitaisiin puuttua nykyistä tehokkaammin, jos toiminnasta arvioidaan aiheuttavaan vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle, ilman että vaara tai haitta olisi merkittävä. Ehdotetun sääntelyn katsotaan vastaavan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä.

Yksityiselämän suoja, julkisuusperiaate ja oikeusturva

Esitykseen sisältyy myös henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä ja sillä on valtiosääntöoikeudellisesti merkitystä perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan, 12 §:n 2 momentissa säädetyn julkisuusperiaatteen ja 21 §:ssä säädetyn oikeusturvan kannalta.

Rekistereitä koskevaa sääntelyä sisältyy lakiehdotuksen 142, 142 a, 142 b, 143, 143 a ja 143 b §:iin. Lakiehdotuksen 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa ehdotetaan Suomen ympäristökeskuksen ylläpidettäväksi uutta rekisteriä, johon tallennettaisiin tiedot jätteen siirtoa koskevista siirtoasiakirjoista. Rekisteri perustuu jätedirektiivin vaatimukseen varmistaa vaarallisen jätteen jäljitettävyys ja valvonta. Siirtoasiakirjat sisältävän rekisterin lisäksi jätelaissa ehdotetaan täsmennettävän jo olemassa olevien 142 §:ssä säädettyjen jätehuollon rekisterien ja tuottajarekisteriä koskevaa sääntelyä.

Jätelain 142 §:ssä säädetty jätehuollon rekisterit ja tuottajarekisteri sisältävät tietoja jätealan toimijoista. Rekistereihin tallennetaan pääasiassa tietoja toiminnanharjoittajista, joita ovat jätteen kuljettajat, jätteen välittäjät, jätteen kerääjät, jätteen kansainväliseen siirtoon osallistuneet tahot sekä tuottajat, tuottajaa edustava valtuutettu edustaja ja tuottajayhteisöt. Myös uusi siirtoasiakirjojen tiedoista koostuva rekisteri sisältäisi jätteen siirtoon osallistuneiden toiminnanharjoittajien nimi- ja yhteystietoja. Toiminnanharjoittajien lisäksi rekistereihin tallennetaan yrityksessä toimivien yhteyshenkilöiden nimi- ja yhteystietoja. Toiminnanharjoittajan harjoittamassa toimintaa yksityisenä elinkinonharjoittajana, toiminnanharjoittajan nimi on yleensä yksityishenkilön nimi ja toiminnanharjoittajan osoite voi olla tämän kotiosoite. Jätteen siirtoasiakirjat sisältävään rekisteriin merkitään myös jätteiden noutopaikat ja jos jäte noudetaan kotitaloudesta, jätteen noutopaikkatiedot voivat sisältää luonnollisen henkilöiden nimi- ja osoitetietoja. Henkilötiedot voivat sisältää julkisuuslain 25 §:n 1 momentin 31 kohdan nojalla salassa pidettäviä tietoja.

Perustuslakivaliokunta on aiemmin pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina muun ohella rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa ja rekisteröidyn oikeusturvaa (PeVL 51/2006 vp, PeVL 20/2006 vp, PeVL 11/2005 vp). Valiokunta on kuitenkin tarkistanut kantaansa yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta, ja sen mukaan lähtökohtaisesti on riittävää, että henkilötietojen suojaa ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa tietosuoja-asetuksen kanssa (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi ensisijaisesti taata yleisen tietosuoja-asetuksen ja sitä täydentävän kansallisen yleislain nojalla (PeVL 14/2018 vp). Lisäksi valiokunnan mukaan kansallisen erityislainsäädännön säätämistä tulisi välttää sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuoja-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (PeVL 2/2018 vp, s. 5). Perustuslakivaliokunnan mukaan myös sääntelyn selkeyden vuoksi kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja rajata säätäminen vain välttämättömään (PeVL 14/2018 vp, s. 3—5). Erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksen edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely (PeVL 14/2018 vp, s. 5, PeVL 13/2017 vp, s. 5 ja PeVL 3/2017 vp, s. 5).

Jätehuollon rekistereiden ja tuottajarekisterin rekisterinpito perustuu pääasiassa viranomaisille jätelaissa säädettyihin tietojen rekisteröintivelvollisuuteen. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta. Henkilötietojen käsittely on artiklan 1 kohdan c alakohdan lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan käsittely on lainmukaista myös, jos käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta 142 §:ssä säädettyjen rekisterien osalta olisi 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Kuitenkin jätehuollon rekistereihin saattaa olla tarpeen kirjata tietoja myös viranomaisten valvontatoimenpiteistä, jolloin rekisterinpito perustuisi 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan.

Perustuslakivaliokunnan uuden ratkaisukäytännön mukaisesti lakiehdotuksessa henkilötietojen käsittelystä säätäminen on pyritty rajoittamaan vain välttämättömään. Jätehuollon rekisterit ja tuottajarekisterit eivät sisällä arkaluonteisia tietoja eivätkä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoja, joista voisi ilmetä esimerkiksi rotu tai etninen alkuperä tai uskonnollinen vakaumus eivätkä myöskään terveyttä koskevia tietoja. Lakiehdotuksessa säädettäisiin rekisterien rekisterinpitäjistä, tiedonsaantioikeuksista rekisterien tietoihin sekä tietojen käsittelytarkoituksista. Rekisterinpitäjistä on tarpeen säätää, jotta tiedetään, mikä taho vastaa yleisestä tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvoitteista. Rekisterinpitäjä on määriteltävä yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa ja sillä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Jätelain 142 §:n säännöstä rekisterin ylläpitäjistä täsmennettäisiin siten, että ylläpitäjät toimivat myös rekisterinpitäjänä. Koska jätehuoltorekisteriä ylläpitävät kaikki ELY-keskukset, ne toimisivat tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitettuna yhteisrekisterinpitäjänä. Pykälässä määritettäisiin kunkin ELY-keskuksen vastuu hoitaa rekisterinpitäjän velvollisuudet rekisteriin tallentamiensa tietojen osalta. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että yhteisrekisterinpito saattaa olla perustuslain ja tietosuoja-asetuksen kannalta ongelmallista, jos se on hyvin laaja ja koskee käyttötarkoitukseltaan hyvin monenlaisia tietoja ja jos rekisterinpitoon liittyvien vastuiden perusteella yhteisrekisterinpitäjyyden merkitys jää viranomaisten osalta avoimeksi

(PeVL 62/2018 vp). Jätehuoltorekisterin osalta vastaavaa ongelmaa ei olisi, koska yhteisrekisterinpitäjät käyttäisivät rekisterin tietoja samoihin käyttötarkoituksiin ja rekisterinpitäjien vastuut määriteltäisiin laissa selkeästi. Yhteisrekisterinpitäjät olisivat myös viranomaisten erillisyyperiaatteen mukaisesti toisiinsa nähden itsenäisiä, eivätkä voisi rajoituksetta käsitellä muiden rekisterinpitäjien keräämiä ja tallentamia tietoja, vaan tietojen käsittely perustuisi kunkin viranomaisen toimivaltaan.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista ja 6 artiklassa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b kohdan mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Asetuksen 6 artiklan 3 kohta mahdollistaa tarkemmat kansalliset säännökset käsiteltävien tietojen tyypistä, säilytysajoista, kenelle ja mihin tarkoituksiin henkilötietoja voidaan luovuttaa sekä käyttötarkoitussidonnaisuudesta. Jätehuollon rekisterien käyttötarkoituksesta säädetäisiin 142 §:n 4 momentissa. Käyttötarkoituksesta olisi tarkoituksenmukaista säätää, jotta jätealan toimijat tietävät tietoja antaessaan, mihin tarkoituksiin tietoja käytettäisiin. Tietojen käyttötarkoitus määrittäisi myös sitä, kenelle tietoja saisi luovuttaa. Rekisterien tietosisällön osalta säännöksessä mainittaisiin vain pääasialliset tiedot, jotka voivat sisältää henkilötietoja.

Lakiehdotuksessa ei säädettäisi tietojen säilytysajoista. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan henkilötietoja on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Koska rekisterit sisältävät pääasiassa tietoja jätealan toimijoista, eivätkä rekisterit sisällä arkaluonteisia tietoja, ei rekisterien tietoihin arvioida liittyvän erityisiä uhkia tai riskejä. Henkilötietojen säilytysaikojen määrittäminen jäisi siten rekisterinpitäjien tehtäväksi. Henkilötietojen säilytysaikojen määrittämiseen sovellettaisiin tiedonhallintalain 21 §:ää, jossa on säädetty mitä seikkoja tulisi huomioida tietoaineistojen tai asiakirjojen säilytysaikojen määrittäessä, jos säilytysajasta ei ole säädetty laissa. Jätehuoltorekisterin yhteisrekisterinpitäjänä toimivat ELY-keskukset määrittäisivät säilytysajan keskinäisellä järjestelyllä. Ehdotettu sääntely olisi linjassa yleisen tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran kanssa.

Jätelain 143 b §:ään koottaisiin säännökset tietojen luovuttamisesta jätehuollon rekistereistä ja tuottajarekisteristä ja se sisältäisi tiedonsaantioikeudet myös uudesta siirtoasiakirjat sisältävästä rekisteristä. Tiedonsaantioikeus ulottuisi lain valvontaa, jätetietojen seurantaan, raportointia ja tutkimusta varten sekä jätehuollon kehittämistä ja suunnittelua varten välttämättömiin tietoihin, jotka muutoin olisivat salassa pidettäviä. Myös toiminnanharjoittajat saisivat rajatun tiedonsaantioikeuden siirtoasiakirjarekisterin tiedoista niiltä osin, kun nämä ovat osallistuneet jätteen siirtoon. Toiminnanharjoittajan ollessa oikeushenkilö, sillä ei ole julkisuuslain mukaista tiedonsaantioikeutta omiin tietoihin. Pääsy rekisteriin vahvistaisi siten toiminnanharjoittajien tiedonsaantioikeuksia ja hyvän hallinnon takeita. Toiminnanharjoittajia koskeva tiedonsaantioikeus ei laajentaisi näiden tiedonsaantioikeuksia, sillä toiminnanharjoittajien on todennettava siirtoasiakirjan sisällön oikeellisuus jätteen siirron aikana. Tiedonsaantioikeus rekisterin tietoihin varmistaisi sen, että toiminnanharjoittaja voi jälkikäteen tarkistaa, että rekisteriin on annettu oikeat tiedot ja tiedot löytyvät rekisteristä.

Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan sääntelyä viranomaisten tietojen luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus voivat liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos tietosisältöjä ei ole

samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 17/2016, PeVL 10/2014, PeVL 19/2011, PeVL 62/2010). Viranomaisille jätelaissa säädetyistä rekistereistä luovutettavat tietosisällöt ja niiden taustalla olevat tiedonsaantitarpeet vaihtelevat tapauskohtaisesti. Luovutettavien tietojen tietosisältöjä ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista luetella laissa tyhjentävästi ja tämän vuoksi 143 b §:ssä ehdotetaan, että tiedonsaantioikeus rekisterien tietoihin sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Ehdotettu sääntely vastaisi siten perustuslakivaliokunnan vakiintunutta tulkintaa (mm. PeVL 17/2016 vp sekä PeVL 10/2014 vp, s. 6/II).

Julkiset tietopalvelut

Esitys sisältää sääntelyä julkisista tietopalveluista. Ehdotetun 142 a §:n mukaan julkisessa tietoverkossa julkaistaisiin tietoja jätehuoltorekisteriin merkityistä toiminnanharjoittajista ja 142 b §:n mukaan tuottajarekisteriin merkityistä tuottajista, valtuutetuista edustajista ja tuottajayhteisöistä ja näiden toiminnasta.

Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallentaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Kun henkilötieto luovutetaan yleisen tietoverkon kautta, ei viranomainen voi varmistua tietojen käyttötarkoituksesta. Ehdotettu sääntely merkitsisi poikkeamista käyttötarkoitussidonnaisuudesta. Myös tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa edellytetään tietojen keräämisen käyttötarkoitussidonnaisuutta. Käyttötarkoitussidonnaisuudesta voidaan tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaan poiketa sillä edellytyksellä, että sääntely muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen 23 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Asetuksen 23 artiklassa mainittuja tavoitteita ovat muun muassa julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet kuten taloudellinen tai rahoituksellinen etu, verotus ja kansanterveys sekä valvonta-, tarkastus- ja sääntelytehtävä.

Myös perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 2/2017 vp, s. 7, PeVL 65/2014 vp, 4–5 ja PeVL 32/2008 vp, s. 2–3). Lisäksi valiokunta on pitänyt yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta olennaisena, ettei internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja voi hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina (PeVL 17/2019 vp, PeVL 65/2014 s. 4-5, PeVL 32/2008 s. 2-3.).

Tietopalveluita koskevissa säännöksissä määriteltäisiin täsmällisesti, mitä tietoja palveluissa julkaistaisiin ja millä hakuperusteilla tietoja voisi hakea. Koska jätehuoltorekisteriin ja tuottajarekisteriin on merkitty toiminimellä toimivia yksityisiä elinkeinonharjoittajia, näitä koskevat tiedot ovat luonnollisten henkilöiden henkilötietoja. Julkaistavat tiedot on pyritty minimoimaan vain välttämättömiin tietoihin, jotta tietopalveluja voitaisiin käyttää niille suunniteltuihin käyttötarkoituksiin. Luonnollisista henkilöistä saisi julkaista julkisuuslain 16 §:n 3 momentista poiketen nimen, y-tunnuksen tai sitä vastaavan tunnuksen ja jätehuoltorekisteriin merkityistä jätteen kuljettajista ja välittäjistä myös tiedon tämän kotipaikasta ja toiminta-alueista. Tietopalvelussa ei julkaistaisi lainkaan yhteystietoja, vaan ne olisi haettava muista yrityksistä koskevista rekistereistä tai yrityksen verkkosivuilta. Y-tunnus olisi välttämätön tieto, koska se yksilöi toiminnanharjoittajan. Y-tunnus voi muodostaa luonnollisen henkilön henkilötiedon, jos sen yhdistää toisen rekisterin tietoihin. Tiedot jätteen kuljettajan ja jätteen välittäjän kotipaikasta ja toiminta-alueista olisivat välttämättömiä, jotta tietopalvelua voisi käyttää sopivan jätteen kuljettajan tai välittäjän löytämiseksi. Kuljetus- tai välityspalvelujen tilaajat saisivat palvelun kautta tiedon toiminnanharjoittajasta ja siitä, mitä jätelajeja tällä on oikeus kuljettaa tai välittää

ja millä alueilla toimintaa harjoitetaan. Jätteen kuljettajat ja välittäjät voisivat näin ollen hyötyä tietopalvelusta ja saada sen kautta myös uusia työtilauksia. Toiminnanharjoittajan tietoja pidettäisiin tietopalvelusta saatavilla vain sen ajan, kun toimintaa harjoitetaan ja se on hyväksyttyä tai merkittynä jätehuoltorekisteriin.

Jätehuoltorekisteriä koskevan tietopalvelun hakuehtojen rajauksessa on otettu huomioon perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö. Tietopalvelusta voisi hakea tietoja vain yksittäishakuina, ja massahakujen tekemistä rajoitettaisiin. Hakuehtoina olisivat jätteen kuljettajan tai välittäjän nimi, Y-tunnus tai sitä vastaava tunnus, kotipaikka, pääasiallinen toiminta-alue, jätenimike tai jätteen tunnusnumero. Koska kotipaikka ja pääasiallinen toiminta-alue ainoana hakuperusteena voisivat mahdollistaa massahaun, näillä hakuperusteilla ei voisi yksistään hakea tietoja, vaan hakuun tulisi yhdistää tieto jätenimikkeestä, jolle kuljetus- tai välityspalvelua haetaan. Näin tietopalvelusta ei saisi kerralla suurta määrää toiminnanharjoittajia.

Jätehuoltorekisteriin merkittyjen toiminnanharjoittajien tietojen pitäminen saatavilla julkisessa tietopalvelussa olisi yleisen edun mukainen tavoite sen vuoksi, että jätehuoltopalveluja tilaavat yritykset, kunnat ja muut viranomaiset voisivat varmistua toiminnanharjoittajan oikeudesta toimia jätteen kuljettajana tai välittäjänä. Palvelusta voisi esimerkiksi tarkistaa, onko jätteen kuljettajalla oikeus kuljettaa tiettyyn jätenimikkeeseen lukeutuvaa jätettä. Esimerkiksi vaarallisen jätteen epäasiallinen kuljettaminen saattaa aiheuttaa vaaraa terveydelle ja ympäristölle, ja palvelulla olisi siten myös terveyteen ja ympäristöön liittyvä yleisen edun mukainen tavoite. Palvelua voisivat käyttää myös valvontaviranomaiset kuten poliisi ja Tulli valvoessaan tiekuljetuksia tai rajan ylityksiä. Suomen ympäristökeskus voisi tarkistaa, onko toiminnanharjoittaja hyväksytty jätehuoltorekisteriin harkitessaan luvan myöntämistä jätteen kansainvälistä kuljetusta varten. Tietopalvelulla voitaisiin näin ollen taata tietosuoja-asetuksen 23 artiklassa mainittu valvonta- ja tarkastustehtävä. Tietopalvelu vähentäisi tietopyyntöjen käsittelyyn käytettävää aikaa ELY-keskuksissa ja resursseja vapautuisi muuhun toimintaan.

Jätehuoltorekisteriin on hyväksyttyä noin 3000 toiminnanharjoittajaa, joista noin 20 prosenttia on yksityisiä elinkeinonharjoittajia. Tietopalvelu sisältäisi arviolta muutamien satojen luonnollisten henkilöiden nimi- ja kotikuntatiedot. Jätteen kuljettajana tai välittäjän toimivien luonnollisten henkilöiden tietojen julkistaminen olisi kuitenkin välttämätöntä, koska jos heitä ei näkyisi hakutuloksissa, palvelu syrjisi yksityisiä elinkeinonharjoittajia. Elinkeinonharjoittajien nimitiedon ja kotikunnan julkistamiseen ei myöskään ole tunnustettu liittyvän erityisiä uhkia tai riskejä, koska tietopalvelusta ei olisi saatavilla tarkempia yhteystietoja kuten kotiosoitteita tai sähköpostiosoitteita eikä esimerkiksi henkilötunnuksia.

Tuottajarekisteristä julkaistavien tietojen osalta sääntely vastaisi pääosin nykytilaa, sillä Pirkanmaan ELY-keskuksella on jo nykyisin 142 §:n mukaan velvollisuus julkaista luettelo tuottajarekisteriin merkityistä tuottajista ja tuottajayhteisöistä. Tuottajarekisteriä koskevassa tietopalvelussa julkaistaisiin vain tiedot tuottajan, valtuutetun edustajan ja tuottajayhteisön nimestä ja y-tunnuksesta. Yhteystietoja tai sijaintipaikkatietoja ei julkaistaisi. Tietopalvelu mahdollistaisi tietojen helpomman käytön ja paremmat hakutoiminnot nykyisin käytössä olevien luetteloiden sijaan. Tuottajavastuovelvoitteiden hoitamiseen liittyy vapaamatkustamista tuottajan laiminlyödessä rekisteröitymisvelvollisuuden pyrkien näin välttämään tuottajavastuuseen kuuluvia velvoitteita, kuten velvollisuuden järiestä tuotteiden jätehuolto, kun tuotteet poistetaan käytöstä ja vastata jätehuollosta aiheutuvista kustannuksista. Tietopalvelulla olisi yleisen edun mukainen tavoite, sillä tietopalvelusta kuka tahansa voisi tarkistaa, onko tuottaja merkitty tuottajarekisteriin. Uutena tietosisältönä tietopalvelussa olisi tiedot valtuutetuista edustajista. Valtuutettua edustajaa koskeva tieto auttaisi varmistamaan, että Suomeen etäkaupalla tuotteita myyvää tai verkkokaupan alustan ylläpitäjä on valtuuttanut edustajan Suomessa vastaamaan puolestaan

tuottajavastuuvälitteistä. Tuottajarekisteri on yritysrekisteri ja se sisältää pääasiassa vain oikeushenkilöitä, muutamia yksittäisiä elinkeinonharjoittajia lukuun ottamatta.

Ehdotettu tietopalveluja koskeva sääntely olisi erityissääntelyä suhteessa tietosuojasetukseen ja julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin. Sääntelyn katsotaan olevan hyväksyttävää, sillä tietopalveluille on yleisen edun mukaiset tavoitteet. Sääntely on myös oikeasuhteista ottaen huomioon, että tietopalvelussa tietosisällöt on rajattu vain välttämättömiin tietoihin, massahakuja on rajoitettu ja sääntelyn kohdistuessa alalla toimiviin toiminnanharjoittajiin ei ehdotettujen perusoikeuksien rajoitusten voida katsoa kohdistuvan yksityisyyden suojan ytimeen.

Ponsi

Koska direktiivissä on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

jätelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 94 §:n 2 momentti, 95-99 §, 100 §, 131 §:n 2 momentin 5 kohta, 142 §, 143 §, 143 a §:n 2 momentti, 143 b §, sellaisina kuin niistä ovat 100 § osaksi laissa 410/2014, 131 § ja 143 § laissa 714/2021 ja 143 b § laissa 438/2019,

sekä
lisätään 22 §:ään uusi 5 momentti, 122 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 714/2021, uusi 4 momentti, lakiin uusi 95 a §, 121 b §, 142 a ja 142 b § seuraavasti:

22 §

Valtion viranomaiset

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa muualle kuin Suomeen sijoittautuneiden jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymisestä ja merkitsemisestä tässä laissa tarkoitettuun jätehuoltorekisteriin.

94 §

Hakemus toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin

Hakemus tehdään sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueella suurinta osaa toiminnasta harjoitetaan. Jos toimivaltainen viranomainen ei mainitulla perusteella ole osoitettavissa, hakemus tehdään toiminnanharjoittajan kotipaikan mukaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Suomen ulkopuolelle sijoittautuneen toiminnanharjoittajan on tehtävä hakemus Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Hakemus on tehtävä viranomaisen sähköisessä asiointipalvelussa. Hakemuksen voi toimittaa myös sähköpostitse tai paperisena, jos hakemuksen laatimiselle sähköisessä asiointipalvelussa ei ole edellytyksiä.

95 §

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset

Toiminta hyväksytään jätehuoltorekisteriin, jos:

1) toimintaa harjoitetaan ammattitaitoisesti ja toiminnassa käytettävä laitteisto ja kalusto on teknisesti asianmukaista;

2) toiminnanharjoittaja ei ole kuluvan vuoden tai sitä edeltävien kolmen kalenterivuoden aikana elinkeinotoiminnassaan osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta tämän lain säännöksistä ja toimintaa harjoitetaan aiheuttamatta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle;

3) jätteen välittäjällä on kotipaikka Suomessa tai toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa;

4) jätteen kuljettajalla on maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä ja neuvoston direktiivin 96/26/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1071/2009 tarkoitettu lupa (*yhteisön liikennelupa*), jos toiminta edellyttää liikennelupaa, taikka jätteen kuljettajalla, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, on International Transport Forumin kuljetuslupa tai Suomen ja toisen valtion kahdenväliseen sopimukseen perustuva kuljetuslupa;

5) toiminnanharjoittajan, jonka toiminta ei edellytä yhteisön liikennelupaa tai jonka kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, on lisäksi oltava luotettava.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua toiminnanharjoittajaa ei pidetä luotettavana, jos:

1) tämä on kuluvan vuoden tai sitä edeltävien kolmen vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- tai maksuvelvollisuuksien hoitamisen; tai

2) tällä on hänen maksukykyynsä nähden vähäistä suurempia velkoja perittävänä ulosotossa, tai velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuusestetodistuksin;

3) tämä on asetettu konkurssiin.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun toiminnanharjoittajan, joka on sijoittautunut Suomen ulkopuolelle, on toimitettava 2 momentissa tarkoitetut tiedot hakijan sijoittautumismaan lainsäädännön mukaisella rekisteriotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla.

95 a §

Vastavuoroinen tunnustaminen

Toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rekisteröity jätteen kuljettaja voi toimittaa edellä 94 §:ssä tarkoitetun hakemuksen sijaan todistuksen rekisteröinnistä Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle jätehuoltorekisteriin merkitsemiseksi (*vastavuoroinen tunnustaminen*). Todistuksessa on oltava tiedot kuljettajasta, rekisteröintiviranomaisesta ja rekisteröinnin voimassaolosta sekä muut olennaiset tiedot rekisteröinnin sisällöstä. Todistuksen lisäksi on toimitettava muut jätehuoltorekisteriin merkitsemiseen tarvittavat tiedot toiminnanharjoittajasta, Suomessa harjoitettavasta toiminnasta sekä toiminta-alueesta Suomessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetusta todistuksesta ja viranomaiselle toimitettavista muista tiedoista sekä niiden käsittelystä viranomaisessa.

96 §

Päätös jätehuoltorekisteriin hyväksymisestä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä päätös jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevasta hakemuksesta tai tehtävä vastavuoroista tunnustamista koskeva merkintä jätehuoltorekisteriin. Päätös tai tieto merkinnästä on toimitettava hakijalle. Toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on hyväksynyt tai merkinnyt toiminnan jätehuoltorekisteriin. Hyväksymistä koskeva päätös ja vastavuoroista tunnustamista koskeva merkintä ovat voimassa toistaiseksi tai määräajan.

Päätöksessä voidaan antaa määräyksiä 95 §:ssä säädettyjen hyväksymisen edellytysten täyttämiseksi, jätteitä koskevasta kirjanpidosta, velvollisuudesta toimittaa valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja viranomaiselle ja muista toiminnan valvomiseksi tarpeellisista toimista. Määräyksillä voidaan tarvittaessa rajoittaa toiminta koskemaan lajiltaan tai laadultaan tiettyntyyppistä jätettä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä päätöksen sisällöstä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on merkittävä hakemuksen, päätöksen ja vastavuoroista tunnustamista koskevan merkinnän olennaiset tiedot jätehuoltorekisteriin. Jos toimintaa harjoitetaan kahden tai useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, tieto päätöksen antamisesta tai tehdystä merkinnästä on toimitettava näille muille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille.

97 §

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen

Jos jätehuoltorekisteriin hyväksytty tai vastavuoroisen tunnustamisen perusteella rekisteriin merkitty toiminta muuttuu olennaisesti tai lopetetaan, on siitä viivytyksettä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja tarvittaessa tehtävä uusi hakemus tai toimitettava 95 a §:ssä tarkoitettu todistus ja muut pykälässä tarkoitettut tiedot. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on merkittävä muuttuneet tiedot jätehuoltorekisteriin ja tarvittaessa muutettava hyväksymispäätöstä vastaavasti. Jos toiminta lopetetaan, toiminnanharjoittajan tiedot on poistettava jätehuoltorekisteristä.

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevaa päätöstä tai vastavuoroisen tunnustamisen perusteella tehtyä merkintää voidaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aloitteesta muuttaa, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet tai hyväksymisen perusteiden myöhemmin todetaan olleen olennaisesti erilaiset kuin päätöstä annettaessa on edellytetty.

98 §

Ote jätehuoltorekisteristä

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevaan päätökseen on liitettävä ote jätehuoltorekisteriin merkityistä tiedoista. Ote jätehuoltorekisteriin merkityistä tiedoista on annettava myös vastavuoroista tunnustamista koskevasta merkitsemisestä. Otteeseen on merkittävä tieto siitä, mihin mennessä ote on tarkistettava. Kuljettajan, jonka toiminta on hyväksytty tai merkitty rekisteriin, on pidettävä ote mukana kuljetuksen aikana ja pyydettyä esitettävä se valvontaviranomaisille ja poliisille. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä otteeseen sisällytettävistä tiedoista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on toimitettava ote tarkistamista varten jätehuoltorekisteriin hyväksytyn tai merkityn toiminnan harjoittajalle sen kalenterivuoden aikana, jolloin on kulunut kolme vuotta toiminnan hyväksymisestä tai merkitsemisestä jätehuoltorekisteriin tai, jos toimintaa on muutettu, viimeisen muutoksen hyväksymisestä rekisteriin. Toiminnanharjoittajan on tarkistamispyynnössä asetetussa kohtuullisessa määräajassa vastattava pyyntöön ja ilmoitettava muuttuneet tiedot. Otteen tarkistamisen yhteydessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on lisäksi tarkistettava 95 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan edellytysten täyttyminen.

99 §

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen tai merkitsemisen peruuttaminen ja raukeaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi peruuttaa jätehuoltorekisteriin hyväksymisen tai merkitsemisen, jos:

1) 95 §:n mukaisia hyväksymisen edellytyksiä ei enää saada täytetyiksi muuttamalla päätöstä 97 §:n mukaisesti;

2) toiminnanharjoittaja ei enää ole 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla luotettava ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava eikä toiminnanharjoittaja ole viranomaisen määräyksestä huolimatta korjannut epäkohtaa;

3) toiminnanharjoittaja on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet hyväksymisen tai merkitsemisen edellytyksiin; tai

4) toiminnanharjoittaja on elinkeinotoiminnassaan toistuvasti osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta tämän lain säännöksistä tai on toistuvasti rikkonut päätöksen määräyksiä viranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta ja toiminnasta aiheutuu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on päätettävä, että jätehuoltorekisteriin hyväksyminen tai merkitseminen raukeaa, jos toiminnanharjoittaja ei vastaa 98 §:n 2 momentissa tarkoitettuun otteen tarkistamispyyntöön. Toiminnanharjoittajalle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi ennen hyväksymisen tai merkitsemisen peruuttamista tai raukeamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on poistettava jätehuoltorekisteristä tiedot toiminnanharjoittajasta, jonka hyväksyminen tai merkitseminen peruutetaan tai raukeaa.

100 §

Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

Ilmoituksessa on oltava toiminnan jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta ja toiminnasta, kuten kerättävistä jätteistä, jäteastioista ja vastaanottopaikkojen sijainnista, sekä toimista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos ilmoitetut tiedot muuttuvat olennaisesti tai jos toiminta lopetetaan. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on merkittävä ilmoituksen tiedot jätehuoltorekisteriin 142 §:ssä säädetyn mukaisesti ja ilmoitettava merkitsemisestä ilmoituksen tekijälle.

121 b §

Siirtoasiakirjan tietojen toimittaminen rekisteriin

Siirtoasiakirjan laatineen jätteen haltijan tai kotitaloudesta jätettä noudettaessa jätteen kuljettajan, on huolehdittava siirtoasiakirjan tietojen toimittamisesta jäljempänä 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun rekisteriin. Tiedot on toimitettava ilman aiheutonta viivytystä teknisen rajapinnan kautta. Paperisen siirtoasiakirjan tiedot on toimitettava rekisteriin kolmen kuukauden kuluessa siirron päättymisestä sähköisessä asiointipalvelussa. Tiedot voi toimittaa myös sähköpostitse tai paperisena, jos tietojen toimittamiselle sähköisessä asiointipalvelussa ei ole edellytyksiä. Jätteen haltija tai kotitaloudesta jätettä noudettaessa jätteen kuljettaja vastaa antamiensa tietojen oikeellisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteriin toimitettavista tiedoista.

122 §

Tiedonsaantioikeus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta muulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin tai Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta ja taloudesta, jotka ovat välttämättömiä 95 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotettavuuden arvioimiseksi sekä Liikenne- ja viestintävirastolta tiedot 95 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta yhteisön liikenneluvasta.

131 §

Laiminlyöntimaksu

Laiminlyöntimaksua on velvollinen maksamaan myös:

5) se, joka laiminlyö 121 §:ssä säädetyn siirtoasiakirjan laatimisvelvollisuuden taikka 121 a §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää siirtoasiakirja mukana jätteen siirron aikana tai vahvistaa jätteen vastaanotto taikka 121 b §:ssä säädetyn velvollisuuden toimittaa siirtoasiakirjan tiedot siirtoasiakirjarekisteriin;

142 §

Jätehuollon rekisterit ja tuottajarekisteri

Suomen ympäristökeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ylläpitävät ympäristönsuojelulain 222 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään kuuluvia rekistereitä seuraavasti:

1) Suomen ympäristökeskus ylläpitää rekistereitä, joissa on tiedot jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevista ilmoituksista ja ennakkohavaintoja koskevista hakemuksista sekä niistä tehdyistä päätöksistä ja 117 c §:ssä tarkoitetuista kirjanpito tiedoista;

2) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ylläpitävät jätehuoltorekisteriä, jossa on tiedot 94 §:ssä säädettyistä hakemuksista ja niistä tehdyistä päätöksistä, sekä 100 §:ssä säädettyistä ilmoituksista;

3) Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ylläpitää tuottajarekisteriä, jossa on tiedot 101 §:ssä säädettyistä hakemuksista ja niistä tehdyistä päätöksistä sekä 105 §:ssä säädettyistä ilmoituksista;

4) Suomen ympäristökeskus ylläpitää rekisteriä, jossa on tiedot 121 §:ssä tarkoitetuista siirtoasiakirjoista.

Suomen ympäristökeskus ja Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ovat 1 momentissa tarkoitettujen ylläpitämiensä rekisterien rekisterinpitäjiä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat jätehuoltorekisterin yhteisrekisterinpitäjiä. Kukin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa yleisessä tietosuojasetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista.

suuksista jätehuoltorekisteriin tallentamiensa tietojen osalta. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hallinnoi jätehuoltorekisterin teknistä ylläpitoa ja vastaa rekisterin sisällöllisestä ja toiminnallisesta kehittämisestä. Edellä 1 momentin 2-4 kohdissa tarkoitettujen rekistereiden sisällöllistä ja toiminnallista kehittämistä tehdään yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa.

Suomen ympäristökeskus, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen huolehtivat osaltaan siitä, että 1 momentissa tarkoitettuihin rekistereihin merkitään toiminnanharjoittajan nimi ja yhteystiedot, yritys- ja yhteisötunnus tai sitä vastaava tunnus, toiminnanharjoittajan ilmoittaman yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot sekä muut niille rekisteriin hyväksymistä tai merkitsemistä varten ilmoitetut olennaiset tiedot. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen vastaa jätehuoltorekisteriin tallentamiensa tietojen oikeellisuudesta.

Rekisterien tietoja käytetään tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten valvontaan, jätehuollon järjestämiseen, kehittämiseen ja suunnitteluun, jätetietojen seurantaan ja raportointiin sekä tutkimukseen ja tilastointiin. Jätteen kansainvälisistä siirroista pidettävän rekisterin tietoja käytetään lisäksi ympäristönsuojelulain mukaiseen lupaharkintaan. Jätehuoltorekisteriin ja tuottajarekisteriin merkityistä toiminnanharjoittajista voidaan julkaista 142 a ja 142 b §:ssä säädetyt tiedot julkisessa tietopalvelussa.

142 a §

Jätehuoltorekisteriä koskeva tietopalvelu

[XXX viranomaisen] on ylläpidettävä tietoverkossa tietopalvelua, jonka tarkoituksena on välittää tietoja 142 §:ssä tarkoitettuun jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä tai merkityistä jätteen kuljettajista ja välittäjistä sekä näiden toiminnasta.

Tietopalveluun tulee sisältyä seuraavat ajantasaiset tiedot:

- 1) jätteen kuljettajan tai välittäjän nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus tai sitä vastaava tunnus;
- 2) harjoitettava toiminta;
- 3) kotipaikka tai jos kotipaikka ei ole Suomessa, sijaintivaltio, sekä pääasiallinen toiminta-alue ja muut toiminta-alueet;
- 4) jätenimikkeet tunnusnumeroineen, joita hyväksyntä tai merkintä koskee.

Tietopalvelusta on voitava hakea tietoja ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena 2 momentissa tarkoitettuja tietoja kuitenkin siten, että 2 ja 3 kohdan tiedoilla voi hakea tietoja vain yhdessä jätenimikkeen kanssa. Tietopalvelussa saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä julkaista luonnollisista henkilöistä nimen yritys- ja yhteisötunnusta tai sitä vastaavaa tunnusta koskevat tiedot sekä tiedon kotipaikasta tai sijaintivaltiosta. Jätteen kuljettajaa ja välittäjää koskevat tiedot on poistettava tietopalvelusta viipymättä sen jälkeen, kun jätehuoltorekisteriin hyväksyty tai merkitty toiminta on päättynyt ja tieto päättymisestä on merkitty jätehuoltorekisteriin taikka hyväksyminen on 99 §:n nojalla peruutettu tai määrätty raukeamaan lainvoimaisella päätöksellä.

Tietopalvelun tietoja saa luovuttaa myös teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla.

142 b §

Tuottajarekisteriä koskeva tietopalvelu

[XXX viranomaisen] on ylläpidettävä tietoverkossa tietopalvelua, jonka tarkoituksena on välittää tietoja 142 §:ssä tarkoitettuun tuottajarekisteriin hyväksytyistä tuottajista, tuottajayhteisöistä, valtuutetuista edustajista ja tuottajayhteisöjen jäsenistä sekä tiedot tuottajavastuun hoitamisesta.

Tietopalveluun tulee sisältyä seuraavat ajantasaiset tiedot:

- 1) tuottajan ja tuottajayhteisön nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus tai sitä vastaava tunnus;
- 2) edellä 1 kohdassa tarkoitettut tiedot Suomeen sijoittautuneesta valtuutetusta edustajasta, jonka verkkokaupan alustan ylläpitäjä, toiseen valtioon sijoittautunut etäkaupalla tuotteita Suomeen myyvä tai muu tuottajaa vastaava toimija on nimennyt 66 a §:n 2 tai 3 momentin mukaisesti;
- 3) edellä 1 kohdassa tarkoitettut tiedot tuottajasta, jonka sijasta 2 kohdassa tarkoitettu valtuutettu edustaja hoitaa tuottajavastuuvuorotteet;
- 4) tuottajan tuottajavastuualat ja tuottajayhteisöt, joihin tuottaja on liittynyt;
- 5) tuottajayhteisöt tuoteryhmittäin ja mahdollisuuksien mukaan materiaalityypittain eriteltyinä;
- 6) tiedot tuottajayhteisöön kuuluvista tuottajista.

Tietopalvelusta on voitava hakea tietoja käyttäen hakuperusteena tuottajan, tuottajayhteisön tai valtuutetun edustajan nimeä, yritys- ja yhteisötunnusta tai sitä vastaavaa tunnusta tai tuottajavastuualaa. Tietopalvelussa saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä julkaista luonnollisista henkilöistä nimen ja yritys- ja yhteisötunnusta tai sitä vastaavaa tunnusta koskevat tiedot. Yksittäistä tuottajaa tai valtuutettua edustajaa koskevat tiedot on poistettava tietopalvelusta viipymättä sen jälkeen, kun tuottajarekisteriin hyväksytty toiminta on päättynyt ja tieto päättymisestä on merkitty tuottajarekisteriin taikka hyväksyminen on 107 §:n nojalla peruutettu tai määrätty raukemaan lainvoimaisella päätöksellä.

143 §

Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä

Kunnan jätehuoltoviranomainen ylläpitää rekisteriä, johon merkitään 39 §:n 2 momentissa ja 41 a §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot ja toimii rekisterin rekisterinpitäjänä. Rekisteriin merkityt kuljetusta koskevat henkilötiedot säilytetään viisi vuotta rekisteriin merkitsemisen jälkeen. Rekisteriin merkityt henkilötiedot, jotka koskevat kiinteistöllä tapahtuvaa biojätteen käsittelyä, säilytetään viisi vuotta käsittelyn päättymisestä ilmoittamisen jälkeen.

Kunnan jätehuoltoviranomaisen on jätehuollon seurantaan ja raportointia varten pyydettyä annettava rekisteriin tallennetut muut kuin salassa pidettävät tiedot seurannasta ja raportoinnista vastaavalle 22 §:ssä tarkoitettulle valtion viranomaiselle ja 27 §:ssä tarkoitettulle asiantuntijaviranomaiselle ja -laitokselle sähköisesti muokattavassa muodossa.

Kunnan jätehuoltoviranomaisen on pyydettyä annettava 43 §:ssä tarkoitettulle kunnan omistamalle yhtiölle, jolle kunta on siirtänyt jätehuollon palvelutehtävän, 1 momentissa tarkoitettuja rekisteristä muut kuin salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämiseksi. Kunnan jätehuoltoviranomaisen on annettava pakkaus- tuottajayhteisölle pakkausjätteiden kuljetusta koskevat muut kuin salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä 49 c §:n 2 momentissa tarkoitettua erilliskeräyksen järjestämiseksi, jos 49 c §:ssä tarkoitettu sovittelu päättyy tuloksettomana. Tiedot on annettava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sovittelun päättymisestä ja viimeistään kaksi kuukautta ennen tuottajien erilliskeräysvelvollisuuden alkamista. Tiedot on annettava sähköisesti muokattavassa muodossa.

143 a §

Jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalusta

Motiva Oy ylläpitää jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustaa sekä vastaa yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa alustan sisällöllisestä ja toiminnallisesta kehittämisestä. Motiva Oy toimii rekisterin rekisterinpitäjänä.

143 b §

Tiedonsaantioikeus jätehuollon rekistereistä, tuottajarekisteristä ja jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta

Valvontaviranomaisella, Suomen ympäristökeskuksella ja ympäristöministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada 142 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten valvontaa, jätetietojen seurantaan, raportointia ja tutkimusta, jätehuollon kehittämistä ja suunnittelua varten taikka muiden tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Tullilla ja aluehallintovirastolla on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada tiedot edellä 142 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevasta rekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain valvontaa ja ympäristönsuojelulain mukaista lupaharkintaa varten.

Kunnan jätehuoltoviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua siirtoasiakirjoja koskevasta rekisteristä ja 2 kohdassa tarkoitettua jätehuoltorekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain valvontaa ja jätehuollon järjestämistä varten. Edellä 121 §:ssä tarkoitettulla siirtoasiakirjan laatineella, jätteen kuljettajalla ja jätteen vastaanottajalla on lisäksi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua rekisteristä tiedot niistä jätteen siirroista, joihin kyseinen toiminnanharjoittaja on osallistunut.

Kunnan jätehuoltoviranomaisella, 24 §:ssä tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla ja Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada 143 a §:ssä tarkoitettua jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta 33 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua olennaiset tiedot ja muut kunnan toissijaiseen jätehuoltopalveluun liittyvät tiedot, jotka ovat välttämättömiä niille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2022. Lain 22 §, 94 §, 95 §, 95 a §, 96-99 §, 122 §, 142 a § ja 142 b § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Jos toiminta on hyväksyttävänä jätehuoltorekisteriin 1 päivänä tammikuuta 2023. toiminnanharjoittajan on tehtävä 94 §:n mukainen hakemus toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2025. Hakemus on kuitenkin tehtävä viimeistään silloin, kun 98 §:n mukainen ote on tarkistettava. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on hakemuksen käsittelyn yhteydessä vapautettava tämän lain voimaantultua voimassa olleen 95 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla jätteen kuljettajalta vaadittu vakuus.

Suomen ulkopuolelle sijoittautuneen jätteen kuljettajan, joka on hyväksyttynä tai muutoin merkittynä jätehuoltorekisteriin 1 päivänä tammikuuta 2023, on tehtävä tämän lain 94 §:n mukainen hakemus tai toimitettava 95 a §:n mukainen todistus toiminnan hyväksymiseksi tai merkitsemiseksi jätehuoltorekisteriin viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2024.

2.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 29 kohta, sellaisena kuin se on laissa 487/2021, ja
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 1112/2017, 404/2018, 414/2018, 722/2019, 1399/2019, 624/2020, 1264/2020 ja 487/2021, uusi 30 kohta seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

29) luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain (487/2021) 5 §:ssä tarkoitettua luonnontuotealan toimijan luotettavuuden selvittämistä;

30) jätelain (646/2011) 95 §:n 2 momentissa tarkoitettua toiminnanharjoittajan luotettavuuden arviointia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

jätelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 94 §:n 2 momentti, 95-99 §, 100 §, 131 §:n 2 momentin 5 kohta, 142 §, 143 §, 143 a §:n 2 momentti, 143 b §, sellaisina kuin niistä ovat 100 § osaksi laissa 410/2014, 131 § ja 143 § laissa 714/2021 ja 143 b § laissa 438/2019,

sekä
lisätään 22 §:ään uusi 5 momentti, 122 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 714/2021, uusi 4 momentti, lakiin uusi 95 a §, 121 b §, 142 a ja 142 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Valtion viranomaiset

Valtion viranomaiset

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa muualle kuin Suomeen sijoittautuneiden jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymisestä ja merkitsemisestä tässä laissa tarkoitettuun jätehuoltorekisteriin.

94 §

94 §

Hakemus toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin

Hakemus toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin

Hakemus tehdään sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueella suurinta osaa toiminnasta harjoitetaan. Jos toimivaltainen viranomainen ei mainitulla perusteella ole osoitettavissa, hakemus tehdään toiminnanharjoittajan kotipaikan mukaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Hakemus tehdään sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueella suurinta osaa toiminnasta harjoitetaan. Jos toimivaltainen viranomainen ei mainitulla perusteella ole osoitettavissa, hakemus tehdään toiminnanharjoittajan kotipaikan mukaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Suomen ulkopuolelle sijoittautuneen toiminnanharjoittajan on tehtävä hakemus Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäris-

tökeskukselle. Hakemus on tehtävä viranomaisen sähköisessä asiointipalvelussa. Hakemuksen voi toimittaa myös sähköpostitse tai paperisena, jos hakemuksen laatimiselle sähköisessä asiointipalvelussa ei ole edellytyksiä.

95 §

95 §

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset

Toiminta hyväksytään jätehuoltorekisteriin, jos:

- 1) toimintaa harjoitetaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti ja ammattitaitoisesti;
- 2) toimintaa harjoitetaan aiheuttamatta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle;
- 3) toiminnassa käytettävä laitteisto ja kalusto on teknisesti asianmukaista;
- 4) hakija asettaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen eduksi riittävän vakuuden kuljetettavan tai välitettävän jätteen asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi, jollei viranomainen päättä, että vakuuden asettaminen on toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen tarpeetonta.

Vakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Toiminta hyväksytään jätehuoltorekisteriin, jos:

- 1) toimintaa harjoitetaan ammattitaitoisesti ja toiminnassa käytettävä laitteisto ja kalusto on teknisesti asianmukaista;
- 2) toiminnanharjoittaja ei ole kuluvan vuoden tai sitä edeltävien kolmen kalenterivuoden aikana elinkeinotoiminnassaan osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta tämän lain säännöksistä ja toimintaa harjoitetaan aiheuttamatta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle;
- 3) jätteen välittäjällä on kotipaikka Suomessa tai toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa;
- 4) jätteen kuljettajalla on maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä ja neuvoston direktiivin 96/26/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1071/2009 tarkoitettu lupa (**yhteisön liikennelupa**), jos toiminta edellyttää liikennelupaa, taikka jätteen kuljettajalla, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, on International Transport Forumin kuljetuslupa tai Suomen ja toisen valtion kahdenväliseen sopimukseen perustuva kuljetuslupa;
- 5) toiminnanharjoittajan, jonka toiminta ei edellytä yhteisön liikennelupaa tai jonka kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, on lisäksi oltava luotettava.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua toiminnanharjoittajaa ei pidetä luotettavana, jos:

1) tämä on kuluvan vuoden tai sitä edeltävien kolmen vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- tai maksuvelvollisuuksien hoitamisen; tai

2) tällä on hänen maksukykynsä nähden vähäistä suurempia velkoja perittävänä ulosotossa, tai velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuusestetodistuksin;

3) tämä on asetettu konkurssiin.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun toiminnanharjoittajan, joka on sijoittautunut Suomen ulkopuolelle, on toimitettava edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot hakijan sijoittautumismaan lainsäädännön mukaisella rekisteriotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla.

95 a §

Vastavuoroinen tunnustaminen

Toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rekisteröity jätteen kuljettaja voi toimittaa edellä 94 §:ssä tarkoitetun hakemuksen sijaan todistuksen rekisteröinnistä Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle jätehuoltorekisteriin merkitsemiseksi (**vastavuoroinen tunnustaminen**). Todistuksessa on oltava tiedot kuljettajasta, rekisteröintiviranomaisesta ja rekisteröinnin voimassaolosta sekä muut olennaiset tiedot rekisteröinnin sisällöstä. Todistuksen lisäksi on toimitettava muut jätehuoltorekisteriin merkitsemiseen tarvittavat tiedot toiminnanharjoittajasta, Suomessa harjoitettavasta toiminnasta sekä toiminta-alueesta Suomessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitusta todistuksesta ja viranomaiselle toimitettavista muista tiedoista sekä niiden käsitteilyä viranomaisessa.

Päätös jätehuoltorekisteriin hyväksymisestä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä päätös jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevista hakemuksista. Toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on hyväksynyt toiminnan jätehuoltorekisteriin. Hyväksymistä koskeva päätös on voimassa toistaiseksi tai määräajan.

Päätöksessä voidaan antaa määräyksiä 95 §:ssä säädettyjen hyväksymisen edellytysten täyttämiseksi, jätteitä koskevasta kirjanpidosta, velvollisuudesta toimittaa valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja viranomaiselle ja muista toiminnan valvomiseksi tarpeellisista toimista. Määräyksillä voidaan tarvittaessa rajoittaa toiminta koskemaan lajiltaan tai laadultaan tiettyntyyppistä jätettä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä päätöksen sisällöstä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on merkittävä hakemuksen ja päätöksen olennaiset tiedot jätehuoltorekisteriin. Jos toimintaa harjoitetaan kahden tai useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, päätöksen tehneen viranomaisen on toimitettava jäljennös päätöksestä näille muille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille.

Päätös jätehuoltorekisteriin hyväksymisestä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä päätös jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevista hakemuksista *tai tehtävä vastavuoroista tunnustamista koskeva merkintä jätehuoltorekisteriin. Päätös tai tieto merkinnästä on toimitettava hakijalle.* Toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on hyväksynyt *tai merkinnyt* toiminnan jätehuoltorekisteriin. Hyväksymistä koskeva päätös *ja vastavuoroista tunnustamista koskeva merkintä ovat* voimassa toistaiseksi tai määräajan.

Päätöksessä voidaan antaa määräyksiä 95 §:ssä säädettyjen hyväksymisen edellytysten täyttämiseksi, jätteitä koskevasta kirjanpidosta, velvollisuudesta toimittaa valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja viranomaiselle ja muista toiminnan valvomiseksi tarpeellisista toimista. Määräyksillä voidaan tarvittaessa rajoittaa toiminta koskemaan lajiltaan tai laadultaan tiettyntyyppistä jätettä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä päätöksen sisällöstä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on merkittävä hakemuksen, päätöksen *ja vastavuoroista tunnustamista koskevan merkinnän* olennaiset tiedot jätehuoltorekisteriin. Jos toimintaa harjoitetaan kahden tai useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, *tieto päätöksen antamisesta tai tehdystä merkinnästä on toimitettava* näille muille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille.

97 §

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen

Jos jätehuoltorekisteriin hyväksytty toiminta muuttuu olennaisesti tai lopetetaan, on siitä viivytyksettä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja tarvittaessa tehtävä uusi hakemus. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on merkittävä muuttuneet tiedot jätehuoltorekisteriin ja tarvittaessa muutettava hyväksymispäätöstä vastaavasti.

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevaa päätöstä voidaan päätöksen tehneen viranomaisen aloitteesta muuttaa, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet tai hyväksymisen perusteiden myöhemmin todetaan olleen olennaisesti erilaiset kuin päätöstä annettaessa on edellytetty.

98 §

Ote jätehuoltorekisteristä

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevaan päätökseen on liitettävä ote jätehuoltorekisteriin merkityistä tiedoista ja tieto siitä, mihin mennessä ote on tarkistettava. Kuljettajan, jonka toiminta on hyväksytty rekisteriin, on pidettävä ote mukana kuljetuksen aikana ja pyydettyessä esitettävä se valvontaviranomaisille ja poliisille. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä otteeseen sisällytettävistä tiedoista.

97 §

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen

Jos jätehuoltorekisteriin hyväksytty tai vastavuoroisen tunnustamisen perusteella rekisteriin merkitty toiminta muuttuu olennaisesti tai lopetetaan, on siitä viivytyksettä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja tarvittaessa tehtävä uusi hakemus tai toimitettava 95 a §:ssä tarkoitettu todistus ja muut pykälässä tarkoitetut tiedot. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on merkittävä muuttuneet tiedot jätehuoltorekisteriin ja tarvittaessa muutettava hyväksymispäätöstä vastaavasti. Jos toiminta lopetetaan, toiminnanharjoittajan tiedot on poistettava jätehuoltorekisteristä.

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevaa päätöstä tai vastavuoroisen tunnustamisen perusteella tehtyä merkintää voidaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aloitteesta muuttaa, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet tai hyväksymisen perusteiden myöhemmin todetaan olleen olennaisesti erilaiset kuin päätöstä annettaessa on edellytetty.

98 §

Ote jätehuoltorekisteristä

Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevaan päätökseen on liitettävä ote jätehuoltorekisteriin merkityistä tiedoista. Ote jätehuoltorekisteriin merkityistä tiedoista on annettava myös vastavuoroista tunnustamista koskevasta merkitsemisestä. Otteeseen on liitettävä tieto siitä, mihin mennessä ote on tarkistettava. Kuljettajan, jonka toiminta on hyväksytty tai merkitty rekisteriin, on pidettävä ote mukana kuljetuksen aikana ja pyydettyessä esitettävä se valvontaviranomaisille ja poliisille. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä otteeseen sisällytettävistä tiedoista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on lähetettävä ote tarkistamista varten jätehuoltorekisteriin hyväksytyin toiminnan harjoittajalle sen kalenterivuoden aikana, jolloin on kulunut kolme vuotta toiminnan hyväksymisestä jätehuoltorekisteriin tai, jos toimintaa on muutettu, viimeisen muutoksen hyväksymisestä rekisteriin. Toiminnanharjoittajan on tarkistamispyynnössä asetetussa kohtuullisessa määräajassa vastattava pyyntöön ja ilmoitettava muuttuneet tiedot.

99 §

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen peruuttaminen ja raukeaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi peruuttaa jätehuoltorekisteriin hyväksymisen, jos:

1) 95 §:n mukaisia hyväksymisen edellytyksiä ei enää saada täytetyiksi muuttamalla päätöstä 97 §:n mukaisesti;

2) toiminnanharjoittaja on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet hyväksymisen edellytyksiin; tai

3) säännöksiä tai päätöksen määräyksiä on viranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta aiheutuu merkittävää vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on päätettävä, että jätehuoltorekisteriin hyväksyminen raukeaa, jos toiminnanharjoittaja ei vastaa 98 §:n 2 momentissa tarkoitettuun

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on toimitettava ote tarkistamista varten jätehuoltorekisteriin hyväksytyin *tai merkityn* toiminnan harjoittajalle sen kalenterivuoden aikana, jolloin on kulunut kolme vuotta toiminnan hyväksymisestä *tai merkitsemisestä* jätehuoltorekisteriin tai, jos toimintaa on muutettu, viimeisen muutoksen hyväksymisestä rekisteriin. Toiminnanharjoittajan on tarkistamispyynnössä asetetussa kohtuullisessa määräajassa vastattava pyyntöön ja ilmoitettava muuttuneet tiedot. *Otteen tarkistamisen yhteydessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on lisäksi tarkistettava 95 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan edellytysten täyttyminen.*

99 §

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen peruuttaminen ja raukeaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi peruuttaa jätehuoltorekisteriin hyväksymisen *tai merkitsemisen*, jos:

1) 95 §:n mukaisia hyväksymisen edellytyksiä ei enää saada täytetyiksi muuttamalla päätöstä 97 §:n mukaisesti;

2) *toiminnanharjoittaja ei enää ole 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla luotettava ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava eikä toiminnanharjoittaja ole viranomaisen määräyksestä huolimatta korjannut epäkohdtaa;*

3) toiminnanharjoittaja on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet hyväksymisen *tai merkitsemisen* edellytyksiin; tai

4) *toiminnanharjoittaja on elinkeinotoiminnassaan toistuvasti osoittanut ilmeistä piittämättömyyttä tämän lain säännöksistä tai on toistuvasti rikkonut päätöksen määräyksiä viranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta ja toiminnasta aiheutuu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on päätettävä, että jätehuoltorekisteriin hyväksyminen *tai merkitseminen* raukeaa, jos

Voimassa oleva laki

otteen tarkistamispyyntöön. Toiminnanharjoittajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen jätehuoltorekisteristä poistamista.

100 §

Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

Ilmoituksessa on oltava toiminnan jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta ja toiminnasta, kuten kerättävistä jätteistä, jäteastioista ja vastaanottopaikkojen sijainnista, sekä toimista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on ilmoitettava jätehuoltorekisteriin merkitsemisestä ilmoituksen tekijälle.

Ehdotus

toiminnanharjoittaja ei vastaa 98 §:n 2 momentissa tarkoitettuun otteen tarkistamispyyntöön. Toiminnanharjoittajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen hyväksymisen tai merkitsemisen peruuttamista tai raukeamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on poistettava jätehuoltorekisteristä tiedot toiminnanharjoittajasta, jonka hyväksyminen tai merkitseminen peruutetaan tai raukeaa.

100 §

Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

Ilmoituksessa on oltava toiminnan jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta ja toiminnasta, kuten kerättävistä jätteistä, jäteastioista ja vastaanottopaikkojen sijainnista, sekä toimista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. *Toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos ilmoitetut tiedot muuttuvat olennaisesti tai jos toiminta lopetetaan.* Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on merkittävä ilmoituksen tiedot jätehuoltorekisteriin 142 §:ssä säädetyn mukaisesti ja ilmoitettava merkitsemisestä ilmoituksen tekijälle.

121 b §

Siirtoasiakirjan tietojen toimittaminen rekisteriin

Siirtoasiakirjan laatineen jätteen haltijan tai kotitaloudesta jätettä noudettaessa jätteen kuljettajan, on huolehdittava siirtoasiakirjan tietojen toimittamisesta jäljempänä 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun rekisteriin. Tiedot on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä teknisen rajapinnan kautta. Paperisen siirtoasiakirjan tiedot on toimitettava rekisteriin kolmen kuukauden kuluessa siirron

päättymisestä sähköisessä asiointipalvelussa. Tiedot voi toimittaa myös sähköpostitse tai paperisena, jos tietojen toimittamiselle sähköisessä asiointipalvelussa ei ole edellytyksiä. Jätteen haltija tai kotitaloudesta jätettä noudettaessa jätteen kuljettaja vastaa antamiensa tietojen oikeellisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteriin toimitettavista tiedoista.

122 §

Tiedonsaantioikeus

122 §

Tiedonsaantioikeus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskussella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta muulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin tai Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta ja taloudesta, jotka ovat välttämättömiä 95 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotettavuuden arvioimiseksi sekä Liikenne- ja viestintävirastolta tiedot 95 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta yhteisön liikenneluvasta.

131 §

Laiminlyöntimaksu

Laiminlyöntimaksua on velvollinen maksamaan myös:

5) se, joka laiminlyö 121 §:ssä säädetyn siirtoasiakirjan laatimisvelvollisuuden tai 121 a §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää siirtoasiakirja mukana jätteen siirron aikana tai velvollisuuden vahvistaa jätteen vastaanotto;

131 §

Laiminlyöntimaksu

Laiminlyöntimaksua on velvollinen maksamaan myös:

5) se, joka laiminlyö 121 §:ssä säädetyn siirtoasiakirjan laatimisvelvollisuuden *taikka* 121 a §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää siirtoasiakirja mukana jätteen siirron aikana tai vahvistaa jätteen vastaanotto *taikka* 121 b §:ssä säädetyn velvollisuuden toimittaa siirtoasiakirjan tiedot siirtoasiakirjarekisteriin;

142 §

Jätehuollon rekisterien ja tuottajarekisterin ylläpito

Suomen ympäristökeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ylläpitävät ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään kuuluvia rekistereitä seuraavasti:

1) Suomen ympäristökeskus ylläpitää rekisteriä, jossa on tiedot jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevista ilmoituksista ja ennakkohyväksyntää koskevista hakemuksista sekä niistä tehdyistä päätöksistä;

2) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ylläpitävät jätehuoltorekisteriä, jossa on tiedot 94 §:ssä säädettyistä hakemuksista ja niistä tehdyistä päätöksistä sekä 100 §:ssä säädettyistä ilmoituksista;

3) Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ylläpitää tuottajarekisteriä, jossa on tiedot 101 §:ssä säädettyistä hakemuksista ja niistä tehdyistä päätöksistä sekä 105 §:ssä säädettyistä ilmoituksista.

142 §

Jätehuollon rekisterit ja tuottajarekisteri

Suomen ympäristökeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ylläpitävät ympäristönsuojelulain 222 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään kuuluvia rekistereitä seuraavasti:

1) Suomen ympäristökeskus ylläpitää rekistereitä, joissa on tiedot jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevista ilmoituksista ja ennakkohyväksyntää koskevista hakemuksista sekä niistä tehdyistä päätöksistä ja 117 c §:ssä tarkoitetuista kirjanpitolietoista;

2) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ylläpitävät jätehuoltorekisteriä, jossa on tiedot 94 §:ssä säädettyistä hakemuksista ja niistä tehdyistä päätöksistä, sekä 100 §:ssä säädettyistä ilmoituksista;

3) Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ylläpitää tuottajarekisteriä, jossa on tiedot 101 §:ssä säädettyistä hakemuksista ja niistä tehdyistä päätöksistä sekä 105 §:ssä säädettyistä ilmoituksista;

4) Suomen ympäristökeskus ylläpitää rekisteriä, jossa on tiedot 121 §:ssä tarkoitetuista siirtoasiakirjoista.

Suomen ympäristökeskus ja Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ovat 1 momentissa tarkoitettujen ylläpitämiensä rekisterien rekisterinpitäjiä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat jätehuoltorekisterin yhteisrekisterinpitäjiä. Kunkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa yleisessä tietosuojasetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista jätehuoltorekisteriin tallentamiensa tietojen osalta. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hallinnoi jätehuoltorekisterin teknistä ylläpitoa sekä vastaa rekisterin sisällöllisestä ja toiminnallisesta kehittämisestä. Edellä 1 momentin 2-4 kohdissa tarkoitettujen rekistereiden sisällöllistä ja toiminnallista kehittämistä tehdään yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa.

Suomen ympäristökeskus, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen huolehtivat osaltaan siitä, että 1 momentissa tarkoitettuihin rekistereihin merkitään niille rekisteriin hyväksymistä tai merkitsemistä varten ilmoitetut olennaiset tiedot.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pidettävä julkisesti saatavilla olevaa ajantasaista luetteloa tuottajarekisteriin hyväksytyistä tuottajista ja tuottajayhteisöistä. Luetteloon merkitään tuottajan tai tuottajayhteisön nimi ja y-tunnus sekä tuotteet, joita tuottajan tai tuottajayhteisön vastuu koskee. Luettelo on oltava saatavilla tietoverkossa.

Suomen ympäristökeskus, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen huolehtivat osaltaan siitä, että 1 momentissa tarkoitettuihin rekistereihin merkitään *toiminnanharjoittajan nimi ja yhteystiedot, yritys- ja yhteisötunnus tai sitä vastaava tunnus, toiminnanharjoittajan ilmoittaman yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot sekä muut* niille rekisteriin hyväksymistä tai merkitsemistä varten ilmoitetut olennaiset tiedot. *Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen vastaa jätehuoltorekisteriin tallentamiensa tietojen oikeellisuudesta.*

Rekisterien tietoja käytetään tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten valvontaan, jätehuollon järjestämiseen, kehittämiseen ja suunnitteluun, jätetietojen seurantaan ja raportointiin sekä tutkimukseen ja tilastointiin. Jätteen kansainvälisistä siirroista pidettävän rekisterin tietoja käytetään lisäksi ympäristönsuojelulain mukaiseen lupaharkintaan. Jätehuoltorekisteriin ja tuottajarekisteriin merkityistä toiminnanharjoittajista voidaan julkaista 142 a ja 142 b §:ssä säädetyt tiedot julkisessa tietopalvelussa.

142 a §

Jätehuoltorekisteriä koskeva tietopalvelu

[XXX viranomaisen] on ylläpidettävä tietoverkossa tietopalvelua, jonka tarkoituksena on välittää tietoja 142 §:ssä tarkoitettuun jätehuoltorekisteriin hyväksytyistä tai merkityistä jätteen kuljettajista ja välittäjistä sekä näiden toiminnasta.

Tietopalveluun tulee sisältyä seuraavat ajantasaiset tiedot:

1) jätteen kuljettajan tai välittäjän nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus tai sitä vastaava tunnus;

2) harjoitettava toiminta;

3) kotipaikka tai jos kotipaikka ei ole Suomessa, sijaintivaltio, sekä pääasiallinen toiminta-alue ja muut toiminta-alueet;

4) jätenimikkeet tunnusnumeroineen, joita hyväksyntä tai merkintä koskee.

Tietopalvelusta on voitava hakea tietoja ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena 2 momentissa tarkoitettuja tietoja kuitenkin siten, että 2 ja 3 kohdan tiedoilla voi hakea tietoja vain yhdessä jätenimikkeen kanssa. Tietopalvelussa saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä julkaista luonnollisista henkilöistä nimen ja yritys- ja yhteisötunnusta tai sitä vastaavaa tunnusta koskevat tiedot sekä tiedon kotipaikasta tai sijaintivaltiosta. Jätteen kuljettajaa ja välittäjää koskevat tiedot on poistettava tietopalvelusta viipymättä sen jälkeen, kun jätehuoltorekisteriin hyväksytty tai merkitty toiminta on päättynyt ja tieto päättymisestä on merkitty jätehuoltorekisteriin taikka hyväksyminen on 99 §:n nojalla peruutettu tai määrätty raukeamaan lainvoimaisella päätöksellä.

Tietopalvelun tietoja saa luovuttaa myös teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla.

142 b §

Tuottajarekisteriä koskeva tietopalvelu

[XXX viranomaisen] on ylläpidettävä tietoverkossa tietopalvelua, jonka tarkoituksena on välittää tietoja 142 §:ssä tarkoitettuun tuottajarekisteriin hyväksytyistä tuottajista, tuottajayhteisöistä, valtuutetuista edustajista ja tuottajayhteisöjen jäsenistä sekä tiedot tuottajavastuun hoitamisesta.

Tietopalveluun tulee sisältyä seuraavat ajantasaiset tiedot:

1) tuottajan ja tuottajayhteisön nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus tai sitä vastaava tunnus;

2) edellä 1 kohdassa tarkoitettut tiedot Suomeen sijoittautuneesta valtuutetusta edustajasta, jonka verkkokaupan alustan ylläpitäjä, toiseen valtioon sijoittautunut etäkaupalla tuotteita Suomeen myyvä tai muu tuottajaa vastaava toimija on nimennyt 66 a §:n 2 tai 3 momentin mukaisesti;

3) edellä 1 kohdassa tarkoitettut tiedot tuottajasta, jonka sijasta 2 kohdassa tarkoitettu

valtuutettu edustaja hoitaa tuottajavastuuvelvoitteet;

4) tuottajan tuottajavastuualat ja tuottajayhteisöt, joihin tuottaja on liittynyt;

5) tuottajayhteisöt tuoteryhmittäin ja mahdollisuuksien mukaan materiaaliryhmittäin eriteltyinä;

6) tiedot tuottajayhteisöön kuuluvista tuottajista.

Tietopalvelusta on voitava hakea tietoja käyttäen hakuperusteena tuottajan, tuottajayhteisön tai valtuutetun edustajan nimeä, yritys- ja yhteisötunnusta tai sitä vastaavaa tunnusta tai tuottajavastuualaa. Tietopalvelussa saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä julkaista luonnollisista henkilöistä nimen ja yritys- ja yhteisötunnusta tai sitä vastaavaa tunnusta koskevat tiedot. Yksittäistä tuottajaa tai valtuutettua edustajaa koskevat tiedot on poistettava tietopalvelusta viipymättä sen jälkeen, kun tuottajarekisteriin hyväksytty toiminta on päättynyt ja tieto päätymisestä on merkitty tuottajarekisteriin taikka hyväksyminen on 107 §:n nojalla peruutettu tai määrätty raukeamaan lainvoimaisella päätöksellä.

143 §

Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä

Kunnan jätehuoltoviranomainen ylläpitää rekisteriä, johon merkitään 39 §:n 2 momentissa ja 41 a §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot. Rekisteriin merkityt kuljetusta koskevat henkilötiedot säilytetään viisi vuotta rekisteriin merkitsemisen jälkeen. Rekisteriin merkityt henkilötiedot, jotka koskevat kiinteistöllä tapahtuvaa biojätteen käsittelyä, säilytetään viisi vuotta käsittelyn päättymisestä ilmoittamisen jälkeen. *Kunnan jätehuoltoviranomainen on myös luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja*

143 §

Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä

Kunnan jätehuoltoviranomainen ylläpitää rekisteriä, johon merkitään 39 §:n 2 momentissa ja 41 a §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot ja toimii rekisterin rekisterinpitäjänä. Rekisteriin merkityt kuljetusta koskevat henkilötiedot säilytetään viisi vuotta rekisteriin merkitsemisen jälkeen. Rekisteriin merkityt henkilötiedot, jotka koskevat kiinteistöllä tapahtuvaa biojätteen käsittelyä, säilytetään viisi vuotta käsittelyn päättymisestä ilmoittamisen jälkeen.

neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 tarkoitettu rekisterinpitäjä.

Kunnan jätehuoltoviranomaisen on jätehuollon seuranta ja raportointia varten pyydettyäessä annettava rekisteriin tallennetut muut kuin salassa pidettävät tiedot seurannasta tai raportoinnista vastaavalle 22 §:ssä tarkoitettulle valtion viranomaiselle ja 27 §:ssä tarkoitettulle asiantuntijaviranomaiselle ja -laitokselle sähköisesti muokattavassa muodossa.

Kunnan jätehuoltoviranomaisen on jätehuollon seuranta ja raportointia varten pyydettyäessä annettava rekisteriin tallennetut muut kuin salassa pidettävät tiedot seurannasta ja raportoinnista vastaavalle 22 §:ssä tarkoitettulle valtion viranomaiselle ja 27 §:ssä tarkoitettulle asiantuntijaviranomaiselle ja -laitokselle sähköisesti muokattavassa muodossa.

Kunnan jätehuoltoviranomaisen on pyydettyäessä annettava 43 §:ssä tarkoitettulle kunnan omistamalle yhtiölle, jolle kunta on siirtänyt jätehuollon palvelutehtävän, 1 momentissa tarkoitettuja rekisteristä muut kuin salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämiseksi. Kunnan jätehuoltoviranomaisen on annettava pakkausten tuottajayhteisölle pakkausjätteiden kuljetusta koskevat muut kuin salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä 49 c §:n 2 momentissa tarkoitettun erilliskeräyksen järjestämiseksi, jos 49 c §:ssä tarkoitettu sovittelu päättyy tuloksettomana. Tiedot on annettava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sovittelun päättymisestä ja viimeistään kaksi kuukautta ennen tuottajien erilliskeräysvelvollisuuden alkamista. Tiedot on annettava sähköisesti muokattavassa muodossa.

143 a §

Jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalusta

Motiva Oy ylläpitää jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustaa sekä vastaa yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa alustan sisällöllisestä ja toiminnallisesta kehittämisestä. Motiva Oy on myös luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 tarkoitettu rekisterinpitäjä.

143 a §

Jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalusta

Motiva Oy ylläpitää jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustaa sekä vastaa yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa alustan sisällöllisestä ja toiminnallisesta kehittämisestä. *Motiva Oy toimii rekisterin rekisterinpitäjänä.*

Voimassa oleva laki

143 b §

Tiedonsaantioikeus jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta

Kunnan jätehuoltoviranomaisella, 24 §:ssä tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla ja Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta 33 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettut olennaiset tiedot ja muut kunnan toissijaiseen jätehuoltopalveluun liittyvät tiedot, jotka ovat välttämättömiä

Ehdotus

143 b §

Tiedonsaantioikeus **jätehuollon rekistereistä, tuottajarekisteristä ja jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta**

Valvontaviranomaisella, Suomen ympäristökeskuksella ja ympäristöministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada 142 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten valvontaa, jätetietojen seuranta, raportointia ja tutkimusta, jätehuollon kehittämistä ja suunnittelua varten taikka muiden tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Tullilla ja aluehallintovirastolla on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada tiedot edellä 142 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevasta rekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain valvontaa ja ympäristönsuojelulain mukaista lupaharkintaa varten.

Kunnan jätehuoltoviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua siirtoasiakirjoja koskevasta rekisteristä ja 2 kohdassa tarkoitettua jätehuoltorekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain valvontaa ja jätehuollon järjestämistä varten. Edellä 121 §:ssä tarkoitettulla siirtoasiakirjan laatineella, jätteen kuljettajalla ja jätteen vastaanottajalla on lisäksi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua rekisteristä tiedot niistä jätteen siirroista, joihin kyseinen toiminnanharjoittaja on osallistunut.

Kunnan jätehuoltoviranomaisella, 24 §:ssä tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla ja Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada 143 a §:ssä tarkoitettua jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta 33 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettut olennaiset tiedot ja muut kunnan

Voimassa oleva laki

niille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Ehdotus

toissijaiseen jätehuoltopalveluun liittyvät tiedot, jotka ovat välttämättömiä niille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2022. Lain 22 §, 94 §, 95 §, 95 a §, 96-99 §, 122 §, 142 a § ja 142 b § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Jos toiminta on hyväksytty jätehuoltorekisteriin 1 päivänä tammikuuta 2023, toiminnanharjoittajan on tehtävä 94 §:n mukainen hakemus toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2025. Hakemus on kuitenkin tehtävä viimeistään silloin, kun 98 §:n mukainen ote on tarkistettava. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on hakemuksen käsittelyn yhteydessä vapautettava tämän lain voimaantultua voimassa olleen 95 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla jätteen kuljettajalta vaadittu vakuus.

Suomen ulkopuolelle sijoittautuneen jätteen kuljettajan, joka on hyväksytty tai muutoin merkitty jätehuoltorekisteriin 1 päivänä tammikuuta 2023, on tehtävä tämän lain 94 §:n mukainen hakemus tai toimitettava 95 a §:n mukainen todistus toiminnan hyväksymiseksi tai merkitsemiseksi jätehuoltorekisteriin viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2024.

2.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 29 kohta, sellaisena kuin se on laissa 487/2021, ja
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 1112/2017, 404/2018, 414/2018, 722/2019, 1399/2019, 624/2020, 1264/2020 ja 487/2021, uusi 30 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

29) luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain (487/2021) 5 §:ssä tarkoitettua luonnontuotealan toimijan luotettavuuden selvittämistä.

29) luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain (487/2021) 5 §:ssä tarkoitettua luonnontuotealan toimijan luotettavuuden selvittämistä;
30) *jätelain (646/2011) 95 §:n 2 momentissa tarkoitettua toiminnanharjoittajan luotettavuuden arviointia.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.